

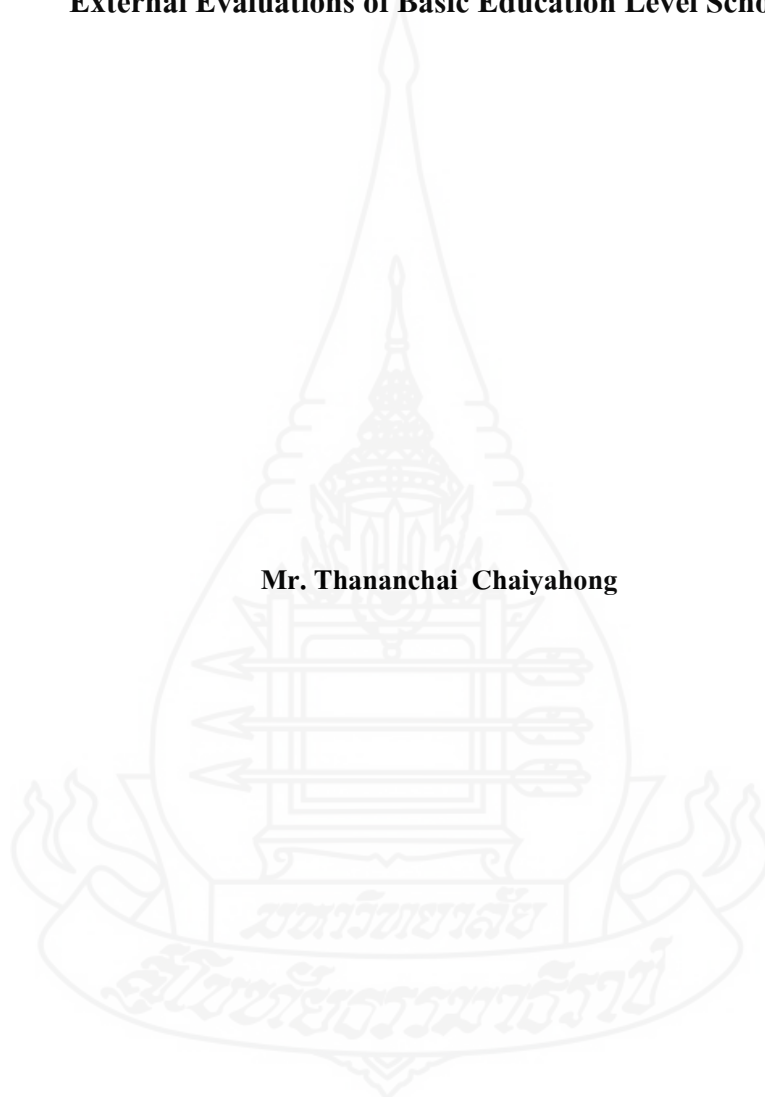
การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทย
จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2556

**An Assessment of Inequality in Quality of Schools in Thailand Using Data from
External Evaluations of Basic Education Level Schools**

Mr. Thananchai Chaiyehong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Evaluation

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทย
จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ชื่อและนามสกุล นายธนัญชัย ไชยหงษ์
แขนงวิชา การวัดและประเมินผลการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัจจวรรณ ังคกระโทก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินี ฦ นคร

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. คมศร วงษ์รักษา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัจจวรรณ ังคกระโทก)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินี ฦ นคร)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทย จากผลการประเมิน
คุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัย นายธนัญชัย ไชยหงษ์ รหัสนักศึกษา 2542500364

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัจจวรรณ ังคระโทก

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินี ฒ นคร ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของ สถานศึกษา (2) ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (3) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญห ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรเป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ครบทั้ง 3 รอบการประเมินแล้ว จำนวน 8,193 แห่ง และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 แห่ง เลือกมาโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งเลือกมาแห่งละ 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) แบบสอบถามการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และ (3) แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า (1) จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน 3 รอบ เมื่อจำแนกตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา มีแนวโน้มลดลง (2) การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเหลื่อม ล้ำด้านคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ตัวแปรอัตราส่วนครูต่อนักเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา (3) แนวทางการแก้ปัญหความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมืบทบาท อย่างแท้จริงในการเข้าร่วมจัดการศึกษาและบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ครูผู้สอนต้องรู้จักปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เกิดความหลากหลาย และ 3) สถานศึกษาควรเน้นการขยาย โอกาสทางการศึกษาควบคู่กับการยกระดับคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ การประเมิน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การประเมินคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Thesis title: An Assessment of Inequality in Quality of Schools in Thailand Using Data from External Evaluations of Basic Education Level Schools

Researcher: Mr. Thananchai Chaiyahong; **ID:** 2542500364;

Degree: Master of Education (Educational Evaluation);

Thesis advisors: (1) Dr. Sungworn Ngudgratoke, Assistant Professor;
(2) Dr. Nalinee Na Nakorn, Assistant Professor; **Academic year:** 2013

Abstract

This research aimed to: (1) evaluate inequality in educational quality of schools, classified by school jurisdiction, size, and location, by using external evaluation data from the Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA); (2) examine effects of the implementation of educational provision in accordance with the 2nd decade of education reform framework on the inequality in educational quality of basic education level schools; and (3) provide guidelines for solving the problems of educational quality inequality in basic education level schools.

The research population comprised 8,193 basic education level schools that had undergone three rounds of evaluation by ONESQA. The research sample consisted of 381 schools obtained by stratified random sampling. Two key informants including a school administrator and a teacher were selected from each school in the sample. The instruments used in this research included (1) a form for recording data on external assessment of the school quality, (2) a questionnaire on the implementation of educational provision in accordance with the 2nd decade of education reform framework, and (3) structured interview forms. The data analysis was carried out using descriptive statistics, Gini Index, logistic regression analysis, and content analysis.

Research findings revealed that (1) based on the data from three rounds of external evaluation, the inequality in educational quality was decreased; (2) the provision of education in accordance with the 2nd decade of education reform framework of basic education level schools affected the disparity in quality of education; variables that could significantly predict the disparity of educational quality, at the .05 level, included the student-teacher ratio, the development of the school's educational resources, the enhancement of the increase in educational opportunity, and the educational management collaboration; (3) recommended guidelines for solving problems on education quality disparity of basic education level schools were the following: 1) the school administrators must exhibit academic leadership and the school board members must actively participate in school-based management of educational quality of the schools; 2) the teachers need to adapt their teaching styles to be more diversified; and 3) the schools should focus on the increase in educational opportunity, coupled with the upgrading of educational quality.

Keywords: Assessment, Educational inequality, Quality evaluation, Basic education

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัจจวรรณ ังคระโทก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินี ฒ นคร ซึ่งเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้ความรู้ ความช่วยเหลือ คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคอยห่วงใยและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย รวมทั้งสละเวลาอันมีค่าในการให้ความช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องตลอดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.คมศร วงษ์รักษา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ และสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารและนักวิชาการภารกิจประเมิน และรับรองสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน) ทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เสนอแหล่งเงินทุนสนับสนุน การทำวิจัยและขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่มอบเงินทุนอุดหนุนในการทำวิจัย เป็น จำนวนเงินทั้งสิ้น 10,000 บาท

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม การทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพี่ๆ และน้องๆ รุ่นปี 2554 แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกคน ที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคุณพ่อเฉลิมชัย และคุณแม่ยุบล ไชยหงษ์ รวมทั้งคุณสุชาดา ไชยหงษ์ และครอบครัวโรจนาศัย ที่อยู่เบื้องหลังในความสำเร็จที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การศึกษาเล่าเรียนและให้กำลังใจตลอดมา

ธนัญชัย ไชยหงษ์

มิถุนายน 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่ได้จากการประเมิน	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา.....	8
ตอนที่ 2 การประเมินความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา.....	11
ตอนที่ 3 จุดมุ่งหมายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม	15
ตอนที่ 4 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561).....	21
ตอนที่ 5 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)	35
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)	39
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา และค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร	68
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน	81
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำ ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	87
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	91
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	98
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	104
สรุปการวิจัย	105
อภิปรายผล	111
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	124
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ/หนังสือขออนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย	125
ข ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์	131
ค การตรวจสอบค่าความเที่ยง	141
ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	148
ประวัติผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จำแนกตามขนาด สังกัด ที่ตั้งของสถานศึกษา.....	56
ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการประเมิน คุณภาพภายนอกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จำแนกตามขนาด สังกัด ที่ตั้ง ของสถานศึกษา.....	58
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา.....	67
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา.....	69
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามจำนวนนักเรียนด้อยโอกาส หรือพิการ.....	72
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง.....	73
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทั่วไปของครู.....	74
ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้านการดำเนินงาน ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561).....	76
ตารางที่ 4.7 เอกสารที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	78
ตารางที่ 4.8 การจัดการเรียนการสอน โดยใช้การเรียนรู้นอกสถานศึกษา.....	79
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) ตามขนาดของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก (รอบแรก-รอบสาม).....	80
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) ตามสังกัดของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินภายนอก (รอบแรก-รอบสาม).....	82
ตารางที่ 4.11 แสดงค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) ตามที่ตั้งของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก (รอบแรก-รอบสาม).....	83
ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและ แหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	86
ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.14	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่.....	90
ตารางที่ 4.15	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่.....	94
ตารางที่ 4.16	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่.....	95
ตารางที่ 4.17	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่.....	96
ตารางที่ 4.18	ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ.....	96

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดง ใค้งลอเรนซ์.....	13
ภาพที่ 4.1 แสดงค่าดัชนีหักเหในภาพรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา.....	80
ภาพที่ 4.2 แสดงค่าดัชนีหักเหในภาพรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามสังกัดของสถานศึกษา.....	82
ภาพที่ 4.3 แสดงค่าดัชนีหักเหในภาพรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามที่ตั้งของสถานศึกษา.....	84

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ ได้รับความคาดหวังจากสังคมว่าจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งการช่วยให้อ่านออกเขียนได้ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทัน การศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยเพิ่มความเท่าเทียมกันของคนในสังคมให้เกิดผลในระยะยาวและยั่งยืน ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศต่างๆ ได้ แต่ทั้งนี้ สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่าประเทศใดมีการพัฒนาไปมากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้วัดเพียงแค่ตัวเลขทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่พบว่ามิติดัชนีชี้วัดอยู่หลายประการด้วยกันที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของประเทศเหล่านั้นได้ เช่น คุณภาพการศึกษา อัตราการว่างงาน ความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ ความเจริญในท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเทศจึงควรเน้นการเจริญเติบโตควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ในทางที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันความไม่เสมอภาคในด้านต่างๆ ของสังคมก็ควรลดลงด้วย ซึ่งคุณภาพการศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะบอกถึงความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ของสังคมเพื่อการดำรงชีวิต การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพสามารถก่อให้เกิดปัญหาที่ร้ายแรงต่อประเทศได้ ดังนั้น ความเสมอภาคในด้านคุณภาพการศึกษาจึงถือเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่งด้วย

ประเทศไทยกำลังก้าวไปสู่สังคมขนาดใหญ่ทั้งในระดับประชาคมอาเซียนและในระดับโลก ทำให้การบริหารจัดการด้านการศึกษาของประเทศจะอยู่หนึ่งไม่ได้ เราจะต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพความเท่าเทียมกันทั้งในประเทศและต่างประเทศในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้พยายามดำเนินการเพื่อปฏิรูปการศึกษาหลายเรื่องไม่ว่าจะเป็นเรื่องปฏิรูปโครงสร้างหน่วยงาน ปฏิรูปครู ปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการบริหารจัดการ แต่ปัญหาทางการศึกษาก็ยังคงมีอยู่ นับวันกลับทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาที่ผลผลิตจากการศึกษายังไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมเท่าที่ควร (ประพิร์พรรณ ภาณุวรรณ์, 2556) ในปัจจุบันรัฐบาลสามารถขยายโอกาสทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทั่วประเทศมากขึ้น และทำให้คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ย

เพิ่มขึ้นจากประมาณ 5 ปีในปี พ.ศ. 2529 เป็น 8 ปีในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในการขยายโอกาสทางการศึกษา แต่สิ่งที่ต้องคำนึงถึงแม้ว่าจะสามารถทำให้ทุกคนมีโอกาสเข้ารับการศึกษามากขึ้นแล้วก็คือ เรื่องของคุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แม้ว่าปัจจุบันงบประมาณด้านการศึกษาจะสูงขึ้น ทำให้ประชากรในวัยเรียนของประเทศสามารถเข้ารับการศึกษามากขึ้น แต่ผลการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาที่สำคัญกลับตกต่ำลงสวนทางกับทรัพยากรทางการศึกษาของประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากคะแนนสอบของนักเรียนไทยไม่ว่าจะวัดจากข้อสอบมาตรฐานในประเทศ คือ O-NET หรือข้อสอบมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น Program for International Student Assessment (PISA) และ Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) ต่างก็มีแนวโน้มลดลงและอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านยกเว้นอินโดนีเซีย(อัมมาร สยามวาลาและคณะ,2554)

ปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกิดจากประเทศไทยไม่ได้พัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งดูได้จาก โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่หรือโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารไม่สามารถจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพอย่างมีคุณภาพ จึงทำให้นักเรียนมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ ซึ่งเป็นปัญหาจากการที่โรงเรียนขนาดเล็กขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยียุคใหม่ เนื่องจากเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการในภาวะขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร (ฟาฎิม่า วงศ์เลข,2556) จากเหตุปัจจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนในพื้นที่ต่างๆ และชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไทยที่ผ่านมาเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง ข้อสันนิษฐานดังกล่าวยังได้รับการยืนยันจากข้อเท็จจริงที่ว่าคะแนนสอบมาตรฐานของโรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยต่างๆ และโรงเรียนในกรุงเทพฯ สูงกว่าโรงเรียนสังกัดอื่นๆ และโรงเรียนในภูมิภาคอื่นๆ อย่างชัดเจน (อัมมาร สยามวาลาและคณะ, 2554) และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) มีสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรองคุณภาพในระดับดี เพียงร้อยละ 35 อีกร้อยละ 65 ยังไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในชนบท สาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ได้แก่ คุณภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหาร คุณภาพการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ตามหลักสูตร และทักษะการแสวงหาความรู้

ด้วยตนเอง รักรการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ข้อมูลจากรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548-2550) และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) พบว่า สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองส่วนใหญ่ มีผลการประเมินระดับดี (ร้อยละ 76.53) รองลงมา มีผลการประเมินระดับดีมาก (ร้อยละ 14.87) ระดับพอใช้ (ร้อยละ 8.51) และระดับควรปรับปรุง (ร้อยละ 0.08) ตามลำดับ (ข้อมูลจากรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553-2553)

นอกจากประเทศไทยจะมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาในระดับนักเรียนที่วัดจากคะแนนสอบแล้ว ความเหลื่อมล้ำในระดับสถานศึกษาก็เป็นประเด็นที่ควรศึกษา ให้เกิดความชัดเจน จากการศึกษาเบื้องต้นของผลการประเมินภายนอกทั้งสองรอบที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานศึกษาอยู่มาก ซึ่งแม้ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้นกับทุกระดับการศึกษาและจัดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศก็ตาม แต่กลับพบว่ายังมีการศึกษาเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาไม่มากนัก หรือหากมีการศึกษาเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำมักจะเน้นไปที่เรื่องของกระจายรายได้ระหว่างบุคคลและระหว่างปัจจัยการผลิตด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นระดับที่ใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนถึง 12 ปีและมีบทบาทต่อการวางรากฐานที่สำคัญทางการศึกษาในการพัฒนาคนตั้งแต่วัยเรียน จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ มีจำนวนสถานศึกษามากกว่าระดับอื่นๆ รวมทั้งมีบริบทที่แตกต่างกันทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่อีกด้วย โดยการวิจัยนี้ดำเนินการประเมินความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นตามขนาด สังกัดและที่ตั้งของสถานศึกษา และหาแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษา เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากงานวิจัยมาเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้อย่างถูกต้องตามสภาพปัญหา ที่แท้จริง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังประเมินผลของการดำเนินงานจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กล่าวคือ ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ว่ามีผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างไร ตลอดจนศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษาจากมุมมองของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการวิจัยนี้จะช่วยกระตุ้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตระหนักถึงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความเท่าเทียมกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาให้น้อยลงและพัฒนาศักยภาพให้พร้อมที่จะก้าวเข้าสู่การแข่งขันในระดับประชาคมอาเซียนต่อไป เพราะการศึกษาคือกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มั่นคงและยั่งยืนอย่างเท่าเทียมกัน

2. คำถามวิจัย

2.1 ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษา เมื่อจำแนกตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา มีมากน้อยเพียงใด

2.2 การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ. 2552-2561)ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาหรือไม่

2.3 วิธีการหรือแนวทางใดบ้างที่จะสามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

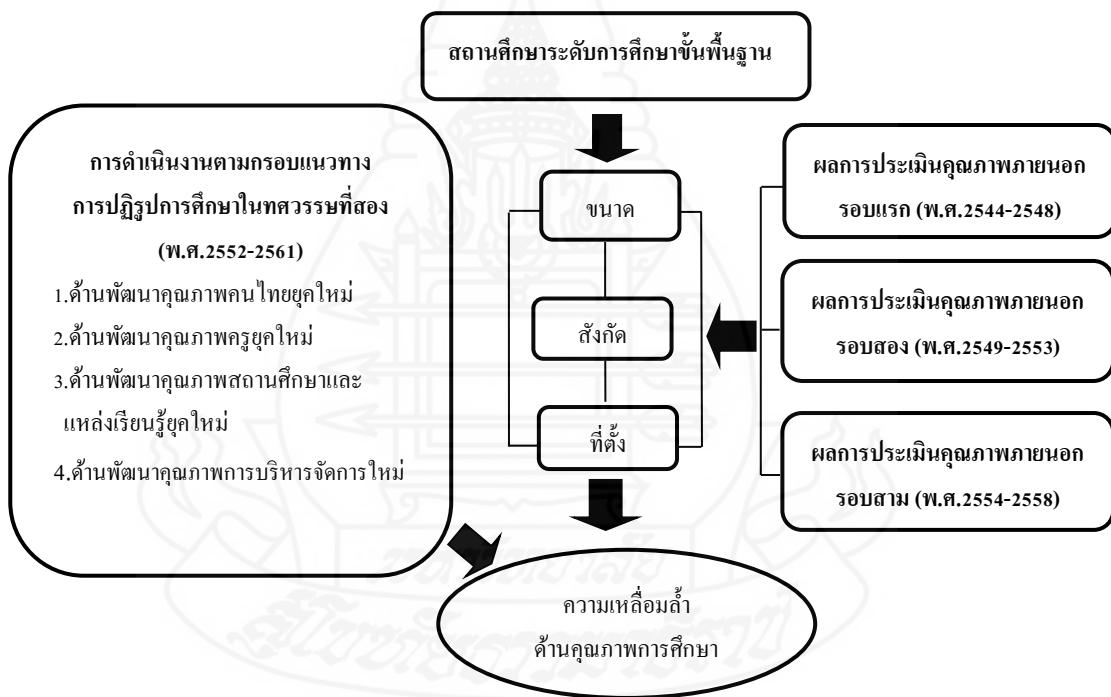
3.1 เพื่อประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา

3.2 เพื่อศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการวัดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาด สังกัดและที่ตั้งต่างกัน โดยใช้ข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้ง 3 รอบการประเมิน และผู้วิจัยต้องการศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ว่ามีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาหรือไม่ ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ต้องการศึกษาทั้งหมดดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทั้ง 3 รอบการประเมิน ดังนี้ รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548), รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) และประเมินผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

5.2 ประชากร

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ครบทั้ง 3 รอบการประเมิน โดยอ้างอิงข้อมูลของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จำนวน 8,193 แห่ง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความเหลื่อมล้ำทางคุณภาพของสถานศึกษา หมายถึง ความแตกต่างของผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก-รอบสาม ที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ซึ่งคำนวณด้วยค่าดัชนีจีนี

6.2 คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ซึ่งทำการประเมิน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ดังนี้

6.2.1 คุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน หมายถึง คะแนนคุณภาพผู้เรียนจากการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

6.2.2 คุณภาพการศึกษาด้านครู หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นพัฒนาความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ โดยคิดจากคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

6.2.3 คุณภาพการศึกษาด้านผู้บริหาร หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า และสามารถจัดระบบการบริหารให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยคิดจากคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.

6.3 ผลการรับรองคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ผ่านการพิจารณาว่าสถานศึกษาได้รับการรับรอง/ไม่รับรอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.

6.4 กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง หมายถึง ขอบเขตการปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวทางการปฏิรูปในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2561 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

7. ประโยชน์ที่ได้จากการประเมิน

6.1 ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาด สังกัดและที่ตั้งแตกต่างกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาว่าสถานศึกษาขนาด สังกัดหรือที่ตั้งใด ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษายู่มาก จำเป็นต้อง เร่งแก้ไขตามลำดับ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดและถูกทิศทาง

6.2 ทำให้ทราบถึงผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษ ที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณภาพการศึกษา เพื่อช่วยให้สถานศึกษาได้ตระหนักว่าควรวางแผนทางการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในด้านใดที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีโอกาสได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น

6.3 ทำให้ทราบแนวทางการแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำสารสนเทศที่ได้เสนอต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่ม โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในอนาคตให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 ตอน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ดังนี้

ตอนที่ 1 ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 2 การประเมินความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ตอนที่ 3 จุดมุ่งหมายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม

ตอนที่ 4 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

ตอนที่ 5 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

คำว่า Inequality มีผู้ให้คำแปลในภาษาไทยไว้ 2 คำ คือ ความไม่เสมอภาค และความไม่เท่าเทียมกันหรือความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นคำตรงข้ามกับคำว่า Equality ที่แปลว่า ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน

1.1 ความหมายของความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ คำว่าความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีความหมายเช่นเดียวกับความไม่เสมอภาคทางการศึกษา ดังนั้นในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ หากผู้วิจัย ใช้คำว่าความไม่เสมอภาคทางการศึกษานั้นหมายถึงความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536, อ้างถึงในสุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์, 2546) กล่าวว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชนและบุคคล บนพื้นฐานของความแตกต่าง เพื่อให้เกิดความทั่วถึงของโอกาสในการที่จะได้รับ

การศึกษาและความเป็นธรรมในการที่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากร เพื่อสนับสนุนส่งเสริมทางการศึกษา อันก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในคุณภาพทางการศึกษาที่จะได้รับ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ อันจำเป็นของตนเอง

ณัฐจิริย์ กาญจนรจิต (2544) ได้ให้ความหมายความเสมอภาคทางการศึกษาว่า สภาวะการณ์ของบุคคลหรือหน่วยงานทางการศึกษาในการได้รับปัจจัย (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต(outcome) และโอกาส (opportunity) ทางการศึกษาตามสิทธิที่พึงได้และตามสติปัญญาความสามารถของแต่ละบุคคลหรือหน่วยงานอย่างเท่าเทียมกันทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน

เบญจัมภักทร พงษ์ขาว (2549) ได้ให้ความหมายความเสมอภาคทางการศึกษาว่า ความเท่าเทียมกันของนักเรียนทุกคนที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา คุณภาพทางการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา

จากที่มีผู้ให้ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง สภาวะการณ์ที่บุคคลกลุ่มต่างๆที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะภูมิหลังของประชากรมีโอกาสที่จะได้รับปัจจัย (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (outcome) และโอกาส (opportunity) ทางการศึกษาอันเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะต้องได้รับการศึกษาในระดับชั้นที่เท่าเทียมกันทั้งหมด เนื่องจากการที่จะสามารถศึกษาสูงสุดได้ในระดับใดนั้น ยังต้องคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ประสบการณ์ของบุคคลผู้นั้นด้วย

1.2 มิติของความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536, อ้างถึงใน สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2546) เสนอมุมมองเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ความเสมอภาคของการได้รับโอกาสทางการศึกษา คือ การจัดสรร แบ่งปันให้ความช่วยเหลือด้วยความเท่าเทียมกันในสิ่งที่เท่าเทียมกันอยู่แล้ว และการจัดสรรแบ่งปันให้ความช่วยเหลือด้วยความไม่เท่าเทียมกันแก่สิ่งที่ไม่เท่าเทียมกันอยู่แล้ว
2. ความเสมอภาคของการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา
3. ความเสมอภาคของคุณภาพทางการศึกษา

Farell (1994, อ้างถึงใน จรูญศรี มาติกลโกวิท, 2544) เสนอว่า ความมองความเสมอภาคให้ครอบคลุมใน 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา (Equality of Access) หมายความว่า เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ มีโอกาสได้เข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยมองว่าโรงเรียนเป็นกลไกที่ใช้ในการขัดเกลาทางสังคม

2. ความเสมอภาคในการอยู่รอดในโรงเรียน (Equality of Survival) หมายความว่า เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ ได้อยู่ในโรงเรียนจนถึงระดับที่กำหนดโดยปกติหมายถึงระดับสุดท้ายของระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษา

3. ความเสมอภาคในผลผลิต (Equality of Output) หมายถึง เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ ได้เรียนในสิ่งเดียวกัน ในระดับการศึกษาเดียวกันตามที่กำหนดไว้ในโรงเรียน

4. ความเสมอภาคในผลิตผล (Equality of Outcome) หมายถึง เด็กที่มาจากกลุ่มสังคมต่างๆ ได้เข้าโรงเรียนเหมือนกันเรียนในสิ่งเดียวกันเด็กที่จบการศึกษาระดับเดียวกันควรจะมีสภาพ ชีวิตเหมือนกัน เช่น มีรายได้เท่ากันมีงานทำเหมือนกัน เป็นต้น

Winch และ Gingell (1999, อ้างถึงใน ญัฐจรรย์ กาญจนรจิต, 2544) ให้ความหมายของความเสมอภาคซึ่งแบ่งไว้ 4 ด้านเช่นกันดังนี้

1. ความเสมอภาคในฐานะของกระบวนการยุติธรรม (Equality as procedural justice) คือการที่สมาชิกที่อยู่กลุ่มเดียวกันได้รับการพิจารณาแบ่งปันที่เหมาะสมหรือตามสิทธิที่พึงมี

2. ความเสมอภาคในการจัดกระทำ (Equality of treatment) คือ การที่สมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันได้รับการจัดกระทำแบบเดียวกันและพบบ่งบอกว่าความเสมอภาคในการจัดกระทำนี้มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษากว่าคือนักเรียนทุกคนที่ลงเรียนวิชาเดียวกันจะได้รับการสอนในลักษณะที่คล้ายกัน

3. ความเสมอภาคของผลลัพธ์ (Equality of outcome) คือการที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ผลลัพธ์จากการจัดกระทำที่เหมือนกันและความเสมอภาคของผลลัพธ์นี้ มักพบว่ามีมีความเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของการจัดกระทำนั้นคือสมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันและได้รับการจัดกระทำที่เหมือนกันควรจะได้รับผลลัพธ์ที่เหมือนกันด้วย

4. ความเสมอภาคของโอกาส (Equality of opportunity) คือการที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสได้รับการจัดกระทำที่คล้ายกัน

ตอนที่ 2 การประเมินความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ในการประเมินความเหลื่อมล้ำทางการศึกษานั้นสถิติที่นำมาใช้มีหลายรูปแบบโดยแต่ละแบบ มีหลักในการคำนวณที่แตกต่างกัน เรื่องอุไร อมรไชย (2541) ได้ทำการศึกษาและรวบรวมดัชนีชี้วัดความเหลื่อมล้ำโดยได้จัดกลุ่มจำแนกตามหลักการคำนวณออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. ดัชนีที่ใช้หลักการวัดแบบการคำนวณพิสัยได้แก่ พิสัย (Range) พิสัยจำกัด (restricted range) อัตราส่วนพิสัยแห่งสหพันธ์ (federal range ratio)
2. ดัชนีที่ใช้หลักการคำนวณค่ามัธยฐาน (Median) ได้แก่ ดัชนีแมคคูลอน (Mcloone index)
3. ดัชนีที่ใช้หลักการคำนวณจากกราฟ ได้แก่ สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) การวัดแบบพรอตต์ (Pratt's measure)
4. กลุ่มดัชนีที่ใช้หลักการวัดแบบการคำนวณส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยและความแปรปรวน ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยสัมพัทธ์ (relative mean deviation) ความแปรปรวน (variance) สัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (coefficient of variation) ดัชนีความเข้มข้นหรือดัชนีคอน (concentration index or con index) คุณลักษณะแบบยูล (Yule characteristic) ความแปรปรวนลอการิทึม (logarithmic variance) สัมประสิทธิ์ไทล์ (Theil coefficient) เอนโทรปีแบบสรุบนัยทั่วไป (generalised entropy) ดัชนีของแอตกินสัน (Atkinson's index) และดัชนีของเฮร์ฟินดอห์ล (Herfindahl's index)
5. กลุ่มดัชนีใช้หลักการประมาณค่าความแปรปรวนในแต่ละระดับสำหรับการวิเคราะห์ทุกระดับ

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเสมอภาค/ไม่เสมอภาคทางการศึกษา พบว่า ดัชนีที่ถูกนำมาใช้วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา คือ ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) และโค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้วัดการกระจายรายได้หรือการเงินเพื่อการศึกษา

2.1 สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient)

เป็นวิธีวัดการกระจายของข้อมูลทางสถิติอย่างหนึ่งที่นิยมใช้เป็นตัวบ่งชี้ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้หรือการกระจายความร่ำรวย ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักสถิติชาวอิตาลีชื่อ คอร์ราโด จินี โดยสัมประสิทธิ์จีนิ จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิที่ต่ำจะแสดงถึงความเท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ หากค่านี้สูงขึ้นจะแสดงถึงการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น นั่นหมายความว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนิ ที่เท่ากับ 0 หมายถึงความเท่าเทียมหรือเสมอภาคกันอย่างสมบูรณ์ (ทุกคนมีรายได้เท่ากัน) หากมีค่าเป็น 1 หมายถึง มีความเหลื่อมล้ำหรือไม่เสมอภาคกันอย่างสมบูรณ์นอกเหนือจากการนำเสนอในรูปแบบของค่าสัมประสิทธิ์จีนิแล้ว ยังมีการนำเสนอ

ในรูปแบบของดัชนีจีนิ (Gini Index) ซึ่งคำนวณจากการนำค่าสัมประสิทธิ์จีนิคูณด้วย 100 ทั้งนี้ทั้งค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) และค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) มักเป็นค่าที่นำมาใช้ในการวัดความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ แต่ในปัจจุบันสัมประสิทธิ์จีนิได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่ออธิบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา

สัมประสิทธิ์จีนิเป็นดัชนีที่ใช้วัดความไม่เสมอภาคที่มีคุณสมบัติทางสถิติครบถ้วนถึง 7 ประการ(จรรยาศรี มาดิลกโกวิท, 2544) คือ

1) มีพิสัยการวัดอยู่ในช่วง 0-1
 2) ดัชนีอยู่ในมาตรอันตรภาค ซึ่งแสดงให้เห็นความเหลื่อมล้ำได้ดีกว่าค่าทางสถิติตัวอื่น เช่น จีดีพี

- 3) เป็นอิสระต่อขนาดของกลุ่มประชากร
- 4) ดัชนีตรงกับหลักการโยกย้าย
- 5) ความไม่แปรเปลี่ยนของดัชนี
- 6) ดัชนีไม่แปรเปลี่ยนการสลับที่แม้มีการสลับที่ของข้อมูล
- 7) ดัชนีอ้างอิงไปสู่ประชากรได้

การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์จีนิสามารถกระทำได้ 2 วิธีดังนี้ (จรรยาศรี มาดิลกโกวิท, 2544)

การคำนวณแบบที่ 1 คำนวณด้วยสูตร

$$G = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k |x_i - y_i|$$

X_i และ Y_i คือความถี่สัมพัทธ์ (Relative Frequencies)

K เป็นจำนวนกลุ่มหรือชั้น

อีกสูตรหนึ่งในการคำนวณค่าดัชนีจีนิ

$$\text{Gini concentration ratio (GI)} = \frac{[(\sum X_i Y_{i+1}) - (\sum X_{i+1} Y_i)]}{\sum X_i Y_{i+1}}$$

X_i = ร้อยละสะสมของจำนวนทั้งหมด

Y_i = ร้อยละของประชากรที่มีการสะสม

การคำนวณแบบที่ 2 คำนวณด้วยการสร้างโค้งลอเรนซ์

โค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve)

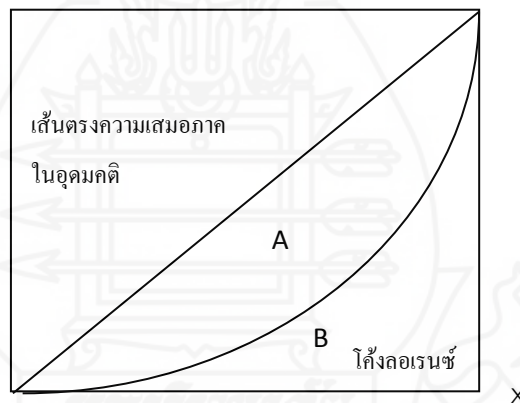
เป็นการวัดการกระจายของข้อมูลทางสถิติ ที่มักถูกกล่าวถึงคู่กับสัมประสิทธิ์จีนี้ พัฒนาโดยนักสถิติชาวอเมริกันชื่อ Max O. Lorenz ในปีค.ศ.1905 เพื่ออธิบายความไม่เสมอภาคทางสังคมเป็นเครื่องมือทางรูปภาพที่ใช้แสดงความไม่เสมอภาคโดยจะเปรียบเทียบลักษณะการกระจายของความถี่สะสม 2 อย่างไว้ในรูปเดียวกัน ด้วยเหตุที่โค้งลอเรนซ์สามารถบอกแต่เพียงว่าการกระจายความไม่เสมอภาคเป็นอย่างไรแต่ไม่สามารถบอกคิกรหรือจำนวนของความไม่เสมอภาคได้ จึงต้องใช้สัมประสิทธิ์จีนี้มาคำนวณแทน

ข้อมูลที่ใช้ในการสร้างโค้งลอเรนซ์ได้แก่ (จรรยาศรี มาดิลกโกวิท, 2544)

1. ค่ารวมของข้อมูลทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม
2. ค่าความถี่หรือร้อยละของข้อมูลแต่ละกลุ่มที่แบ่งตามค่าของข้อมูล

การวิเคราะห์ความหมายของโค้งลอเรนซ์

y

ภาพที่ 2.1 แสดง โค้งลอเรนซ์

จากภาพที่ 2.1 เส้นตรงที่ลากทำมุม 45 องศา จากจุดตัดของแกน x กับแกน y คือเส้นตรงความเสมอภาคในอุดมคติ ซึ่งบ่งชี้ได้ว่าสัดส่วนของแกน y กับแกน x มีค่าคงตัว ส่วนโค้งลอเรนซ์จะเกิดขึ้นเมื่อสัดส่วนของแกน y กับแกน x มีค่าต่างกัน ความโค้งของโค้งลอเรนซ์จะเป็นตัวชี้ว่า ตัวแปรมีความแตกต่างกันอย่างไร โดยขนาดของความแตกต่างสามารถวัดได้จากกราฟ

ตามแนวดิ่ง จากเส้นตรงความเสมอภาคในอุดมคติถึงโค้งลอเรนซ์ โดยหากเส้นโค้งลอเรนซ์อยู่ใกล้เส้นเสมอภาคหรือเส้นทแยงมุมมากเท่าใด แสดงว่ามีความเสมอภาคมากเท่านั้น

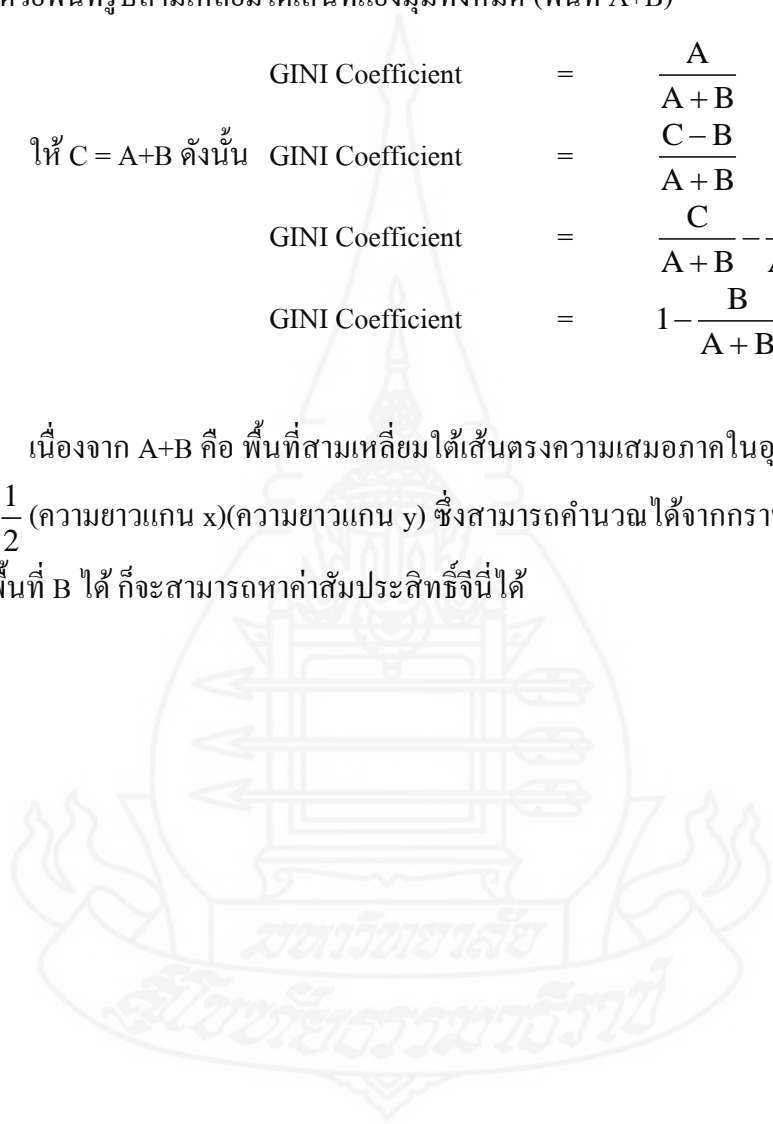
การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ด้วยโค้งลอเรนซ์ มีวิธีการดังนี้

วิธีนี้ต้องสร้างโค้งลอเรนซ์ด้วยการนำพื้นที่ระหว่างเส้นทแยงมุมกับโค้งลอเรนซ์ (พื้นที่

A) ตั้งหารด้วยพื้นที่รูปสามเหลี่ยมใต้เส้นทแยงมุมทั้งหมด (พื้นที่ A+B)

$$\begin{aligned} \text{GINI Coefficient} &= \frac{A}{A+B} \\ \text{ให้ } C = A+B \text{ ดังนั้น } \text{GINI Coefficient} &= \frac{C-B}{A+B} \\ \text{GINI Coefficient} &= \frac{C}{A+B} - \frac{B}{A+B} \\ \text{GINI Coefficient} &= 1 - \frac{B}{A+B} \end{aligned}$$

เนื่องจาก A+B คือ พื้นที่สามเหลี่ยมใต้เส้นตรงความเสมอภาคในอุดมคติทั้งหมด ซึ่งมีค่าเท่ากับ $\frac{1}{2}$ (ความยาวแกน x)(ความยาวแกน y) ซึ่งสามารถคำนวณได้จากกราฟดังนั้น ถ้าสามารถประมาณพื้นที่ B ได้ ก็จะหาค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ได้

ตอนที่ 3 จุดมุ่งหมายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม

3.1 จุดมุ่งหมายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548)

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาและยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อช่วยสะท้อนจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา และเพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบแรกของ สมศ. ยังไม่ได้เป็นการรับรองมาตรฐานเต็มรูปแบบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

กรอบการประเมินคุณภาพภายนอกจะดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษา ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้เป็นมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินภายนอกรอบแรก มี 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ได้รับอนุมัติในหลักการจากคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2543 ซึ่งเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน มาตรฐานเกี่ยวกับการสอนของครู และมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหาร

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จำนวน 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน จำนวน 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพ และมีความสุข

มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ จำนวน 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอน

มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย จำนวน 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพมีความพร้อมได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในระยะต่อไป แต่ในช่วง 5 ปีแรกหรือรอบแรก (พ.ศ.2544-2548) ของการประเมินได้มีการคัดเลือกมาตรฐานมาเพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ มีการกำหนดระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับพอใช้ ระดับปรับปรุงและมีเกณฑ์การพิจารณารับรองมาตรฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สถานศึกษาที่ได้มาตรฐาน สมศ. หมายถึง สถานศึกษาที่มีผลการประเมินในระดับดี กล่าวคือ สถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน มากกว่า 2.50 และไม่มีมาตรฐานใดอยู่ในระดับปรับปรุง

สถานศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐาน สมศ. หมายถึง สถานศึกษาที่มีผลการประเมินระดับพอใช้และปรับปรุง สถานศึกษาที่มีผลการประเมินระดับพอใช้ คือ สถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของผลประเมินทั้ง 14 มาตรฐานอยู่ในช่วง 1.75 ถึง 2.50 หรือสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของผลประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน มากกว่า 2.50 แต่มีบางมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง ส่วนสถานศึกษาที่มีคุณภาพระดับปรับปรุง คือสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยของผลประเมินทั้ง 14 มาตรฐาน ต่ำกว่า 1.75

3.2 จุดมุ่งหมายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553)

มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) ยังคงมีจำนวน 14 มาตรฐานตามที่ใช้ในรอบแรก นอกจากนั้น สมศ. ได้มีการปรับลำดับของมาตรฐานใหม่ ให้มีความต่อเนื่องของลำดับที่ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ แต่สาระของมาตรฐานได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา โดยมีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยจำนวน 14 มาตรฐาน ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานภายใต้มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 มาตรฐาน ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้ เมื่อ 26 ตุลาคม 2547

3.2.1 แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) มีดังนี้

กำหนดให้ใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จำนวน 14 มาตรฐาน ซึ่งสาระของมาตรฐานได้รับการพัฒนาให้ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 27 มาตรฐานและมีการปรับลำดับของมาตรฐานใหม่ให้มีความต่อเนื่องของลำดับที่ และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

จำนวน 14 มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้ ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งเป็น การกำหนดมาตรฐานภายใต้มาตรฐานการศึกษาชาติ จำนวน 3 มาตรฐานที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547

1) มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จำแนกเป็น 2 ส่วนคือ มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 14 มาตรฐาน 50 ตัวบ่งชี้

2) วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรอบสอง พิจารณาจากผลการประเมิน 2 แบบ คือ ผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์ตามเกณฑ์การ พิจารณาและตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานตามที่สมศ.กำหนด และผลการประเมินแบบอิงสถานศึกษา ซึ่งพิจารณาจากพัฒนาการของผลประเมินในรอบสองเทียบกับผลการประเมินรอบแรกและ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย/มาตรฐานตามแผนของสถานศึกษา

3) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จะเป็นการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. ทั้งราย มาตรฐานและในภาพรวมของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4) การบริหารการประเมินโดยการจัดจ้างหน่วยประเมินที่มีผลการพิจารณา สูงสุดในการเสนอโครงการในการประเมินกลุ่มสถานศึกษาที่ สมศ. ประกาศไว้ หน่วยประเมินต้อง รับผิดชอบดำเนินการประเมิน และจัดทำรายงานการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สมศ. กำหนด ซึ่งจะระบุไว้ในการทำสัญญาแต่ละครั้ง

5) สถานศึกษาที่จะได้รับการประเมิน กำหนดไว้ ดังนี้

(1) สถานศึกษาที่ประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 จะรับการประเมินรอบสอง ในปี พ.ศ. 2549

(2) สถานศึกษาที่ประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2547 จะ ได้รับการประเมินรอบสองในปี พ.ศ. 2550

(3) สถานศึกษาที่ประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2548 จะ ได้รับการประเมินรอบสอง ในปี พ.ศ. 2551

(4) สถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก เนื่องจากจัดตั้งหลังวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 จะขอรับการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. โดยจัดทำหนังสือมาเพื่อขอรับการประเมิน

3.2.2 วิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553)

วิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสองนี้ มีความแตกต่างจากการประเมินในรอบแรก คือ มีการพิจารณาจากการประเมินแบบอิง เกณฑ์และการประเมินอิงสถานศึกษาโดยการประเมินแบบอิงเกณฑ์จะพิจารณาตามมาตรฐานและ ตัวบ่งชี้ เป็น 4 ระดับ คือปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก ส่วนการประเมินอิงสถานศึกษาจะพิจารณา จากพัฒนาการของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมาย ตามแผนฯ เมื่อได้ผลการประเมินแบบอิงเกณฑ์และอิงสถานศึกษาแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเทียบกับ เกณฑ์การพิจารณาระดับคุณภาพจะทำให้สามารถตัดสินการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาได้ทั้งในระดับมาตรฐานและในภาพรวม

ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข เพิ่มเติม 2545 กำหนดให้ สมศ. ต้องจัดทำข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัดในกรณีที่ผลการประเมิน ภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมิน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พัฒนาวิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2549-2553 เพื่อการจำแนกผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าได้ มาตรฐานหรือไม่ วิธีการและเกณฑ์การประเมินได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการบริหารสมศ. ซึ่ง ประกอบด้วย การประเมิน 2 ประเภท คือ

- 1) การประเมินอิงเกณฑ์ ให้พิจารณาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การ พิจารณาที่ สมศ. กำหนดโดยจะมีการสรุปผลการประเมินทั้งในระดับตัวบ่งชี้ และระดับมาตรฐาน
- 2) การประเมินอิงสถานศึกษา ให้พิจารณาจากที่สถานศึกษาดำเนินการ ตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และพัฒนาการของคุณภาพสถานศึกษา ตลอดจนมีผลการดำเนินงาน บรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา รวมทั้งการมีภาระหนักในความสำเร็จและ พยายามในการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

3.2.3 การรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในระดับมาตรฐาน

ให้เฉลี่ยผลการประเมินระดับมาตรฐานแบบอิงเกณฑ์และแบบ อิงสถานศึกษาถ้าได้ค่าเฉลี่ยของผลประเมิน ≥ 2.75 จากระบบ 4 คะแนน แสดงว่า สถานศึกษามีผล การจัดการศึกษาในมาตรฐานนั้นๆ ได้มาตรฐานคุณภาพสมศ.ซึ่ง สมศ. จะให้การรับรองคุณภาพ การศึกษาในมาตรฐานนั้นๆ ของสถานศึกษา

การรับรองมาตรฐานของสถานศึกษาในภาพรวม

ในการรับรองคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพ สม ศ. สถานศึกษาต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยผลประเมินคุณภาพภายนอกไม่ต่ำกว่าระดับดี (≥ 2.75 ในระบบ 5 คะแนน)
- 2) สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยของผลประเมินในระดับดีขึ้นไปไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของมาตรฐานที่ประเมิน กล่าวคือ ได้ระดับดีขึ้นไปไม่ต่ำกว่า 11 มาตรฐาน ใน 14 มาตรฐาน
- 3) สถานศึกษาไม่มีผลประเมินคุณภาพภายนอกของมาตรฐานอยู่ในระดับปรับปรุง

3.3 จุดมุ่งหมายและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)

3.3.1 แนวคิดและทิศทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)

- 1) ประเมินอิงเกณฑ์ตามจุดเน้นของสถานศึกษา
- 2) ประเมินจากผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ตามมาตรา 51 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยให้น้ำหนักร้อยละ 75 และใช้ข้อมูลเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี
- 3) ประเมินโดยวิธีการและข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และพัฒนาการ โดยพิชญพิจารณา (Peer Review)
- 4) ประเมิน โดยการยื่นยันรายงานการประเมินตนเองที่ถูกต้องเชื่อถือได้ เพื่อกระตุ้นให้การประกันคุณภาพภายในมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น
- 5) ประเมินในเชิงกระบวนการ โดยให้น้ำหนักร้อยละ 25 และให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เครื่องมืออุปกรณ์ คุณภาพและความพร้อมของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพภายใน
- 6) ลดจำนวนตัวบ่งชี้และจำนวนมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยถ่ายโอนตัวบ่งชี้และมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกระบวนการให้อยู่ในระบบการประกันคุณภาพภายใน

3.3.2 คำนิยามของกลุ่มตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ดังนี้

- 1) *กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน* หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและ

ปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดี และมีความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากรอบแรกและรอบสองประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 1-8

2) *กลุ่มตัวบ่งชี้เอกลักษณ์* หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา วัฒนธรรม พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้น และจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 9-10

3) *กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม* หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันชี้แนะ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบายของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมและแก้ปัญหาสังคมของสถานศึกษา เช่น การปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมและสืบสานโครงการตามพระราชดำริ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาการป้องกันสิ่งเสพติด การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันอุบัติเหตุการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างสังคมสันติสุขและความปรองดอง ฯลฯ โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและหน่วยงานต้นสังกัดให้การรับรองการกำหนดตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 11 และ 12

3.3.3 การรับรองมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ สมศ. ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) จะต้องมีผลการประเมิน ดังนี้

1) มีผลรวมคะแนนการประเมินคุณภาพภายนอกระดับสถานศึกษา ตั้งแต่ 80.00 คะแนน ขึ้นไป

2) มีตัวบ่งชี้อย่างน้อย 10 ตัวบ่งชี้ จากทั้งหมด 12 ตัวบ่งชี้ที่มีระดับคุณภาพแต่ละตัวบ่งชี้ตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

3) ต้องไม่มีตัวบ่งชี้ใดอยู่ในระดับคุณภาพต้องปรับปรุง หรือ ต้องปรับปรุงเร่งด่วน

ตอนที่ 4 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

4.1 ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปว่า การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไปและเพื่อพัฒนาการศึกษาสู่อนาคต ยกย่องคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เข้าสู่ระดับสากล

เชาวรัตน์ รัตน์ประโลม (2542) ให้ความหมายว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน

สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา(2544) ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนการบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่างๆ ไม่ว่าด้านงบประมาณอุปกรณ์ เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สำคัญคือการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่

วรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย (2545) ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาทั้งด้านความคิดและวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานสู่ระดับสากล

รุ่ง แก้วแดง (2555) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการศึกษาระบบบริหารสถานศึกษาที่ค้ำยันทั้งคุณภาพและประสิทธิภาพให้ดีขึ้นเพื่อให้เกิดผลที่คุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง

จากการที่มีผู้ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษาไว้หลายท่าน สามารถสรุปได้ว่าการปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและกระบวนการจัดการเรียนการสอนและระบบบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ระดับสากล

4.2 สาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอข้อเท็จจริงว่าสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 พบปัญหาที่ต้องเร่งปรับปรุงและสานต่อในหลายๆ ด้าน(สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษา พบว่า ยังมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ต้องได้รับการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 20.30 จากจำนวน 22,425 แห่ง

2. ด้านการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์อาจารย์ พบว่ามีการสูญเสียอัตราครูไปเนื่องจากนโยบายจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐและมาตรการจูงใจให้ครูออกก่อนเกษียณ ปัญหาครูสอนไม่ตรงตามวุฒิและการขาดแคลนครูในบางพื้นที่ ตลอดจนครูขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและขาดความเอาใจใส่

3. ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา พบว่า ขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การถ่ายโอนสถานศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีเพียง 381 แห่ง และสถานศึกษาเอกชนไม่ขยายตัวเท่าที่ควร

4. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พบว่าการเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐานในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาลดลง แต่กลับเพิ่มขึ้นในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สืบเนื่องมาจากปัญหาความไม่พร้อมของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้เด็กที่เข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับลาออกกลางคัน เด็กไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา การบริการการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสยังไม่ทั่วถึง ขาดกลไกการบริการที่ชัดเจนแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5. การผลิตและพัฒนากำลังคนพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษากว่าร้อยละ 70 ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ทำให้ขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง ผู้สำเร็จการศึกษาด้านคุณลักษณะด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น การผลิตอัตรากำลังด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เกินความต้องการ

6. ด้านการเงินเพื่อการศึกษา พบปัญหาความด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาของภาครัฐไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดสรรงบประมาณไม่สัมพันธ์กับผลผลิต

7. ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าการพัฒนาเนื้อหาผ่านสื่อขาดคุณภาพ และมีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนและขาดความทันสมัย

8. ด้านกฎหมายการศึกษา พบว่ากฎหมายการศึกษาบางฉบับยังจัดทำไม่แล้วเสร็จ สำหรับกฎหมายการศึกษาที่มีผลใช้บังคับแล้วแต่ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพและการบังคับใช้กฎหมายเน้นการปฏิรูปโครงสร้างองค์กรมากกว่าการปฏิรูปคุณภาพการเรียนการสอน

9. ด้านการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังขาดเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนขาดการปรับปรุงระเบียบที่เอื้ออำนวยให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาเมื่อเข้าสู่ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) จึงต้องมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผ่านมา ซึ่งสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองโดยสรุป (สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554) มีดังนี้

พันธกิจ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีพันธกิจหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย พัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหาพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง ดีและมีใจรักมาเป็นครูได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษาโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษา

เป้าหมายยุทธศาสตร์

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง บรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ไว้ 4 ข้อ ดังนี้ (สำนักงานนโยบายด้านศึกษามหาภาค สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

เป้าหมายยุทธศาสตร์ข้อ 1 คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (ผลทดสอบ PISA)
3. ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี

4. ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี
5. สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา : กรมสามัญศึกษา เป็น

60 : 40

6. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีคุณภาพระดับสากล และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

7. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของไทย (อายุ 15-59 ปี) เพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี

เป้าหมายยุทธศาสตร์ข้อ 2 คนไทยใฝ่รู้ : สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. อัตราการรู้หนังสือของประชากร (อายุ 15-60 ปี) เป็นร้อยละ 100

3. ผู้เข้ารับการบริการในแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นปีละอย่างน้อยร้อยละ 10

4. คนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงาน โดยเฉลี่ยอย่างน้อยวันละ 60 นาที

5. สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ต่อประชากร อายุ 6 ปีขึ้นไป เป็นร้อยละ 50

เป้าหมายยุทธศาสตร์ข้อ 3 คนไทยใฝ่ดี : มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมือง

2. จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

3. จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่ตั้งครรภ์ ลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

4. จำนวนเด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัดยาเสพติดลดลงร้อยละ 10 ต่อปี

5. สัดส่วนคนไทยที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมอย่างสม่ำเสมอ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี

เป้าหมายยุทธศาสตร์ข้อ 4 คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้: มีทักษะในการคิด และปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมาย

1. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์
2. ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมิงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น
3. กำลังแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65 และมีสมรรถนะทางวิชาชีพตามมาตรฐาน

4.3 กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถด้านการสื่อสารสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตรมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทยยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูป ดังนี้

1.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์โดยมีมาตรการดังนี้

มาตรการหลัก

1) จัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานสามารถเทียบเคียงกันได้ โดยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีการวัดผลระดับชาติในชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นและนำผลมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนส่วนชั้นปีที่เหลือให้เป็น การวัดผลระดับเขตพื้นที่การศึกษาส่วนในระดับอุดมศึกษาและการอาชีวศึกษา จัดให้มีการวัดผลระดับชาติเมื่อจบหลักสูตร

2) แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาที่ด้อยคุณภาพให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ส่งเสริมบทบาทและสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลานในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

มาตรการ

- 4) พัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะการให้ความรู้และเตรียมตัวพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยและมีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น
- 5) จัดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมการวัดและประเมินผลทุกระดับและประเภทการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย อารมณ์สังคมสติปัญญาให้สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้มีคุณภาพควบคู่กับการพัฒนาจริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นรวมทั้งจัดบริการทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคลที่มีความสามารถและศักยภาพพิเศษด้านต่างๆ
- 6) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทและสนับสนุนการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 7) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานระดับอาชีวศึกษาให้สามารถผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพ ให้มีความรู้ทักษะมีฝีมือและสมรรถนะในการประกอบอาชีพเป็นกำลังคนฐานความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญมีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนลักษณะนิสัยการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้
- 8) ปฏิรูปอุดมศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศสนับสนุนการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามพันธกิจที่เป็นจุดเน้นตามความเชี่ยวชาญและสร้างเครือข่ายระหว่างกันตลอดจนเชื่อมโยงกับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและสังคมการเรียนรู้การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมรวมทั้งพัฒนาการศึกษาศิลปศาสตร์ (Liberal arts education) ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้การจัดการปลอมแปลงคุณวุฒิและการซื้อปริญญาบัตรโดยมีมาตรการลงโทษทั้งบุคคลและสถาบันที่เกี่ยวข้อง
- 9) ส่งเสริมอนุรักษ์การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาสากลตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาที่สามเช่นภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนหรือภาษาที่สนใจ เป็นต้น
- 10) พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษารวมทั้งเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองและในชั้นเรียน

1.2 ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพมีสมรรถนะ และมีความรู้ความสามารถ โดยมีมาตรการดังนี้

มาตรการหลัก

1) พัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework) เพื่อการรับรองสมรรถนะความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทการศึกษาโดยเฉพาะคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification) เพื่อการรับรองสมรรถนะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพและตามความต้องการของผู้จ้างงานและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระบบการจ้างงานและกำหนดเงินเดือน/ค่าตอบแทนตามสมรรถนะเพื่อจูงใจผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น

มาตรการ

2) จัดการศึกษาเรียนรู้ระดับอาชีวศึกษาโดยเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎีและการเรียนรู้งานอาชีพขยายการศึกษาระบบทวิภาคี สหกิจศึกษาและการฝึกงานให้มากขึ้นรวมทั้งส่งเสริมการทำงานระหว่างเรียนพัฒนาระบบสะสมหน่วยการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน

3) พัฒนาระบบเตรียมความพร้อมและแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและสาขาอาชีพต่างๆตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจและความต้องการ

4) พัฒนาหลักสูตรฐานวิชาชีพต่อยอดจากการศึกษาภาคบังคับเพื่อให้ผู้จบการศึกษามีทักษะด้านอาชีพสามารถประกอบอาชีพได้แม้ไม่ศึกษาต่อรวมทั้งสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพอิสระ

5) จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาภูมิภาคและจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับต้น (ปวช.3 ปี) ระดับกลาง (ปวส.2 ปี) และระดับเทคโนโลยีเฉพาะทาง (ปริญญาตรี 2-3 ปี) ให้มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันเพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยเน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการ

6) สร้างกลไกการวิจัยและถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีระหว่างภาคธุรกิจเอกชนสถานประกอบการกับสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา

7) กำหนดทิศทางความต้องการกำลังคนและสร้างระบบเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนจากภาคส่วนต่างๆทั้งสมาคมวิชาชีพสถานประกอบการ/องค์กรผู้ใช้กำลังคนสถาบันการศึกษา/ผู้ผลิต

2. **พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่** ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าสามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี และมีใจรักในวิชาชีพครูให้มาเป็นครู สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาตนเองให้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีปริมาณครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างพอเพียง มีสภาพวิชาชีพที่เข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคงในอาชีพมีขวัญกำลังใจในการทำงานได้อย่างยั่งยืนจึงกำหนดแนวทางการปฏิรูปดังนี้

2.1 พัฒนาระบบผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการหลัก

1) ปรับระบบการผลิตการคัดสรรค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดีมีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเช่นมีระบบการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนดีมีใจรักมาเรียนครูและรับประกันการบรรจุเป็นข้าราชการครูเมื่อสำเร็จการศึกษาหรือจัดให้นิสิต/นักศึกษาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ฝึกประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปีและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นต้น

2) จัดให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศด้านการผลิตครูมีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครูรวมทั้งระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู

มาตรการ

3) วางแผนการผลิตการพัฒนาและการใช้ครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นระบบสอดคล้องกับความต้องการทั้งระดับขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ

4) จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาชีพครู มาศึกษาวิชาครูเพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนดรวมทั้งส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่นมาร่วมเป็นผู้สอนและพัฒนาการเรียนรู้อ

5) พัฒนาระบบการผลิตครูคณาจารย์และบุคลากรสำหรับการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเชื่อมโยงกับความสามารถในการสอนประสบการณ์ในสถานประกอบการรวมถึงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมผลิตเชิงพาณิชย์

2.2 การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการหลัก

1) ปรับปรุงและพัฒนาระบบและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) เร่งจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

3) พัฒนาครูคณาจารย์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพรวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจครูคณาจารย์ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรการ

4) พัฒนาคณาจารย์ผู้บริหารและบุคลากรด้านอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

2.3 การใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการหลัก

1) คึงครูให้แก่ผู้เรียนโดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็นและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่และมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2) ปรับปรุงเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยพิจารณาจากภาระงานที่ชัดเจนและจัดให้มีจำนวนครูเพียงพอตามเกณฑ์และมีคุณภาพตรงตามวิชาที่สอน

3) แยกบัญชีเงินเดือนและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรการศึกษาออกจากกัน

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพ

สถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียน และการศึกษาดตามอัชยาศัย เช่น ห้องสมุดประชาชนพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและศูนย์การกีฬาและนันทนาการ เป็นต้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพโดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปดังนี้

มาตรการหลัก

1) รณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม

มาตรการ

2) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกาและเรียนรู้

- 3) พัฒนาห้องสมุดชุมชนให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดที่มีชีวิต
- 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆที่หลากหลายมีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต พิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์อุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 5) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่นและสังคมเพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา บุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปดังนี้

4.1 กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษา

มาตรการหลัก

1) ให้มีกลไกขับเคลื่อนการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามศักยภาพความพร้อม

มาตรการ

2) ให้มีการกระจายอำนาจตามศักยภาพความพร้อม โดยมีแผนการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจแบบขั้นบันไดตามศักยภาพความพร้อมรวมทั้งมีแผนส่งเสริมเขตพื้นที่และสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและความพร้อม โดยมีเกณฑ์การประเมินเพื่อจัดกลุ่มตามศักยภาพความพร้อม

3) สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมการบริหารเชิงคุณภาพโดยสนับสนุนให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมสามารถบริหารจัดการได้อย่างอิสระคล่องตัวเป็นนิติบุคคลเต็มรูปแบบและในระดับอุดมศึกษาให้พัฒนาสู่การเป็นสถาบันของรัฐในกำกับ

4) พัฒนาภาวะผู้นำบริหารเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยให้มีแผนพัฒนาภาวะผู้นำตามช่องทางปกติและกลไกสนับสนุนส่งเสริมด้วยช่องทางพิเศษมีการกำหนดคุณสมบัติการ เข้าสู่ตำแหน่งเส้นทางความก้าวหน้า และระบบการจูงใจอย่างชัดเจน

5) ปรับและพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารูปแบบใหม่ที่เน้นยุทธศาสตร์เชิงวิชาการ โดยการลดภาระงานเชิงธุรการและการสั่งการแต่เน้นให้คำปรึกษาเพื่อ

ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและสร้างกลไกการป้องกันการดำเนินการเข้าสู่ตำแหน่งโดยไม่ชอบธรรม

6) ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท โดยยึดพื้นที่เป็นฐาน (area-base) ทั้งระดับจังหวัดกลุ่มจังหวัดพื้นที่พิเศษเช่นจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นต้นให้มีคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดเพื่อประสานและบูรณาการการพัฒนาการศึกษาทุกระดับและประเภท/สังกัดให้เกื้อกูลกัน

4.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและมีระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

มาตรการหลัก

1) ทบทวนระบบการบริหาร โดยองค์คณะบุคคลในทุกระดับ/ประเภท การศึกษาทั้งวิธีการได้มาของผู้บริหารและคณะกรรมการต่างๆและพิจารณาองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2) ปรับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูให้สามารถบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูและวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับนับถือในสังคมสร้างกลไกการเข้าสู่ตำแหน่งโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

มาตรการ

3) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ โดยองค์คณะบุคคลในระดับ/ประเภทต่างๆ ทั้งกรรมการสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษาและอื่นๆ ให้มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้นตามหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบโปร่งใสและเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

4.3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับประชาชนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตประชาชนทุกคนทุกเพศทุกวัยตลอดจนผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญาและชนต่างวัฒนธรรมและกำลังแรงงานให้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปดังนี้

มาตรการหลัก

1) พัฒนาระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นหลากหลายเข้าถึงได้ง่ายมีระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกเพศทุกวัยมีโอกาสเข้าถึง

การศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตกำลังแรงงานและผู้สูงอายุมีโอกาสศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมตามความต้องการ

2) จัดให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยมีเป้าหมายไม่ต่ำกว่า 15 ปีในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรม โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญาและชนต่างวัฒนธรรมและระหว่างหญิงและชาย

3) ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรการ

4) ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสเช่น โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์โรงเรียนราชประชานุเคราะห์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นต้นรวมทั้งจัดการศึกษาของคณะสงฆ์สามัญญ์เพิ่มเพื่อให้เด็กด้อยโอกาสรวมทั้งพระและสามเณรได้รับการศึกษามากขึ้น

5) ส่งเสริมการจัดวิทยาลัยชุมชนเพื่อให้สามารถเป็นกลไกสนับสนุนที่พัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งและตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

6) พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาให้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7) ปรับระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนการจัดการกระบวนกรเรียนรู้และระบบการรับเข้าศึกษาต่อให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางเลือกและระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นหลากหลายโดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.4 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อให้บุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาการศึกษามากขึ้น โดยกำหนดแนวทางปฏิรูปดังนี้

4.4.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น

มาตรการหลัก

1) สนับสนุนและมีมาตรการจูงใจทั้งด้านภาษีและสิทธิประโยชน์ต่างๆเพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทให้

มากขึ้นควบคู่กับการสนับสนุนด้านวิชาการการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรและ/หรือการอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวที่เป็นธรรมเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐานและเป็นการประกันความเป็นธรรมให้แก่ผู้เรียนรวมถึงการกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกับรัฐ

2) ลดบทบาทของรัฐในการจัดการศึกษา จากที่รัฐบาลเป็นหลักปรับบทบาทมาเป็นผู้กำกับนโยบายแผนมาตรฐานการศึกษานโยบายและติดตามประเมินผลการบริหารจัดการศึกษารวมทั้งการพัฒนาต้นแบบที่ตีรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนยกย่องและขยายผลเพื่อให้การจัดการศึกษาและเรียนรู้มีคุณภาพ มาตรฐาน สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ

มาตรการ

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับชาติท้องถิ่น

4) สนับสนุนการศึกษาทางเลือกและการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โดยบุคคลครอบครัวสถานประกอบการองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนตามความต้องการที่แตกต่างหลากหลายและจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนเชิงนโยบายและการปฏิบัติ

5) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาเอกชนและการศึกษาทางเลือก

6) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัวสถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาให้ร่วมกันพัฒนาการศึกษาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนให้มากขึ้นในรูปแบบที่หลากหลายโดยปรับปรุงกลไกรองรับการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว

7) ส่งเสริมการจัดการศึกษาและเรียนรู้ของสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคมทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในทุกระดับและประเภทการศึกษาร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย

8) พัฒนาระบบการวัดประเมินผลการรับเข้าศึกษาต่อการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการศึกษาทางเลือกและการศึกษานอกระบบโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

9) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัวสถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาภาคเอกชนองค์กรชุมชนองค์กรวิชาชีพสภาหอการค้าไทยสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสถาบันสังคมอื่นให้ร่วมกันจัดการศึกษาและการเรียนรู้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในรูปแบบที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน

4.4.2 ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้าร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นในทุกระดับ/ประเภทการศึกษามากขึ้น โดยคำนึงถึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ โดยกำหนดแนวทางปฏิรูปดังนี้

มาตรการหลัก

1) ส่งเสริมให้ อปท. มีบทบาทมากขึ้นทั้งในการจัดการศึกษาและเรียนรู้และการสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นรวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาทรัพยากรวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชน

2) เตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาของ อปท. รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารครูและบุคลากรการศึกษา อปท. ให้เป็นมืออาชีพโดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกนกลางในการสนับสนุนด้านวิชาการและกำกับดูแลด้านคุณภาพมาตรฐานทางวิชาการ

มาตรการ

3) จัดทำแผนบูรณาการเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายผู้เรียนแต่ละระดับ/ประเภท/สังกัดในพื้นที่

4) จัดให้มีคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับพื้นที่เพื่อกำหนดนโยบายแผนและทิศทางการพัฒนาการศึกษาและคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้เอื้อต่อการสนับสนุนการจัดการศึกษาและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการของสถานศึกษาและท้องถิ่น โดยจัดกลุ่มสถานศึกษาตามความพร้อม

6) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาของ อปท. ทั้งกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถาบันอุดมศึกษาสถาบัน/หน่วยงานอื่นในพื้นที่รวมทั้งสนับสนุนอปท. สร้างภาคีเครือข่ายด้วยตนเอง

4.5 พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

มาตรการหลัก

1) ปรับปรุงการบริหารจัดการเงินและงบประมาณ โดยเน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ (demand side) โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ

2) วางแผนเป็นขั้นตอนและจัดระบบบริหารจัดการเพื่อรองรับการยุบเลิกหรือรวบรวมสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อให้การใช้ทรัพยากรการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับอัตราการขยายตัวของประชากรที่มีแนวโน้มลดลงโดยมีมาตรการช่วยเหลือเพื่อไม่ให้ผู้เรียนและครูได้รับผลกระทบ

มาตรการ

3) จัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่/กลุ่ม โดยแยกงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการหรือเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาตามความจำเป็นเฉพาะพื้นที่งบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับผู้เรียนกลุ่มพิเศษเช่นผู้พิการผู้มีความสามารถพิเศษผู้ด้อยโอกาสเป็นต้นจากงบประมาณปกติ

4) พัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณระหว่างรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้อปท. จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาและเรียนรู้มากขึ้น

5) พัฒนาระบบการจัดสรรทุนการศึกษาแบบให้เปล่าและทุนกู้ยืมเพื่อเป็นกลไกเพิ่มโอกาสทางการศึกษาการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของประเทศ

6) ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลายจากทุกภาคส่วนโดยปรับกลไกของรัฐให้เอื้อและรองรับ

7) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ตอนที่ 5 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

5.1 ความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

รัตนะ บัวสนธ์ (2554) ได้ให้ความหมายการวิจัยแบบผสมวิธีว่า เป็นการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Method as Technique) มาร่วมกันศึกษาหาคำตอบของงานวิจัยในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือในระหว่างขั้นตอนภายในเรื่องเดียวกันหรือใช้เทคนิควิธีการเชิงผสมในเรื่องเดียวกันแต่ดำเนินการวิจัยต่อเนื่องแยกจากกันแล้วนำผลการวิจัยมาสรุปร่วมกันทั้งนี้วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานเกิดขึ้นได้บนพื้นฐานของกลุ่มสำนักคิด (School of Thought) ปฏิบัตินิยม (Pragmatists) และสถานการณ์นิยม (Situationalist) ซึ่งสนับสนุน

ว่าการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสามารถที่จะนำมาร่วมกันศึกษาหาคำตอบในปัญหาวิจัยเดียวกันได้

วิโรจน์ สารัตนะ (2555) ได้ให้ความหมายการวิจัยแบบผสมวิธีว่าเป็นวิธีการวิจัยที่ผู้วิจัยใช้เทคนิคแนวทางวิธีการ ความคิดรวบยอด หรือภาษา ผสมผสานร่วมกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่องเดียวกัน

จากที่มีผู้ให้ความหมายการวิจัยแบบผสมวิธี พอสรุปได้ว่า เป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้เพื่อหาคำตอบของปัญหาการวิจัย โดยการผสมผสานนั้นอาจเป็นแบบระยะเดียว โดยดำเนินการไปพร้อมๆ กัน หรือสองระยะ โดยใช้ผลของวิธีการหนึ่งไปออกแบบการวิจัยอีกวิธีการหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของการวิจัยที่ชัดเจนที่สุด

5.2 รูปแบบของการผสมวิธีกันระหว่างวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ

รูปแบบหลักของการวิจัยในปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) โดย mixed methods เป็นเทคนิควิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบผสานวิธีระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน (วิโรจน์ สารัตนะ, 2555)

จุดมุ่งหมายของการผสมวิธีก็เพื่อการแก้ไขข้อจำกัดของแต่ละวิธีให้สามารถตอบคำถาม การวิจัยได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รูปแบบที่นิยมทำทั้งไทยและต่างประเทศ คือ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวตั้งก่อนแล้วตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพยกเว้นกรณีที่เป็นอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นจึงจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวตั้งแล้วค่อยมาตรวจสอบสมมติฐานหรือทฤษฎีด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ลักษณะการผสมผสานจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะคือระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (mixed methods) และรูปแบบผสานรูปแบบ (mixed model) ในการผสานวิธีกันระหว่างการวิจัย 2 รูปแบบนั้น อาจเป็นการผสมผสานแบบครั้งต่อครั้ง การผสานแบบมีรูปแบบหลักร่วมกับรูปแบบรอง หรือแบบผสมผสานทุกขั้นตอน โดยมีวิธีออกแบบดังนี้ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ นัฏราภรณ์, 2549)

1. การวิจัยแบบ 2 ภาค (two-phase design) เป็นการวิจัยในรูปแบบที่แยกการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนอย่างชัดเจนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน (การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งต่อครั้ง) แล้วนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยเอกเทศแต่ละตอนตอบคำถามวิจัยต่างประเด็นกันโดยมีบทสรุปเป็นตัวเชื่อมโยงการวิจัยทั้งสองตอนเข้าด้วยกัน

2. การวิจัยแบบนำ-แบบรอง (dominant-less dominant design) เป็นการวิจัยที่ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยหลักแนวทางใดแนวทางหนึ่ง แล้วเสริมด้วยอีกแนวทางหนึ่ง เช่น ใช้การ

วิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้วิธีการบางอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพมาเสริม เช่น เพื่อขยายความ เพื่อตรวจสอบยืนยันหรือเพิ่มความลึกของข้อมูลในทางตรงกันข้ามอาจใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักเสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ

3. การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-methodology design หรือ integrated approach) รูปแบบนี้เป็นการผสมผสานทั้งระดับมหภาค และจุลภาคระหว่าง 2 กระบวนทัศน์และแนวทางการวิจัย รูปแบบการวิจัยนี้จัดว่าเป็นการวิจัยลูกผสม (hybrids) ในทางปฏิบัติเป็นการวิจัยที่ดำเนินการได้ยาก เนื่องจากต้องมีการผสมผสานทุกขั้นตอนของการวิจัยตั้งแต่นำเสนอปัญหา (ในบทนำของการวิจัย) จนถึงบทสรุปของการวิจัย ซึ่งในบางขั้นตอนอาจมาสามารถผสมผสานกันได้เต็มที่ด้วยข้อจำกัดของความแตกต่างในกระบวนทัศน์การวิจัยระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

5.3 แบบแผนการวิจัยแบบผสมผสาน

แบบแผนการวิจัย (Research Designs) ซึ่งผสมผสานทางการศึกษาประกอบด้วย 4 แบบแผนหลัก โดยที่แต่ละแบบแผนก็ยังประกอบไปด้วยแบบแผนย่อยๆซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปดังนี้ (รัตนะ บัวสนธิ์, 2554)

1. **แบบแผนแบบสามเส้า (Triangulation Design)** เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานเพื่อศึกษาคำตอบให้กับปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกัน โดยแยกกันดำเนินงานและให้นำหน้านัก ความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองอย่างเท่าเทียมกันในช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัยในระยะเดียว และดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆ กันปัญหาหรือคำถามการวิจัยมักจะมีลักษณะเอื้อให้ใช้เทคนิควิธีการ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นเดียวกันเพื่อนำผลการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างแล้วสรุปตีความตอบปัญหา การวิจัยร่วมกันในลักษณะส่งเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน

2. **แบบแผนแบบรองรับภายใน(Embedded Design)** เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีลักษณะทั้งเป็นการศึกษาระยะเดียวและสองระยะต่อเนื่องกันแบบแผนการวิจัยแบบนี้ จะมีการจัดให้วิธีการวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเป็นวิธีการหลักและอีกวิธีการวิจัยหนึ่งเป็นวิธีการรองนั่น คือให้นำหน้าความสำคัญไม่เท่าเทียมกันและศึกษาคำตอบในปัญหาวิจัยเดียวกัน แต่ประเด็นที่ ศึกษาไม่ใช่ประเด็นเดียวกันนั่นคือประเด็นต่างกันใช้วิธีการต่างกันแบบแผนการวิจัยแบบรองรับ ภายในจะแตกต่างจากแบบแผนสามเส้าตรงที่การให้นำหน้าความสำคัญของวิธีการและประเด็นที่ ใช้ศึกษาหนึ่งการจะใช้วิธีการวิจัยแบบใดเป็นวิธีการหลักหรือวิธีการรองนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ การวิจัยเป็นสำคัญ

3. **แบบแผนเชิงอธิบาย (Explanatory Design)** เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยสองระยะ โดยเริ่มต้นการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณก่อน

เสมอแล้วใช้ผลการวิจัยที่ได้เพื่อพิจารณาคัดเลือกประเด็นปัญหาและผู้ให้ข้อมูลสำหรับดำเนินงานวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

4. แบบแผนเชิงสำรวจบุกเบิก (Exploratory Design) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยเป็นสองระยะเช่นเดียวกันแต่แบบแผนการวิจัยแบบนี้จะเริ่มต้นด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนเสมอนอกจากนั้นยังให้น้ำหนักความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองวิธีไม่เท่าเทียมกันอีกด้วยแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบนี้นิยมใช้สำหรับการค้นหาตัวแปรใหม่ๆ หรือเพื่อสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรตลอดจนใช้สำหรับพัฒนาระบบ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ

5.4 ขั้นตอนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research Process)

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555)

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดคำถามการวิจัย ผู้วิจัยอาจจะตั้งคำถามการวิจัยเพียงหนึ่งคำถาม ซึ่งมีลักษณะที่เป็นทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หรือจะตั้งคำถามการวิจัยหลายคำถามซึ่งอาจจะแยกเป็นคำถามเชิงปริมาณและคำถามเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยสามารถตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ข้อเดียวหรือหลายข้อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคำถามการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเลือกระเบียบวิธีในการวิจัย ผู้วิจัยต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการตอบคำถามการวิจัย ให้ถูกต้อง แม่นยำน่าเชื่อถือ และมีความเป็นไปได้ ในการปฏิบัติงานวิจัย โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ เวลาที่เหมาะสม การให้ค่าน้ำหนักของข้อมูลเชิงปริมาณหรือคุณภาพ การผสมผสานวิธีการ ความลึกซึ้งในทฤษฎีหรือวิธีการเปลี่ยนแปลงไป

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การตีความหรือแปลผลข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 การกระทำข้อมูลให้ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัย

5.5 ข้อจำกัดในการใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี

ในทางปฏิบัติ พบว่า การวิจัยแบบผสมวิธีมีข้อพึงระวังและมีข้อจำกัดบางประการ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555) คือ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณนั้นเป็นวิธีการที่เข้มงวด เป็นระบบและเป็นแบบแผนส่วนวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นวิธีการที่แบบเบียบ ละเอียดอ่อน และยืดหยุ่น เมื่อนำวิธีทั้ง

สองมาใช้ในการวิจัยเรื่องเดียวกันจะต้องใช้ให้เหมาะสมอย่าปล่อยให้ความรู้สึกนึกคิดเชิงคุณภาพไปผ่อนคลายความเข้มงวดและความเป็นแบบแผนของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณในขณะเดียวกันก็อย่าปล่อยให้ความรู้สึกนึกคิดเชิงปริมาณมีอิทธิพลทำให้วิธีการเชิงคุณภาพกลายเป็นการสำรวจหาข้อมูลเพิ่มเติมอย่างฉาบฉวย ซึ่งจะเป็นผลทำให้คุณภาพของงานวิจัยชิ้นนั้นลดลง นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัย แบบผสมวิธี มีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ 1) นักวิจัยโดยเฉพาะหัวหน้าโครงการวิจัยต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ถูกต้องตามหลักวิธี ไม่เช่นนั้นจะได้งานวิจัยที่ไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร 2) ในการวิจัยแบบผสมวิธีจะต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณมากกว่าการทำวิจัยเชิงเดียว ดังนั้นโครงการที่ถูกจำกัดด้วยเวลาและงบประมาณจึงไม่สามารถใช้กลยุทธ์โดยวิธีผสมวิธีได้ยกเว้นเป็นข้อมูลเสริมบางส่วน 3) อาจมีการใช้การวิจัยแบบผสมวิธีตามสมัยนิยมโดยเป็นการใช้แบบผิดๆตามที่ตนเข้าใจ หรือใช้โดยง่ายเช่น นักวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบผิวเผิน หรือนักวิจัยเชิงคุณภาพคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตามหลักสถิติโดยไม่พิจารณาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม เป็นต้น

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีจุดประสงค์และแนวคิดคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์การถดถอยปกติ (Regression analysis) และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variable) กับตัวแปรตาม (Dependent variable) และสร้างสมการการถดถอยไปประมาณหรือทำนายค่าตัวแปรตาม แต่ก็มี ความแตกต่างกันในบางประเด็น เช่น การวิเคราะห์การถดถอยปกติมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นตัวแปรชนิดต่อเนื่อง (Continuous variable) แต่ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกและการวิเคราะห์จำแนกประเภทมีลักษณะแตกต่างออกไป คือ ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรชนิดต่อเนื่อง ส่วนตัวแปรตามเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มแต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจกแจงปกติหลายตัวแปรของตัวแปรอิสระ (Multivariate normal distribution of independent variables) และเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของแต่ละกลุ่มต้องเท่ากัน (Equal variance and covariance matrices หรือ Equal dispersion matrices) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551)

6.1 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

6.1.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ (ตัวแปรตาม) พร้อมทั้งศึกษาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

6.1.2 เพื่อพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ จากสมการที่เหมาะสม หรือใช้สมการโดยการเลือกตัวแปรอิสระที่เหมาะสมเพื่อทำเปอร์เซ็นต์ของความถูกต้องในการพยากรณ์มีค่าสูงสุด

6.2 ประเภทของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

6.2.1 Binary Logistic จะใช้เมื่อตัวแปรตาม Y เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า (Dichotomous Variable) เช่น

$$Y = \begin{cases} 1 & \text{ถ้าคนไข้เป็นโรคหัวใจ} \\ 0 & \text{ถ้าคนไข้ไม่ได้เป็นโรคหัวใจ} \end{cases}$$

โดยพิจารณาจากตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ เช่น อาการ การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ ระดับคลอเรสเตอรอล เป็นต้น

หรือ

$$Y = \begin{cases} 1 & \text{ถ้าลูกค้าซื้อสินค้า} \\ 0 & \text{ถ้าลูกค้าไม่ซื้อสินค้า} \end{cases}$$

โดยพิจารณาตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ อาจเป็นรายได้ อาชีพ และอายุ เป็นต้น

6.2.2 Multinomial Logistic จะใช้เมื่อตัวแปรตาม Y เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่ามากกว่า 2 ค่า เช่น ด้านการตลาด ในตลาดภาพยนตร์ บริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ต้องการพยากรณ์ว่าภาพยนตร์ประเภทใด จะเป็นที่นิยม โดยที่

$$Y = \begin{cases} 1 & \text{ถ้าเป็นภาพยนตร์ประเภทบู๊} \\ 1 & \text{ถ้าเป็นภาพยนตร์ประเภทชีวิต} \\ 2 & \text{ถ้าเป็นภาพยนตร์ประเภทตลก} \end{cases}$$

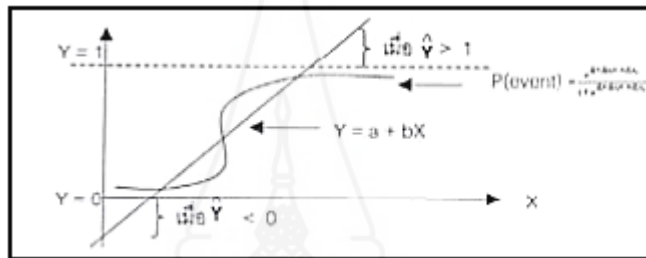
โดยตัวแปรอิสระอาจจะจะเป็นอายุของกลุ่มเป้าหมาย เพศ เป็นต้น

ด้านสังคมศาสตร์ Y หมายถึง ระดับที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน $Y = 1, 2, 3, 4, 5$ โดยที่ $Y = 1$ เมื่อไม่มีส่วนร่วมเลย, ..., $Y = 5$ มีส่วนร่วมมากที่สุด

ด้านการแพทย์ Y หมายถึง ระดับการเป็นโรคมะเร็ง เช่น $Y = 1, 2, 3, 4, 5$ โดยที่ $Y = 1$ หมายถึง ไม่เป็นโรคมะเร็ง, $Y = 2$ หมายถึงการเป็นมะเร็งขั้นต้น,..., $Y = 5$ หมายถึงการเป็นมะเร็งขั้นสุดท้าย

6.3 เหตุผลที่ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแทนการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น
(สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร, 2548) ได้กล่าวว่า

1. เมื่อ Y มีค่าได้เพียง 2 ค่า ทำให้ค่าประมาณของ Y เป็นโอกาสที่เหตุการณ์ที่สนใจจะเกิด ซึ่งมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าใช้สมการการถดถอยเชิงเส้นตรง คือ $Y' = a + bX$ ค่า Y' ที่ได้อาจจะไม่ได้อยู่ในช่วง 0 ถึง 1 หรืออาจมีค่าน้อย 0 หรือ มากกว่า 1

จะพบว่ากราฟของโลจิสติกไม่ใช่เส้นตรง และมีค่าอยู่ในช่วง 0 ถึง 1

2. Nonnormal Error Terms ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น มีเงื่อนไขว่า ค่าความคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ แต่เมื่อ Y มีค่าเพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 จะทำให้ค่าความคลาดเคลื่อน e มีค่าได้เพียง 2 ค่าด้วย ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่ e จะมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทำให้ไม่สามารถใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรงโดยทั่วไป

3. Nonconstant Error Variance เนื่องจากเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอย คือ ค่าแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน หรือ $V(e)$ ต้องคงที่ทุกค่าของ X แต่ใน logistic นั้น เมื่อ Y มีค่าเพียง 2 ค่า และ Y มีการแจกแจงแบบเบอร์นูลลี ซึ่งทำให้ค่าแปรปรวนและค่าเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กัน จึงทำให้เงื่อนไขที่ว่า $V(e)$ คงที่ ไม่จริง ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นตรงตามปกติได้

6.4 เงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก จะมีเงื่อนไขน้อยกว่าการวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ แต่อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกก็ยังมีเงื่อนไขหลายข้อ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ X 's อาจจะเป็นข้อมูลชนิด Dichotomous (มีค่าได้ 2 ค่า) หรือเป็นสเกลอันดับ (Interval Scale) หรือสเกลอัตราส่วน (Ratio Scale) ก็ได้

2. ค่าความคาดหวังของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ $E(e) = 0$

3. e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน (ไม่เกิด Autocorrelation) โดยตรวจสอบจากค่าสถิติทดสอบ Durbin-Watson

- ถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 หรือมีค่าระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 จะสรุปได้ว่า e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน

- ถ้า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางบวก และถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก

4. e_i และ x_i เป็นอิสระต่อกัน

5. ตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ควรเกิดปัญหา Multicollinearity สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอย จะให้ค่าที่สำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัว โดยที่

β หมายถึง ค่าประมาณของ logit ตรงกับค่า β_i หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ใช้บอกทิศทางและปริมาณของผลกระทบของตัวแปรอิสระ (X) ที่มีต่อโอกาสการเกิดเหตุการณ์ (Y) โดยนำค่านี้ไปใช้เขียนสมการโลจิสติก เพื่อใช้ทำนายการเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ

ค่า S.E. หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ β_i

ค่า Wald Statistic เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานหลักที่ว่าค่าสัมประสิทธิ์แต่ละตัวของ logit มีค่าเป็นศูนย์หรือไม่ ซึ่งหมายถึง การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แต่ละตัวว่าส่งผลต่อการเกิดเหตุการณ์ที่สนใจหรือไม่ โดยค่า Wald เท่ากับ กำลังสองของอัตราส่วนระหว่างค่าสัมประสิทธิ์กับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์

ค่า Exp (B) หรือ Odds ratio (OR) เป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงของความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์เมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนไป 1 หน่วย (อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล, 2553)

$$OR = \frac{e^{\alpha + \beta}}{e^{\alpha}} = e^{\beta}$$

โดย OR สามารถแปลผลได้ดังนี้

Odds Ratio > 1 หมายถึง เมื่อ X เพิ่มขึ้น ทำให้โอกาสของการเกิดเหตุการณ์เพิ่มขึ้น เมื่อ X เปลี่ยนไป 1 หน่วย โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจจะเพิ่มขึ้น

Odds Ratio < 1 หมายถึง เมื่อ X เพิ่มขึ้น ทำให้โอกาสของการเกิดเหตุการณ์ลดลง เมื่อ X เปลี่ยนไป 1 หน่วย โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจจะลดลง

กรณีค่า Odds Ratio < 1 นิยมอ่านค่าเป็นร้อยละ โดยคำนวณจาก (Odds ratio - 1)*100

ค่า Omnibus Test of Model Coefficients ใช้สถิติ Chi-Square ในการทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์ทุกค่าในสมการว่าแตกต่างจาก 0 หรือไม่

Cox & Snell's R^2 และ Nagelkerke R^2 จัดเป็น Pseudo R^2 ในการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก จะคล้ายกับค่า R^2 ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเป็นค่าความแปรปรวนของตัวแปรตามที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระ

สำหรับเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ นอกจากจะมีเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้น จะต้องเพิ่มเงื่อนไขอีก 2 ข้อ คือ

1. ค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนคงที่

หมายเหตุ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก จะต้องใช้ขนาดตัวอย่าง n มากกว่าการวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ โดยทั่วไป $n \geq 30p$ โดยที่ p เป็นจำนวนตัวแปรอิสระ

6.5 ขั้นตอนการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบสองค่า

ขั้นที่ 1 เลือกตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (โอกาสที่เหตุการณ์จะเกิด) โดยที่ตัวอิสระมีมากกว่า 1 ตัวก็ได้

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบค่าที่ผิดปกติของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

ขั้นที่ 3 สร้างสมการ Logistic Response Function แล้วตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสมการโดยพิจารณาจากค่า pseudo R^2 และ ค่า Wald Statistics

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

ขั้นที่ 5 ถ้าวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์ case ใหม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจหรือไม่ เช่น ลูกค้าจะซื้อสินค้าหรือไม่ หรือผู้อาศัยในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหรือไม่ คนไข้จะเป็นโรคหัวใจหรือไม่ จะใช้สมการที่ $\hat{p}$ ในการพยากรณ์ หรือประมาณค่าความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ของ case นั้น เมื่อทราบตัวแปรอิสระ X 's ถ้า

$$\hat{p} \text{ (เหตุการณ์)} < 0.5 \text{ จะได้ } Y = 0 \text{ หรือไม่เกิดเหตุการณ์}$$

$$\hat{p} \text{ (เหตุการณ์)} \geq 0.5 \text{ จะได้ } Y = 1 \text{ หรือเกิดเหตุการณ์}$$

ค่า 0.5 เป็นค่าความน่าจะเป็นที่ใช้เป็น cutting Score ที่ผู้วิเคราะห์อาจจะกำหนดค่า 0.7 หรือ 0.4 หรือค่าอื่นๆ แล้วแต่ผู้วิเคราะห์จะเห็นสมควรในแต่ละเรื่องที่ที่จะโลจิสติกไปประยุกต์ใช้แต่โดยทั่วไปมักนิยมใช้ 0.5

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความไม่เสมอภาคและความเสมอภาคทางการศึกษา

ณัฐจริย์ กาญจนรจิต (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคของการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวัดความไม่เสมอภาคของการดำเนินงานและผลการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนในแต่ละสังกัดและระหว่างสังกัดของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคขององค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและอิทธิพลขององค์ประกอบด้านผลการดำเนินงานที่เกิดกับครูที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคขององค์ประกอบด้านผลการดำเนินงานที่เกิดกับนักเรียน ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่รวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม 3 ฉบับ จากผู้บริหารครูและนักเรียนจากโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 1,067 โรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ดัชนีความไม่เสมอภาค 3 แบบ ได้แก่ สัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (coefficient of variation) สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) และสัมประสิทธิ์ไทล์ (Theil coefficient) และใช้โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierarchical linear model: HLM) ในการวิเคราะห์ความไม่เสมอภาคในรูปความแปรปรวนและใช้ในการวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบที่มีต่อความไม่เสมอภาค ผลการวิจัยพบว่า 1) ความไม่เสมอภาคของการดำเนินงานและผลการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนภายในแต่ละสังกัดพบว่าการบริหารจัดการของผู้บริหารมีความไม่เสมอภาคมากกว่าการจัดการเรียนการสอนของครูและผลการดำเนินงานที่เกิดกับครูมีความไม่เสมอภาคน้อยกว่าผลการดำเนินงานที่เกิดกับนักเรียนความไม่เสมอภาคที่เกิดขึ้นระหว่างโรงเรียนภายในสังกัดเดียวกันมีสัดส่วนสูงมากกว่าความไม่เสมอภาคระหว่างสังกัดโรงเรียน 2) โรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนและกรมสามัญศึกษามีความไม่เสมอภาคของการบริหารจัดการของผู้บริหารมากที่สุด โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีความไม่เสมอภาคของการจัดการเรียนการสอนของครูและผลการดำเนินงานที่เกิดกับนักเรียนมากที่สุดและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและกรมอาชีวศึกษามีความไม่เสมอภาคของผลการดำเนินงานที่เกิดกับครูมากที่สุด 3) การบริหารจัดการของผู้บริหารมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความไม่เสมอภาคของการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ขนาดโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อความไม่เสมอภาคของการจัดการเรียนการสอนของครูส่วนผลการดำเนินงานที่เกิดกับครูและขนาดโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานที่เกิดกับนักเรียน

จรรยา มาดิลกโกวิท (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อจำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 2) ศึกษาการใช้เงินกู้เพื่อการศึกษาของนักศึกษา 3) ศึกษาผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาและ 4) เสนอแนวทางการจัดการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535-2543 2) ข้อมูลนักศึกษากู้ยืมเงินปีการศึกษา 2539-2543 3) ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพกำลังแรงงานและประชากรจำแนกตามเพศและภูมิภาคและ 4) ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์อนุกรมเวลาการพยากรณ์ด้วยเทคนิคการปรับให้เรียบและ ratio method โค้งลอเรนซ์ สัมประสิทธิ์จีนี้ ดัชนีโอกาสในการเลือก และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หลังมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในช่วงปี 2539-2543 จำนวนนักศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงกว่ากรณีไม่มีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแต่ในอัตราการเพิ่มกลับลดลงจากร้อยละ 6.8 เป็น 5.1 ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจนักศึกษาใช้เงินกู้มากที่สุด 3 อันดับแรกคือค่าเล่าเรียนค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา หลังมีกองทุนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพผู้ปกครองเพิ่มขึ้น (ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ ลดลงจาก 0.36 เป็น 0.25) ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมเมื่อพิจารณาจากภูมิฐานะของนักศึกษาเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ ลดลงจาก 0.25 เป็น 0.22) ความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพผู้ปกครองลดลงมากที่สุด (ค่าสัมประสิทธิ์จีนี้ลดลงจาก 0.35 เป็น 0.22) และพบว่าไม่มีความแตกต่างในโอกาสทางการศึกษาระหว่างเพศของนักศึกษา

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2546) ได้เขียนบทความลงวารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง “ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทย” ซึ่งพอสรุปได้ว่ามีมุมมองความเสมอภาคทางการศึกษาของไทยออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ความเสมอภาคทางการศึกษาในด้านโอกาสทางการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 มุมมอง โดยถ้าพิจารณาจากมุมมองของผู้จัดการศึกษาที่พยายามขยายโอกาสทางการศึกษาก็นับว่าประสบความสำเร็จคือ มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในทุกพื้นที่ของประเทศรวมทั้งจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างครอบคลุม รองรับผู้มีความรู้ความสามารถในสายสามัญ หากเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสายวิชาชีพ ก็มีการจัดตั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชนฯ ขึ้นมา สำหรับผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบก็สามารถเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบเปิด เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถแสดงให้เห็น

ได้ว่ารัฐบาลในฐานะผู้จัดการศึกษา สามารถขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่บุคคลทุกเพศ วัย สถานะ ความสามารถฯ ได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อมองในฐานะผู้บริหาร โภคกลับพบว่า แม้จะมีการขยายโอกาสทางการศึกษาเกิดขึ้น แต่เมื่อถึงช่วงเปิดภาคเรียนก็ยังพบปัญหาเด็กไม่มีที่เรียนเกิดขึ้นทุกปี ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการเรียกเก็บเงินพิเศษตามมา 2) ความเสมอภาคทางการศึกษาในด้านคุณภาพ พบว่าตามข้อเท็จจริงแล้วทั้งในฐานะผู้จัดบริการทางการศึกษาและผู้บริหาร โภคยอมรับว่าด้านคุณภาพนี้ยังมีความไม่เสมอภาคเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ความสามารถทางการสอนที่แตกต่างกัน เทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์หรืองบประมาณทางการศึกษา เป็นต้น ซึ่งในฐานะผู้จัดการศึกษาไทยก็พยายามที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคทางคุณภาพด้วยการส่งเสริมให้สถานศึกษายึดหลักการทำงานตามกระบวนการ QCC, PDCA, TQM, ISO เพื่อส่งเสริมการบริหารงานทั้งเรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล แต่ในมุมมองของผู้บริโภคก็ยังมีความเชื่อและค่านิยมว่าโรงเรียนในกรุงเทพมหานครดีกว่าโรงเรียนต่างจังหวัด ถ้าในระดับจังหวัด ก็จะมีเชื่อและค่านิยมว่าโรงเรียนประจำจังหวัด หรือโรงเรียนในเขตเมืองย่อมดีกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง หรือการที่รัฐบาลสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนในฝัน ยิ่งทำให้ในฐานะผู้บริโภคมองว่ามีความไม่เสมอภาคทางการศึกษาด้านคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3) ความเสมอภาคทางการศึกษาในด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษา ถ้ามองทั้งในฐานะของผู้จัดการศึกษาและผู้บริหาร โภคพบว่ายังไม่มีความเสมอภาค ซึ่งการส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางด้านทรัพยากรนั้นต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร และเปิดโอกาสให้โรงเรียนได้ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม หรือการบริหารโรงเรียนด้วยการให้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) น่าจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาในด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

รัชดา พรหมหนองแสน (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเสมอภาคทางการศึกษาของประชากรระหว่างภูมิภาคและเพื่อศึกษาตัวชี้วัดการกระจายการศึกษาของประชากร โดยศึกษาจากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของประชากรวัยแรงงานอายุระหว่าง 15-59 ปี เก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530-2540 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งภาคตัดขวางและอนุกรมเวลา ด้วยแบบจำลองสัมประสิทธิ์จีนีและ โค้งลอเรนซ์ ผลการวิจัยพบว่าความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของไทยยังคงมีอยู่แต่มีแนวโน้มลดลง ยกเว้นในส่วนของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาค

เบญจมัถร์ พงษ์ขาว (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา การได้รับโอกาสทางการศึกษา และความเสมอภาคทางการศึกษา ประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ เทคนิคและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนา และการวิเคราะห์ด้วยโลจิสติกส์ ค่าสัมประสิทธิ์จีไน้ และค่าร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาในรูปของค่าใช้จ่ายรายหัวน้อยกว่านักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ในช่วงปีงบประมาณ 2542-2546 2) นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ ได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ ได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542, 2543 และ 2545 ทั้งนี้ โดยได้รับโอกาสทางการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดรัฐบาลมากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชน 3) นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542-2544 และ 2546 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542 และ 2545 ทั้งนี้ โดยได้รับโอกาสทางการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชนและโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดรัฐบาล 4) นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาได้รับคุณภาพทางการศึกษา ในด้านการเรียนการสอน และการบริหารงบประมาณอุดหนุนบำรุงการศึกษา แยกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้ 4.1) นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษา เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของนักเรียนต่อครู ในระดับพอใช้ถึงดี เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วง พ.ศ. 2542-2546 ในขณะที่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของนักเรียนต่อครู ในระดับควรปรับปรุง เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ในช่วง พ.ศ. 2542, 2543, 2545 และ 2546 นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนนักเรียนต่อครู ในระดับควรปรับปรุง เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ในช่วง พ.ศ. 2542 และ 2543

4.2) นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทั้งขนาดที่ 5,ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมกับครู:ห้องเรียนในระดับพอใช้ถึงดีเป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วง พ.ศ. 2542-2546 4.3) นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 5 ได้รับคุณภาพทางการศึกษา เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของชั่วโมงการสอนของครู 1 คนต่อสัปดาห์ ในระดับพอใช้ถึงดี เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วง พ.ศ. 2543-2546 ในขณะที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษาเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของชั่วโมงการสอนของครู 1 คนต่อสัปดาห์ ในระดับควรปรับปรุง เป็นสัดส่วนที่มากกว่าระดับพอใช้ถึงดี ในช่วง พ.ศ. 2542-2546 4.4) นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทั้งขนาดที่ 5,ขนาดที่ 6 และขนาดที่ 7 ได้รับคุณภาพทางการศึกษา เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนที่เหมาะสมของงบวิชาการต่องบบริหารทั่วไป ต่องบสำรองจ่าย ในระดับพอใช้ถึงดี มากกว่าระดับควรปรับปรุง ในช่วง พ.ศ. 2542-2546 5) เมื่อพิจารณาความเสมอภาคที่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา โดยพิจารณาจากค่าใช้จ่ายรายหัว นักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 6 ได้รับความเท่าเทียมกันมากกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดที่ 5 ละขนาดที่ 7 ทั้งนี้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จีเนอรัลลีในปีงบประมาณ 2542-2546 เท่ากับ 0.04,0.08 และ 0.11 ตามลำดับ

อุมารณ์ ภัทรวณิชย์และปัทมา อมรสิริสมบุรณ์ (2550) ได้เสนอบทความเรื่อง ความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษา กรณีศึกษาเมืองและชนบท เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสในการศึกษาของเด็กและเยาวชน อายุ 16-18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่ควรกำลังศึกษาในระดับมัธยมปลาย หรือเทียบเท่าผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโอกาสในการศึกษาของเด็ก มีดังนี้ 1) เยาวชนอายุ 16-18 ปี มีสัดส่วนผู้ที่ไม่ได้เรียนตามเกณฑ์มากกว่าเยาวชนกลุ่มอายุอื่นๆ โดยจากผลการวิจัยพบว่า ยิ่งมีอายุเพิ่มขึ้น โอกาสในการศึกษา ยิ่งน้อยลง 2) เยาวชนที่อาศัยในเขตเมืองได้เปรียบในด้านการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์มากกว่าเยาวชนในเขตชนบท 3) กรุงเทพมหานครรองการได้เปรียบในด้านการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์สูงกว่าพื้นที่อื่น นอกเหนือจากกรุงเทพมหานครแล้ว ดูเหมือนว่าเยาวชนในภาคเหนือมีสัดส่วนของการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์สูงกว่าภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ 4) สัดส่วนของเยาวชนหญิงอายุ 16-18 ปี ทั้งในเขตเมืองหรือชนบท มีโอกาสในการได้รับการศึกษาตามเกณฑ์สูงกว่าสัดส่วนเยาวชนชาย 5) ไม่ว่าจะเป็นเมืองหรือชนบท สัดส่วนของผู้ที่มีพี่น้องอย่างมาก 2 คน (รวมตัวเอง) ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์มีสูงกว่าผู้ที่มีพี่น้องจำนวนมาก 6) เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะดี ทั้งในเขตเมืองและชนบท มีโอกาสในการศึกษาสูงกว่าเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน 7) การมีพ่อแม่ และการศึกษาของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับการได้เรียนตามเกณฑ์ของลูก เด็กที่ไม่มีพ่อแม่ในครัวเรือนมีโอกาสในการ

เรียนตามเกณฑ์น้อยกว่าเด็กที่มีพ่อแม่ยิ่งพ่อแม่มีการศึกษาสูง โอกาสที่ลูกจะได้เรียนตามเกณฑ์นั้นย่อมมีสูงตามไปด้วย

เป็รื่อง กิจรัตน์กร (2555) ได้บรรยายในที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏถึงที่มาและทางออกของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไทย ไว้พอสรุปได้ดังนี้ ที่มาของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา น่าจะมาจาก 2 แหล่งคือ แหล่งที่ 1 ความเหลื่อมล้ำจากสภาพทางสังคมไทยอันเกิดจากปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาใน 3 ประเด็นหลักดังนี้ 1) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว โดยครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีสามารถสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาที่ดีได้มากกว่าครอบครัวที่ยากจน ซึ่งอาจไม่สามารถให้การสนับสนุนเด็กได้จนสำเร็จการศึกษา 2) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากภูมิฐานะ สภาพแวดล้อมและภูมิฐานะของเด็ก โดยเด็กที่อยู่ในเมืองมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้ง่ายกว่าเด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยจะส่งผลโดยตรงต่อความกระตือรือร้นในการศึกษา โดยเด็กที่อาศัยในชุมชนแออัดหรือแหล่งที่มีปัจจัยขั้วๆ อาจหันเหจากการศึกษาได้โดยง่าย 3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากสภาวะและวัฒนธรรมในครอบครัว ความเชื่อและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของพ่อแม่ มีผลต่อโอกาสทางการศึกษาของเด็ก โดยครอบครัวที่ทั้งพ่อและแม่มีการศึกษาก็จะส่งเสริมและลงทุนทางการศึกษามากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีการศึกษาน้อย และมีแนวโน้มว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาแบบใด แหล่งที่ 2 ความเหลื่อมล้ำจากการจัดการศึกษาชาติ การบริหารจัดการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำต่อการศึกษาของชาติโดยตรง มีสาเหตุมาจาก 3 ประเด็นหลักดังนี้ 1. การจัดสรรงบประมาณและกำลังคนทางการศึกษา แม้ว่าจะมีการกระจายสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานไปทั่วประเทศ ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาฟรีในระดับขั้นพื้นฐาน มีการกระจายสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไปทุกภูมิภาค อย่างไรก็ตามการจัดสรรงบประมาณก็ยังไม่เสมอภาค โดยโรงเรียนขนาดเล็กนอกเขตเมืองจะได้รับงบประมาณและการจัดสรรครูตามวุฒิน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในเขตเมืองหรือในกรุงเทพมหานคร ซึ่งความเหลื่อมล้ำด้านงบประมาณนี้พบในการจัดการศึกษาทุกระดับ 2. การจัดสรรอัตราครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาขาดแคลนครูในชนบทห่างไกล ปัญหาครูเกษียณหรือลาออกก่อนเกษียณแล้วไม่ได้รับอัตราทดแทน หรือปัญหาขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา ทำให้ต้องรับครูที่จบไม่ตรงคุณวุฒิมาสอน โดยเฉพาะโรงเรียนที่ยากจนจะขาดครูทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เหล่านี้จัดเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาทั้งสิ้น 3. ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา แม้ว่าจะมีการตรวจประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) แต่การตรวจประเมินเน้นเอกสารหลักฐานมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งจัดเป็นดัชนีวัดความสำเร็จของการจัดการศึกษา ดังนั้นจะพบว่าโรงเรียน

ส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐาน แต่ผลการเรียนของผู้เรียนกลับต่ำ พิจารณาได้จากผลสอบ O-Net , A-Net เป็นต้น ซึ่งทางออกของปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากทั้ง 2 แหล่งคือ เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยปรับค่านิยมทางการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและนำไปใช้มากกว่าการท่องจำเนื้อหาสาระ และพัฒนาด้านการเมืองการปกครองไม่ให้เอื้ออำนาจผลประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนเอง ทำให้เกิดการกระจายงบประมาณที่ไม่เป็นธรรม

อัจฉริย์ ทิพนชนธินทร์ (2556) ได้เสนอบทความเพื่อนำเสนอประเด็นความเท่าเทียมทางการศึกษารากฐานการพัฒนาการศึกษาไทยสู่สากล กล่าวคือ การศึกษาของภาครัฐที่เป็น การให้เปล่านั้นเป็นการสร้างความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา แต่สิ่งที่เป็นข้อจำกัดที่ผู้ศึกษาค้นพบจากบทความนี้คือ 1) การจัดการศึกษาของไทยที่จัดโดยภาครัฐยังมีการรวมศูนย์ เมืองใหญ่และสถาบันอุดมศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นสัดส่วนสูงขณะที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษายังต่ำกว่าที่ได้ลงทุนไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายทรัพยากรทางการศึกษาที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความเท่าเทียมกัน 2) ระบบการจัดการศึกษาเป็นระบบราชการเพื่อประโยชน์ของราชการมากกว่าประชาชนและสังคมส่วนรวม 3) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการควบคุมโดยส่วนกลางที่แม้จะเปิดโอกาสให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาได้ แต่ในเชิงปฏิบัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 4) ระบบคุณภาพของครูไทยเพื่อก้าวเข้าสู่ระบบใบประกอบวิชาชีพครูนั้น ไม่มีการจำแนกประเภทของใบประกอบวิชาชีพครูตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน 5) การให้เปล่าในระดับการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ไม่ได้ครอบคลุมถึงอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็น ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในเชิงคุณภาพของการศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ต่างกัน 6) ถึงแม้ว่าในเรื่องตำราเรียนที่ควบคุมคุณภาพโดยส่วนกลางของไทยจะเปิดโอกาสให้สำนักพิมพ์จัดพิมพ์ได้โดยขออนุญาตจากส่วนกลาง แต่การนำเสนอของสำนักพิมพ์ไม่เปิดเผย ทำให้ครูยังไม่มีโอกาสเลือกตำราเรียน 7) ไม่มีการกำหนดให้สอนซ่อมเสริมจนผ่านการสอบโดยข้อสอบมาตรฐานระดับชาติ (National Test) 8) การเชื่อมโยงการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบของไทยที่มีเอกภาพเชิงนโยบายตามีความหลากหลายในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การวิเคราะห์ความไม่เสมอภาคและความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นการวัดการกระจายของตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งโดยเปรียบเทียบกับการกระจายที่เสมอภาคที่สุด โดยดัชนีความไม่เสมอภาคส่วนใหญ่ที่นิยมใช้ในการวัดความไม่เสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่ สัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (coefficient of variation) ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) หรือค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) โค้งลอเรนซ์ (Lorenz curve) ซึ่งมักเป็นค่าที่นำมาใช้

ในการวัดความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ แต่ในปัจจุบันค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) ได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่ออธิบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา นอกจากดัชนีที่เป็นที่นิยมเหล่านี้แล้วพบว่า จากการศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติทางสถิติของดัชนีความไม่เสมอภาค (เรื่องอุไร อมรไชย, 2541) ดัชนีที่มีคุณสมบัติสำคัญน่าสนใจอีกดัชนีหนึ่งคือ สัมประสิทธิ์ไทล์ (Thiel coefficient) เนื่องจากสัมประสิทธิ์ไทล์ สามารถแยกพิจารณาในกลุ่มย่อย และสามารถอ้างอิงไปสู่ประชากรได้ ส่วนดัชนีแมคคูลอน (Mcloone index) นั้นถึงแม้จะนิยมใช้ในงานวิจัย แต่ไม่มีคุณสมบัติในการแยกพิจารณาในกลุ่มย่อยได้ และดัชนีไม่สามารถอ้างอิงไปสู่ประชากรได้ ดังนั้น เมื่อดูจากข้อมูลจำนวนประชากรและผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาดัชนีความไม่เสมอภาค ได้แก่ สัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) หรือค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

พิเชษฐ สมชัย (2551) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวัดผลและประเมินผลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ของสถานศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายงานทะเบียนวัดผลที่มีต่อการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 162 คน ครูหัวหน้างานฝ่ายทะเบียนวัดผล จำนวน 162 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 162 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานฝ่ายทะเบียนวัดผล มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานฝ่ายทะเบียนวัดผลมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูหัวหน้างานฝ่ายทะเบียนวัดผลที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานฝ่ายทะเบียนวัดผล ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน

ศุภัตรา โอตเทิง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนจอมทอง ปีการศึกษา 2553 จำนวน 87 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่พบว่ามีการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพประเด็นที่ไม่แน่ใจว่ามีการปฏิบัติหรือไม่คือการส่งเสริมบทบาทและสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนส่วนด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่พบว่ามีพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งมีระบบและมาตรการจูงใจให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องประเด็นที่ไม่แน่ใจว่ามีการปฏิบัติหรือไม่คือมีจำนวนครูเพียงพอตามเกณฑ์และมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอนประเด็นที่ไม่มีการปฏิบัติคือลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นของครูและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนเพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่พบว่ามีพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจว่ามีการปฏิบัติหรือไม่คือการส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่พบว่ามีจัดการศึกษาและการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคมประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจว่ามีการปฏิบัติหรือไม่คือการสนับสนุนให้เอกชนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้นและการปรับปรุงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณโดยเน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ

พัชรี บุญแจต (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง: บ้านโนนตาลนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีรินทร์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ 3) ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ

โรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง โดยมีผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น ผู้ปกครองและนักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ใน
 การวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุป
 ได้ว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโรงเรียนเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้าน
 ที่เป็นปัญหาระดับมาก ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการประกันคุณภาพ ด้านความพร้อมและ
 ความเข้มแข็งของโรงเรียน ด้านการวางแผนและบริหารจัดการ ตามลำดับ ส่วนด้านที่เป็นปัญหา
 ระดับปานกลางคือ ด้านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 2) แนวทางการพัฒนา
 คุณภาพการศึกษา คือ ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้น
 พื้นฐานโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญ และใช้กระบวนการ PDCA
 เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 และ 3) ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง พบว่า ด้านผู้เรียน
 มีคุณภาพระดับดี และจากการสอบถามความพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากผู้ปกครอง
 และนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่
 สองพบว่า มีผู้ทำการวิจัยในประเด็นดังกล่าวยังไม่มากนัก และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงสภาพการ
 ดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองเป็นรายด้านว่ามีการดำเนินงาน
 หรือไม่ หรืออยู่ในระดับใด แต่ไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการ
 ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในภาพรวมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของ
 สถานศึกษาทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการดำเนินงาน
 ของสถานศึกษาว่ามีผลต่อความไม่เสมอภาคหรือความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาหรือไม่
 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยตรงตามสภาพจริง จึงควรเก็บข้อมูลดังกล่าวด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด
 จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นหลัก เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีหน้าที่หลักที่จะต้องจัด
 การศึกษาภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดย
 อาจจะมีการสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเป็นข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ข้อมูลจาก
 งานวิจัยของพิเชษฐ สมชัย (2551) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
 มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ ประเมินผลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของ
 สถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน จึงอีกปัจจัยที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยควรศึกษาเพิ่มเติมว่า ผลของการ
 ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาระดับการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานที่มีทั้งขนาด สังกัดและที่ตั้งต่างกัมนั้นจะส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพ
 การศึกษาด้วยหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ครบทั้ง 3 รอบการประเมินว่าสถานศึกษาที่มีขนาด สังกัด และที่ตั้งแตกต่างกันนั้น คุณภาพการศึกษาในแต่ละรอบการประเมินมีความแตกต่างกันมาก น้อยเพียงใด และต้องการศึกษาผลของการดำเนินงานจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ว่ามีผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ เพียงใด ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องแล้วพบว่า ในปัจจุบันการวิจัยมีรูปแบบหลัก 3 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) โดย mixed methods เป็นเทคนิควิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบผสมวิธี ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2555) ดังนั้น เพื่อให้งานวิจัยที่ได้มีความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ต้องการศึกษาทั้งในด้านการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของ แต่ละวิธีให้สามารถตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นรูปแบบที่นิยมทำทั้งใน ประเทศไทยและต่างประเทศ คือ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวตั้งก่อน แล้วตามด้วยการวิจัยเชิง คุณภาพ สำหรับการวิจัยแบบผสมวิธีเป็นการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้เพื่อหา คำตอบของปัญหาการวิจัย โดยการผสมผสานนั้นอาจเป็นแบบระยะเดียวโดยดำเนินการไปพร้อมๆ กัน หรือสองระยะ โดยใช้ผลของวิธีการหนึ่งไปออกแบบการวิจัยอีกวิธีการหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่ง คำตอบของการวิจัยที่ชัดเจนที่สุด

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาปรับใช้ให้เข้ากับการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ดังนี้ 1) ทำการวิจัยเชิงปริมาณในการประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ทำการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552- 2561) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงควรนำผลการวิจัยที่ได้มาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาที่ค้นพบจากการวิจัยให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบคำถามการวิจัยที่ครบถ้วน และนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาด สังกัดและที่ตั้งของสถานศึกษา 2) ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกครบทั้ง 3 รอบการประเมินแล้ว จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โดยอ้างอิงข้อมูลของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554 จำนวน 8,193 แห่ง รายละเอียด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จำแนกตามขนาด สังกัด ที่ตั้งของสถานศึกษา

ขนาด	สังกัด	ที่ตั้ง		รวม
		ในเมือง	นอกเมือง	
เล็ก	กทม.	74	-	74
	สช.	10	6	16
	สพฐ.	680	3,995	4,675
	อปท.	40	35	75
กลาง	กทม.	239	-	239
	สช.	42	31	73
	สพฐ.	313	1,674	1,987
	สวทศ	1	-	1
	อปท.	103	61	164
ใหญ่	กทม.	93	-	93
	สช.	38	28	66
	สพฐ.	102	235	337
	อปท.	67	22	89
	กทม.	17	-	17
ใหญ่พิเศษ	สช.	42	9	51
	สพฐ.	142	77	219
	อปท.	10	7	17
รวมทั้งหมด		2,013	6,180	8,193

ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2555

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 (เพื่อประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา) ศึกษาข้อมูลจากประชากรสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ครบทั้ง 3 รอบการประเมินแล้ว จำนวน 8,193 แห่ง

1.2.2 สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 (เพื่อศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ศึกษาข้อมูลจากสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1967) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ไว้ที่ 5% (0.05) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane จะเท่ากับ 381 แห่ง ดังการคำนวณข้างล่าง

$$381 = \frac{8,193}{1 + 8,193(0.05)^2}$$

จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดที่ตั้ง และสังกัดรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จำแนกตามขนาด สังกัด ที่ตั้งของ
สถานศึกษา

ขนาด	สังกัด	ประชากร		รวม	กลุ่มตัวอย่าง		รวม
		ที่ตั้ง			ที่ตั้ง		
		ในเมือง	นอกเมือง	ในเมือง	นอกเมือง		
เล็ก	กทม.	74	-	74	3	-	3
	สช.	10	6	16	1	-	1
	สพฐ.	680	3,995	4,675	32	186	218
	อปท.	40	35	75	2	1	3
กลาง	กทม.	239	-	239	11	-	11
	สช.	42	31	73	2	1	3
	สพฐ.	313	1,674	1,987	14	78	92
	สาธิตฯ	1	-	1	1	-	1
	อปท.	103	61	164	5	3	8
ใหญ่	กทม.	93	-	93	4	-	4
	สช.	38	28	66	2	1	3
	สพฐ.	102	235	337	5	11	16
	อปท.	67	22	89	3	1	4
ใหญ่พิเศษ	กทม.	17	-	17	1	-	1
	สช.	42	9	51	1	1	2
	สพฐ.	142	77	219	6	4	10
	อปท.	10	7	17	1	-	1
รวมทั้งหมด		2,013	6,180	8,193	94	287	381

โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) สถานศึกษา
ละ 2 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ดังนั้น ในภาพรวมจึงมีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 762 คน
และต้องผลิตแบบสอบถามสำหรับไว้ทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างอื่นประมาณ 30 แห่ง มี
ผู้ให้ข้อมูลแห่งละ 2 คนเช่นกัน จึงต้องผลิตแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 822 ชุด

3. สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 (เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เก็บข้อมูลจากนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรทางการศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้/ประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามต่อไปนี้เป็นตัวแปรที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

- 1) ภูมิหลังของโรงเรียน จำนวน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย
  - (1) ที่ตั้งของโรงเรียน (urban)
  - (2) จำนวนเด็กด้อยโอกาส (underchild)
  - (3) อัตราส่วนครูต่อนักเรียน (stratio)
  - (4) ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม (agricul)

1.3.2 ตัวแปรตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 4 ด้านดังนี้

- 1) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ จำนวน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย
  - (1) จำนวนเอกสารที่ใช้จัดทำหลักสูตร (cur)
  - (2) การจัดทำหลักสูตร (actcur)
  - (3) การจัดการเรียนการสอน (actteach)
  - (4) การจัดการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (desirecha)
- 2) ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ จำนวน 2 ตัวแปร ประกอบด้วย
  - (1) การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (supteach)
  - (2) การใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (useteach)
- 3) ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ จำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย
  - (1) การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ (learncen)
  - (2) การจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่ (exschool)

(3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้(env)

4) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ จำนวน 5 ตัวแปร

ประกอบด้วย

(1) การมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเอง(manage)

(2) การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล(governance)

(3) การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา(underchildren)

(4) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา(participate)

(5) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา(resource)

1.3.2 *ตัวแปรตาม (Dependent Variable)* ได้แก่ การรับรองคุณภาพการศึกษา (รับรอง, ไม่รับรอง) ซึ่งเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ.

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบบันทึกผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครบทั้ง 3 รอบการประเมินแล้วจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. จำนวน 8,193 แห่ง ซึ่ง แต่ละแห่งจะทำการศึกษาข้อมูลรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย

2.1.1 ฉบับที่ได้รับการรับรองผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548)

2.1.2 ฉบับที่ได้รับการรับรองผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553)

2.1.3 ฉบับที่ได้รับการรับรองผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)

2.2 แบบสอบถามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูป การศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ ฉบับผู้บริหารสถานศึกษา และฉบับครู

แบบสอบถามฉบับผู้บริหาร

ข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามประเภทตรวจสอบ

รายการ (checklists) และเติมคำตอบ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ ขนาดที่ตั้ง สังกัดจำนวนครู จำนวนนักเรียน จำนวนเด็กด้อยโอกาสหรือพิการ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ อาชีพของผู้ปกครองและงบประมาณที่โรงเรียนที่ได้รับ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ รูปแบบเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 31 ข้อ โดยมีการกำหนดความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมากที่สุด

4 หมายถึง มีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมาก

3 หมายถึง มีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองปานกลาง

2 หมายถึง มีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองน้อย

1 หมายถึง มีการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

4.51 – 5.00 หมายถึง ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมรูปแบบข้อคำถามเป็นปลายเปิด (Open ended Question)

แบบสอบถามฉบับครู

ข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามประเภทตรวจสอบรายการ (checklists) และเติมคำตอบประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่และด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ รูปแบบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check lists) และมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 42 ข้อ โดยมีการกำหนดความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติงานมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติงานมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติงานปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติงานน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ รูปแบบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check lists) และมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 11 ข้อ โดยมีการกำหนดความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง เพียงพอ, ทັນสมัย/ส่งเสริมมากที่สุด

4 หมายถึง เพียงพอ, ทັນสมัย/ส่งเสริมมาก

3 หมายถึง เพียงพอ, ทັນสมัย/ส่งเสริมปานกลาง

2 หมายถึง เพียงพอ, ทັນสมัย/ส่งเสริมน้อย

1 หมายถึง เพียงพอ, ทັນสมัย/ส่งเสริมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเพียงพอ,ทັນสมัย / มีการส่งเสริมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเพียงพอ,ทັນสมัย / มีการส่งเสริมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเพียงพอ,ทັນสมัย / มีการส่งเสริมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเพียงพอ,ทັນสมัย / มีการส่งเสริมน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเพียงพอ,ทັນสมัย / มีการส่งเสริมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมรูปแบบข้อคำถามเป็นปลายเปิด (Open ended Question)

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่าผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 -1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก ข) ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้จะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.5 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

2. หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยการทดลองใช้กับ โรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามฉบับผู้บริหาร เท่ากับ .898 และการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามฉบับครู เท่ากับ .933 จัดว่ามีค่าความเที่ยงในระดับสูง

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งข้อคำถามจะมีประเด็นหลักเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ดำเนินการทำหนังสือถึงสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อขอข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน (รอบแรก-รอบสาม) และรายชื่อสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมิน
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

3.2 จัดเตรียมแบบสอบถามและซองเอกสารที่จะจัดส่งให้กับสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 ดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับผู้บริหารและครูผู้สอนของ
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ได้บรรจุซองที่จำหน่ายซองชื่อที่อยู่ของผู้วิจัย
พร้อมติดแสตมป์เพื่อความสะดวกต่อการส่งคืนแบบสอบถามตามกำหนดเวลา

3.4 ดำเนินการโทรศัพท์ทวงถาม กรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน และหากกลุ่ม
ตัวอย่างยังไม่ได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ด่วนไปอีกครั้ง

3.5 ในระยะเวลา 1 เดือน หลังการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 224 ฉบับ เมื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่า มีแบบสอบถามที่มีข้อมูลไม่ครบทุกข้อ
จำนวน 8 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนที่ใช้ในการวิจัย 216 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 56.69

3.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ลงรหัสให้พร้อมที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
ทางสถิติต่อไป

3.7 ทำหนังสือเชิญเพื่อขอสัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารระดับสูง
ขององค์กรทางการศึกษา เกี่ยวกับเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพ
การศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งหัวข้อคำถามไปพร้อมกันด้วย โดยหนังสือเชิญออกจากสาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3.8 ประสานงานกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนัดวันสัมภาษณ์

3.9 ทำการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด

3.10 สรุปประเด็นเนื้อหาการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหา โดยสรุปแยกตาม
ประเด็นที่สัมภาษณ์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นรตอนดังรายละเอียด

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
และค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่
(Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาด สังกัด ที่ตั้งของสถานศึกษาที่ต่างกันเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 จากค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) ด้วยสูตรดังนี้

$$\text{Gini concentration ratio (GI)} = \frac{[(\sum X_i Y_{i+1}) - (\sum X_{i+1} Y_i)]}{\sum X_i Y_{i+1}}$$

X_i = ร้อยละสะสมของจำนวนทั้งหมด

Y_i = ร้อยละของประชากรที่มีการสะสม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก(Logistic Regression Analysis)ประเภท Binary Logistic Regression เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 โดยมีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะของโรงเรียนและตัวแปรตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองทั้ง 4 ด้าน รวมตัวแปรอิสระทั้งหมด 18 ตัวแปร ได้แก่

ตัวแปรตาม คือ การรับรองคุณภาพการศึกษา(รับรอง/ไม่รับรอง)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปแยกเป็นประเด็น

ตอนที่ 5 วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปแยกตามประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขนาดสังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา 2) ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากข้อมูลของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ครบทั้ง 3 รอบการประเมิน จำนวน 381 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 2 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 ฉบับ และครู 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 5 ท่าน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 216 แห่ง คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 56.69 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive) ดัชนีจินี (Gini Index) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา และค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์หัตถสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ
ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
และค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร**

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา

	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	167	77.31
	หญิง	49	22.69
	อายุ		
อายุ	30 - 35 ปี	4	1.85
	36 - 40 ปี	13	6.02
	41 - 45 ปี	19	8.80
	46 - 50 ปี	31	14.35
	51 - 55 ปี	83	38.43
	56 - 60 ปี	62	28.70
	61 ปีขึ้นไป	2	0.93
	ไม่ระบุ	2	0.93
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการ/ผู้รับใบอนุญาต	174	80.56
	รองผู้อำนวยการ	37	17.13
	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	5	2.31
	วุฒิการศึกษา		
วุฒิการศึกษา	ปริญญาเอก	20	9.26
	ปริญญาโท	185	85.65
	ปริญญาตรี	11	5.09

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์บริหาร		
1 - 5 ปี	39	18.06
6 - 10 ปี	32	14.81
11 - 15 ปี	40	18.52
16 - 20 ปี	35	16.20
21 - 25 ปี	19	8.80
26 - 30 ปี	29	13.43
31 ปีขึ้นไป	15	6.94
รวม	216	100.00

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า เป็นเพศชายร้อยละ 77.31 และเพศหญิง ร้อยละ 22.69 โดยมีอายุอยู่ในช่วง 51 - 55 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 38.43) รองลงมาคือมีอายุอยู่ในช่วง 56 - 60 ปี (ร้อยละ 28.70) และมีอายุอยู่ในช่วง 46 - 50 ปี (ร้อยละ 14.35) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา (ร้อยละ 80.56) รองลงมาคือรองผู้อำนวยการ (ร้อยละ 17.13) และผู้ช่วยผู้อำนวยการ (ร้อยละ 2.31) ตามลำดับ โดยจบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด (ร้อยละ 85.65) รองลงมาคือปริญญาเอก (ร้อยละ 9.26) และปริญญาตรี (ร้อยละ 5.09) ตามลำดับ และมีประสบการณ์ในการบริหารตั้งแต่ 11-15 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 18.52) รองลงมาคือตั้งแต่ 1 - 5 ปี (ร้อยละ 18.06) และตั้งแต่ 16 - 20 ปี (ร้อยละ 16.20) ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

รายการ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
ระดับที่เปิดสอน		
อนุบาล 1- ประถมศึกษาปีที่ 6	78	36.11
อนุบาล 1 -มัธยมศึกษาปีที่ 3	80	37.04
อนุบาล 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6	5	2.31
ประถมศึกษาปีที่ 1 -ประถมศึกษาปีที่ 6	4	1.85
ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	1.39
ประถมศึกษาปีที่ 1 -มัธยมศึกษาปีที่ 6	1	0.45
มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6	45	20.83
เขตพื้นที่การศึกษา		
สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา	169	78.24
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	47	21.76
สังกัด		
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	182	84.26
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	10	4.63
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	1	0.46
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	14	6.48
กรุงเทพมหานคร	9	4.17
ที่ตั้ง		
ในเมือง	56	25.93
นอกเมือง	160	74.07
จำนวนนักเรียน		
1-300 คน	134	62.04
301 - 1,000 คน	54	25.00
1,001 - 2,000 คน	12	5.56
2,001 คนขึ้นไป	16	7.41

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
จำนวนครู		
ไม่เกิน 10 คน	55	25.46
11 - 50 คน	133	61.57
51 - 100 คน	14	6.48
101 - 150 คน	7	3.24
151 - 200 คน	6	2.78
มากกว่า 200คนขึ้นไป	1	0.46
วุฒิการศึกษาของครู		
	จำนวน (คน)	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	0.13
ปริญญาตรี	4,853	76.07
ปริญญาโท	1,479	23.18
ปริญญาเอก	40	0.63
จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์		
	จำนวน (แห่ง)	
ต่ำกว่า 10 เครื่อง	48	22.22
11 - 50 เครื่อง	106	49.07
51 - 100 เครื่อง	35	16.20
101 - 150 เครื่อง	9	4.17
151 - 200 เครื่อง	3	1.39
201 - 250 เครื่อง	3	1.39
251 - 300 เครื่อง	6	2.78
มากกว่า 300 เครื่อง	1	0.46
ไม่ระบุ	5	2.31

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต		
ต่ำกว่า 10 เครื่อง	61	28.24
11 - 50 เครื่อง	99	45.83
51 - 100 เครื่อง	30	13.89
101 - 150 เครื่อง	11	5.09
151 - 200 เครื่อง	4	1.85
201 - 250 เครื่อง	0	0.00
251 - 300 เครื่อง	4	1.85
มากกว่า 300 เครื่อง	3	1.39
ไม่ระบุ	4	1.85
รวม	216	100.00

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 37.04) รองลงมาคือเปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 36.11) และเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 20.83) ตามลำดับ จำแนกเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา (ร้อยละ 78.24) และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ร้อยละ 21.76) โดยอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด (ร้อยละ 84.26) รองลงมาคือสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 6.48) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ร้อยละ 4.63) ตามลำดับ ทั้งนี้สถานศึกษาส่วนใหญ่ตั้งอยู่นอกเมือง (ร้อยละ 74.07) และตั้งอยู่ในเมือง (ร้อยละ 25.93) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลด้านจำนวนนักเรียน ผลการวิเคราะห์พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 1 - 300 คน (ร้อยละ 62.04) รองลงมาคือมีนักเรียนจำนวน 301 - 1,000 คน (ร้อยละ 25) และมีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 2,001 คนขึ้นไป (ร้อยละ 7.41) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาข้อมูลด้านจำนวนครู ผลการวิเคราะห์พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีครูจำนวน 11 - 50 คน (ร้อยละ 61.57) รองลงมาคือมีครูไม่เกิน 10 คน (ร้อยละ 25.46) และมีครูจำนวน 51 - 100 คน (ร้อยละ 6.48) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนครูของสถานศึกษา พบว่า ครูมีวุฒิการศึกษาาระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 76.07) รองลงมาคือครูมีวุฒิการศึกษาปริญญาโท (ร้อยละ 23.18) และครูมีวุฒิการศึกษาาระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 0.63)ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา พบว่ามีจำนวนสถานศึกษา ร้อยละ 49.07 มีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 11-50 เครื่อง และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ร้อยละ 45.83 รองลงมาคือมีจำนวนสถานศึกษา ร้อยละ 22.22 มีเครื่องคอมพิวเตอร์ต่ำกว่า 10 เครื่อง และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ร้อยละ 28.24 และมีจำนวนสถานศึกษา ร้อยละ 16.20 มีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 51-100 เครื่อง และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ร้อยละ 13.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของสถานศึกษา จำแนกตามจำนวนนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการ

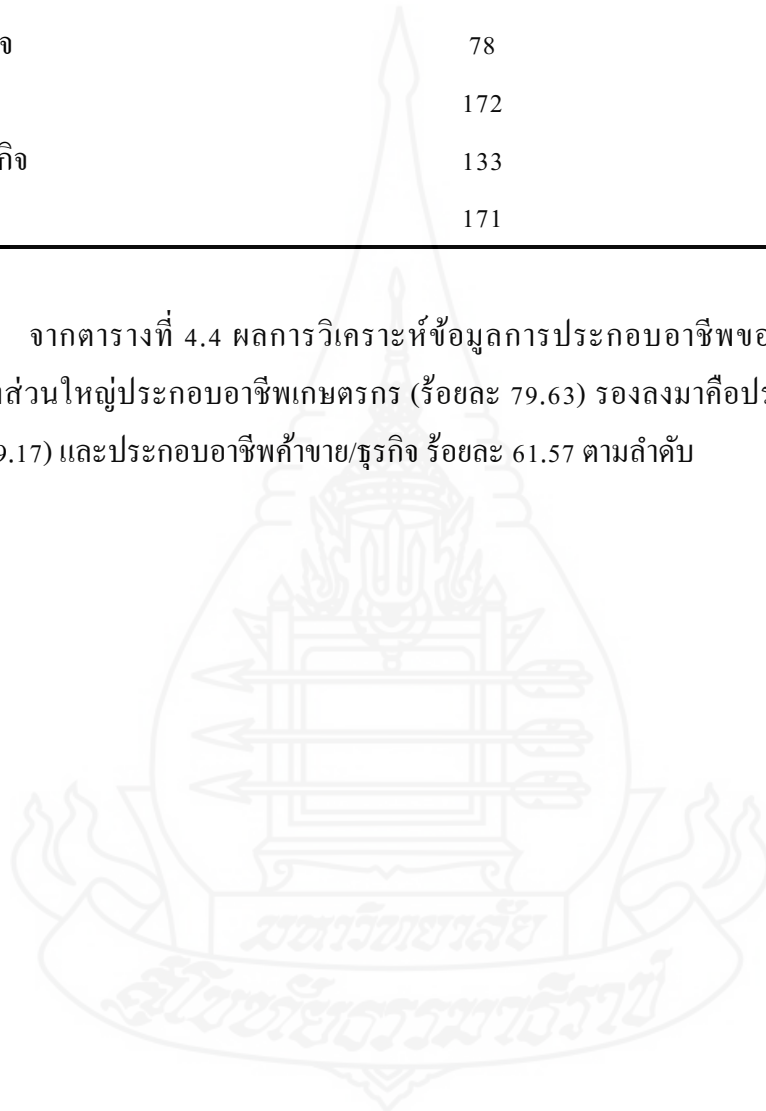
โรงเรียน	จำนวน(แห่ง)	ร้อยละ
มีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการ	102	47.22
1 -10 คน	57	55.88
11 - 40 คน	26	25.49
41 -70 คน	4	3.92
71 - 100 คน	7	6.86
101 คนขึ้นไป	8	7.84
ไม่มีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการ	114	52.78
รวม	216	100

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาที่มีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการ พบว่า เป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการ จำนวน 102 แห่ง (ร้อยละ 47.22) และไม่มีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการจำนวน 114 แห่ง (ร้อยละ 52.78) และเมื่อวิเคราะห์จำนวนโรงเรียนที่มีผู้ด้อยโอกาสหรือพิการ 102 แห่ง พบว่า เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการจำนวน 1-10 คน (ร้อยละ 55.88) รองลงมาคือมีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการ จำนวน 11 - 40 คน (ร้อยละ 25.49) และมีนักเรียนด้อยโอกาสหรือพิการตั้งแต่ 101 คนขึ้นไป (ร้อยละ 7.84)ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง (ตัวแปรดัมมี่)

อาชีพ	ประกอบอาชีพ	
	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	120	55.55
รัฐวิสาหกิจ	78	36.11
เกษตรกร	172	79.63
ค้าขาย/ธุรกิจ	133	61.57
รับจ้าง	171	79.17

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 79.63) รองลงมาคือประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 79.17) และประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ ร้อยละ 61.57 ตามลำดับ

1.3 ข้อมูลทั่วไปของครูที่ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลทั่วไปของครู

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	64	29.63
หญิง	152	70.37
อายุ		
25 - 30 ปี	23	10.65
31 - 35 ปี	29	13.43
36 - 40 ปี	32	14.81
41 - 45 ปี	22	10.19
46 - 50 ปี	34	15.74
51 - 55 ปี	53	24.54
56 - 60 ปี	20	9.26
ไม่ระบุ	3	1.39
ตำแหน่ง		
ครู	203	93.98
ครูผู้ช่วย	12	5.56
ครูอัตราจ้าง	1	0.46
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาเอก	1	0.46
ปริญญาโท	77	35.65
ปริญญาตรี	138	63.89
ประสบการณ์ทำงาน		
1 - 5 ปี	29	13.43
6 - 10 ปี	30	13.89
11 - 15 ปี	19	8.80
16 - 20 ปี	38	17.59

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
21 - 25 ปี	23	10.65
26 - 30 ปี	30	13.89
31 ปีขึ้นไป	45	20.83
รวม	216	100.00

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครู พบว่า เป็นเพศหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 70.37) รองลงมาเป็นเพศชาย (ร้อยละ 29.63) โดยครูส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51 - 55 ปี (ร้อยละ 24.54) รองลงมาคือมีอายุอยู่ในช่วง 46 - 50 ปี (ร้อยละ 15.74) และมีอายุอยู่ในช่วง 36 - 40 ปี (ร้อยละ 14.81) ตามลำดับสำหรับตำแหน่งของครูนั้นพบว่าผู้ตอบมีตำแหน่งเป็นครู (ร้อยละ 93.98) รองลงมาคือครูผู้ช่วย (ร้อยละ 5.56) และครูอัตราจ้าง (ร้อยละ 0.46) ตามลำดับ โดยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด (ร้อยละ 63.89) รองลงมาคือจบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 35.65) และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 0.46) ตามลำดับ และครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 20.83) รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการสอน 16 - 20 ปี (ร้อยละ 17.59) และมีประสบการณ์ในการสอน 6 - 10 ปี, 26 - 30 ปี (ร้อยละ 13.89) ตามลำดับ

1.4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรด้านการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูป
การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้านการดำเนินงานตามกรอบ
แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล (ระดับ คุณภาพ/ ระดับการ ปฏิบัติงาน)
คะแนนผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม	82.58	4.41	ระดับดี
ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่	4.31	0.527	มาก
การจัดทำหลักสูตร	4.07	0.513	มาก
การจัดการเรียนการสอน	4.28	0.459	มาก
การจัดการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.57	0.610	มากที่สุด
ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่	4.25	0.536	มาก
การพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา	4.18	0.553	มาก
การใช้ครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา	4.32	0.518	มาก
ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่	3.91	0.639	มาก
พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้	3.65	0.767	มาก
การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้	4.17	0.510	มาก
ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่	4.19	0.565	มาก
การมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเอง	3.95	0.623	มาก
การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	4.46	0.444	มาก
การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา	4.04	0.732	มาก
การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา	4.31	0.531	มาก
การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา	4.21	0.496	มาก

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่มากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.527$) รองลงมาคือ มีการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.536$) มีการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.565$) และมีการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.639$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายด้าน พบว่า 1) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ มีการจัดการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.610$) และมีการจัดทำหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.513$) 2) ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การใช้ครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.518$) และการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.553$) 3) ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.510$) และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.767$) และ 4) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.444$) และการมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.623$)

ตารางที่ 4.7 เอกสารที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ตัวแปรคัมมี้)

เอกสาร	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	191	99.48
คู่มือ แผน/โครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	179	93.23
ผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียน ในรอบปีที่ผ่านมา	146	76.04
ผลการประเมินระดับนานาชาติ เช่น PISA, TIMSS เป็นต้น	28	14.58
ผลการประกันคุณภาพภายใน	146	76.04
ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.	151	78.65
ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน	9	4.69
ผลการสอบ NT, LAS	2	1.04

จากตารางที่ 4.7 จากผลการตอบแบบสอบถามของครูจำนวน 192 คน พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด(ร้อยละ 99.48) รองลงมาคือใช้คู่มือ แผน/โครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ร้อยละ 93.23) และใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (ร้อยละ 78.65) ตามลำดับ โดยมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 24 คน

นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการใช้เอกสารอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชนและผลการสอบ NT, LAS คิดเป็นร้อยละ 4.69 และ 1.04 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้นอกสถานศึกษา (ตัวแปรคัมมี้)

แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกสถานศึกษา	198	99.50
เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน	170	85.43
ส่งเสริมการอ่านหนังสือนอกเวลา เช่น ห้องสมุดประชาชน	146	73.37
ค่ายคุณธรรมที่วัดต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่	168	84.42
ค่ายกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย	117	58.79
ค่ายกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี	6	3.02
ค่ายวิชาการ เช่น วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	2	1.01
ค่ายส่งเสริมความเป็นผู้นำ	1	0.50
กิจกรรมกับชุมชนในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	1	0.50

จากตารางที่ 4.8 จากผลการตอบแบบสอบถามของครู จำนวน 199 คน พบว่า สถานศึกษา มีการศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆนอกสถานศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 85.43) รองลงมาคือ ใช้การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้าน (ร้อยละ 93.23) และใช้การเข้าค่ายคุณธรรมที่วัดต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ (ร้อยละ 84.42) ตามลำดับ โดยมีผู้ไม่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 17 คน

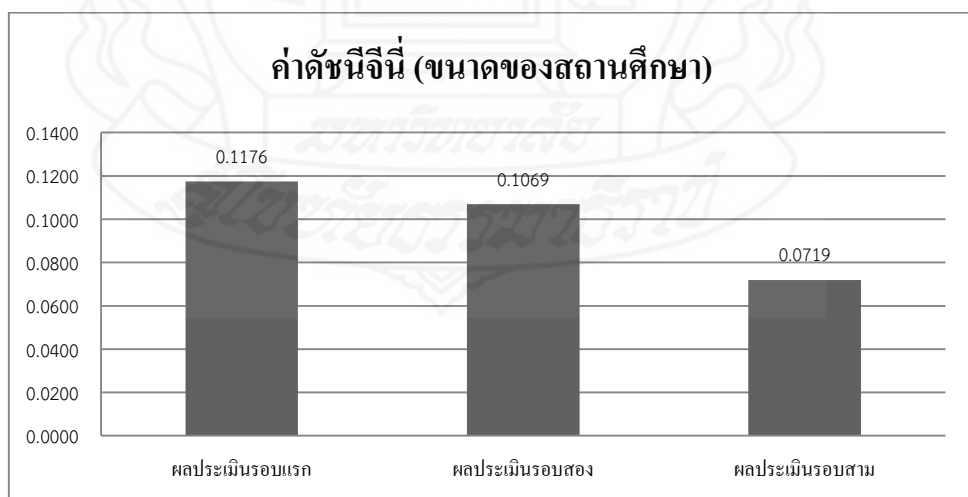
นอกจากนี้สถานศึกษายังได้ระบุถึงแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ เข้าร่วมกิจกรรมค่ายลูกเสือ-เนตรนารี, ค่ายวิชาการ, ค่ายส่งเสริมความเป็นผู้นำและกิจกรรมกับชุมชนในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 3.02, 1.01 และ 0.50 ตามลำดับ

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมิน
คุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาด
สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน**

จากผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก ครบทั้ง 3 รอบการประเมินแล้ว จำนวน 8,193 แห่ง โดยใช้การคำนวณด้วยค่าดัชนีจีนี (Gini Index) สามารถจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษาได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าดัชนีจีนี (Gini Index) ตามขนาดของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก (รอบแรก-รอบสาม)

ขนาด	รอบแรก	รอบสอง	รอบสาม
เล็ก	0.0011	0.0004	0.0002
กลาง	0.0019	0.0004	0.0006
ใหญ่	0.0012	0.0003	0.0014
ใหญ่พิเศษ	0.0006	-0.0001	0.0005
ค่า Gini Index (ขนาด)	0.1176	0.1069	0.0719

ภาพที่ 4.1 แสดงค่าดัชนีจีนีในภาพรวมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษา

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548), รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนี จีนี้มีแนวโน้มลดลง โดยในภาพรวมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมีค่าดัชนี จีนี้ เท่ากับ 0.1176 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองมีค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.1069 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามมีค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0719 ตามลำดับ

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0019 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดกลาง แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลางมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าขนาดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0006 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

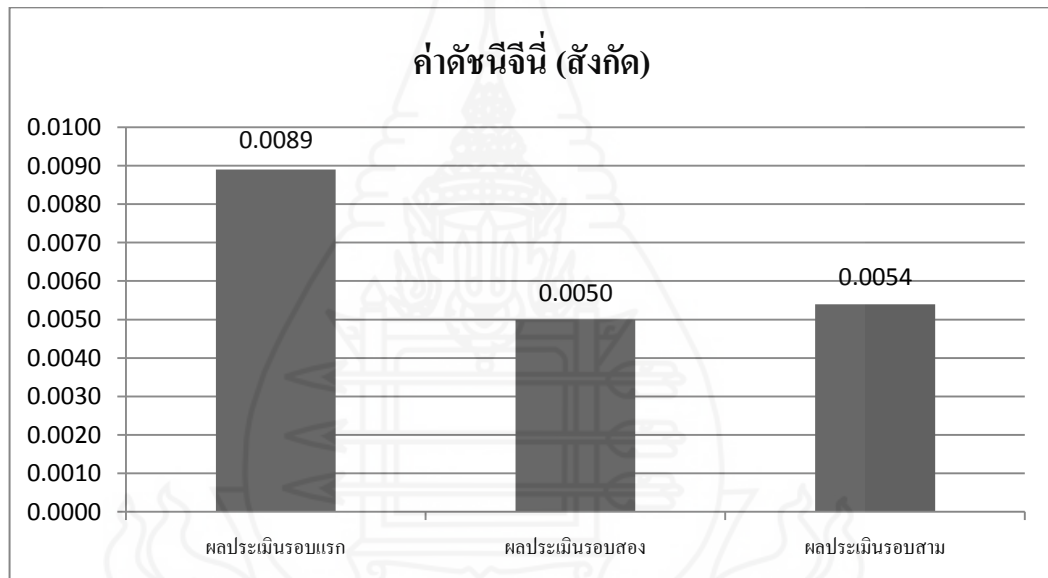
ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0004 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าขนาดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ -0.0001 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0014 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าขนาดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0002 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดเล็ก แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

จากแผนภูมิแท่งที่ 4.1 แสดงค่าดัชนีจีนี้ในภาพรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามขนาดของสถานศึกษามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก(พ.ศ. 2544-2548) มีค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.1176 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ.2549-2553) ค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.1069 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ค่าดัชนีจีนี้ลดลงเหลือ 0.0719 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าดัชนีจีนิ (Gini Index) ตามสังกัดของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการประเมินภายนอก (รอบแรก-รอบสาม)

สังกัด	รอบแรก	รอบสอง	รอบสาม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	0.0009	0.0001	-0.0001
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	0.0003	-0.0006	0.0001
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	-	0.5000	0.0000
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	0.0024	0.0009	0.0026
กรุงเทพมหานคร	0.0013	0.0010	0.0000
ค่า Gini Index (สังกัด)	0.0089	0.0050	0.0054

ภาพที่ 4.2 แสดงค่าดัชนีจีนิในภาพรวมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามสังกัดของสถานศึกษา

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548),รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามสังกัดของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนีจีนิ มีแนวโน้มลดลงและมีการเปลี่ยนแปลงสลับขึ้นลง โดยในภาพรวมการประเมินรอบแรกมีค่าดัชนีจีนิ เท่ากับ 0.0089 การประเมินรอบสองมีค่าดัชนีจีนิ เท่ากับ 0.0050 และการประเมินรอบสามมีค่าดัชนีจีนิ เท่ากับ 0.0054

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0024 อยู่ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสังกัดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0003 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

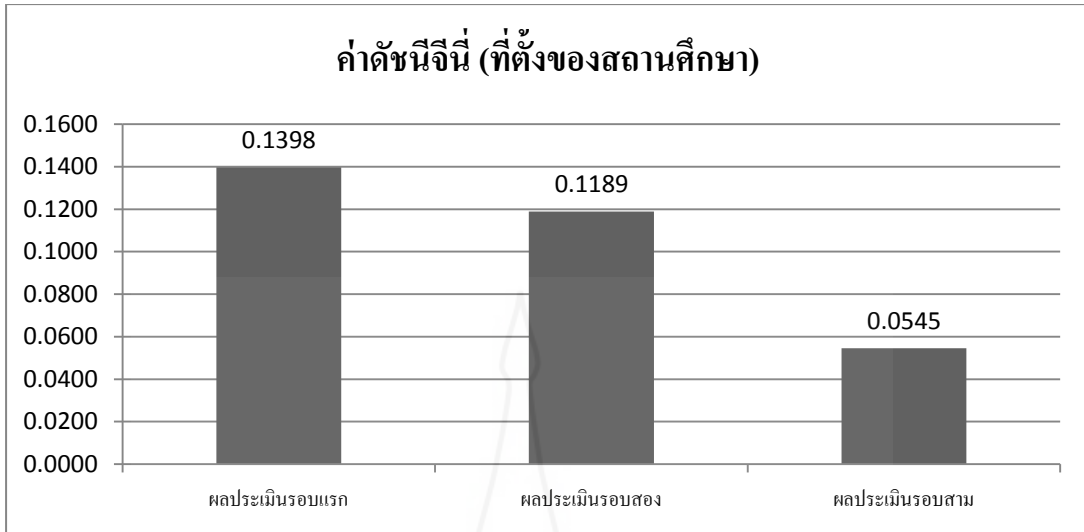
ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.5000 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสังกัดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0001 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจีนี้เท่ากับ 0.0026 อยู่ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสังกัดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0000 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกรุงเทพมหานคร แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกรุงเทพมหานครมีความเท่าเทียมกัน (ไม่มีความเหลื่อมล้ำ)

จากแผนภูมิแท่งที่ 4.2 แสดงค่าดัชนีจีนี้ในภาพรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามสังกัดของสถานศึกษามีแนวโน้มลดลงและเปลี่ยนแปลงสลับขึ้นลง โดยในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) ค่าดัชนีจีนี้ เท่ากับ 0.0089 รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) ค่าดัชนีจีนี้เท่ากับ 0.0050 และในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ค่าดัชนีจีนี้เพิ่มขึ้นเป็น 0.0054

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าดัชนีจีนี้ (Gini Index) ตามที่ตั้งของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก (รอบแรก-รอบสาม)

ที่ตั้ง	รอบแรก	รอบสอง	รอบสาม
ในเมือง	0.0018	0.0009	0.0013
นอกเมือง	0.0010	0.0004	0.0000
ค่า Gini Index (ที่ตั้ง)	0.1398	0.1189	0.0545

ภาพที่ 4.3 แสดงค่าดัชนีจีพีในภาพรวมของผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามที่ตั้งของสถานศึกษา

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548), รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนีจีพีมีแนวโน้มลดลง โดยในภาพรวมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.1398 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองมีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.1189 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามมีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.0545

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกเมื่อพิจารณาค่าดัชนีจีพีพบว่า สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเมือง มีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.0018 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.0010 แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองเมื่อพิจารณาค่าดัชนีจีพีพบว่า สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเมือง มีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.0009 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.0004 แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามเมื่อพิจารณาค่าดัชนีจีพี พบว่า สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเมืองมีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ 0.0013 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีค่าดัชนีจีพี เท่ากับ

0.0000 แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีความเหลื่อมล้ำกัน แต่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองไม่มีความเหลื่อมล้ำกัน

จากแผนภูมิแท่งที่ 4.3 แสดงค่าดัชนีจีในภาพรวมของการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก-รอบสาม เมื่อพิจารณาตามที่ตั้งของสถานศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ. 2544-2548) ค่าดัชนีจี เท่ากับ 0.1398 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) ค่าดัชนีจี เท่ากับ 0.1189 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ค่าดัชนีจี เท่ากับ 0.0545 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) ด้วยเทคนิควิธี Enter โดยมีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระได้แก่ ลักษณะของโรงเรียนและตัวแปรตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองทั้ง 4 ด้าน รวมตัวแปรอิสระทั้งหมด 18 ตัวแปร

ตัวแปรตาม คือ การรับรองคุณภาพการศึกษา (รับรอง/ไม่รับรอง)

สำหรับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่
2. ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่
3. ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่
4. ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

3.1 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนา คุณภาพครูยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ต่อความเหลื่อมล้ำ ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตอบแบบสอบถามโดยครู

จากผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้าน พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ต่อการรับรอง คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตอบแบบสอบถามโดยครู จำนวน 216 คน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) สามารถนำมาใช้พยากรณ์ ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับรองคุณภาพการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนา คุณภาพครูยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ต่อการ รับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
จำนวนเด็กด้อยโอกาส	.004	.006	.340	1	.560	1.004
ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม	.001	.006	.011	1	.917	1.001
อัตราส่วนครูต่อนักเรียน	.084	.040	4.527	1	.033	1.088
ที่ตั้งของโรงเรียน	.304	.603	.254	1	.614	1.355
จำนวนเอกสารประกอบการจัดทำหลักสูตร	.083	.112	.540	1	.462	1.086
การจัดทำหลักสูตร	.149	.497	.090	1	.765	1.160
การจัดการสอน	-.052	.603	.007	1	.931	.949
การจัดการสอนให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์	-.237	.472	.252	1	.615	.789
การพัฒนาครู	.263	.542	.236	1	.627	1.301
การใช้ครู	-.200	.637	.099	1	.753	.819
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา	.698	.311	5.047	1	.025	2.010
การจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่	.016	.128	.015	1	.903	1.016
การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	-.002	.578	.000	1	.998	.998
Constant	-2.522	2.227	1.282	1	.257	.080

- 2 Log likelihood = 177.188 , Cox & Snell R Square = .104 ,Nagelkerke R Square = .156

Percentage Correct (Overall Percentage) = 75.8

จากตารางที่ 4.12 ค่า Nagelkerke R Square= .156 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการรับรองคุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 15.60 ผลการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว ที่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน ($B=.084, p=.033, \text{Odd Ratio}=1.088$) และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ($B=.698, p=.025, \text{Odd Ratio}=2.010$)

อัตราส่วนครูต่อนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.084 และ Odd Ratio เท่ากับ 1.088 หมายความว่า ถ้าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงขึ้น 1 หน่วย โรงเรียนจะมีโอกาสที่จะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1.088 เท่า

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.698 และ Odd Ratio เท่ากับ 2.010 หมายความว่าถ้าสถานศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆมากขึ้น 1 หน่วยมีโอกาสที่โรงเรียนจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจะเพิ่มขึ้นประมาณ 2.010 เท่า

3.2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ต่อความเหลื่อมล้ำ ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตอบแบบสอบถามโดยผู้บริหารสถานศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตอบแบบสอบถามโดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 216 คน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) สามารถนำมาใช้พยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับรองคุณภาพการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่

4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่
ต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
จำนวนเด็กด้อยโอกาส	.007	.007	1.037	1	.309	1.007
ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม	-.010	.007	2.215	1	.137	.990
อัตราส่วนครูต่อนักเรียน	.113	.042	7.255	1	.007	1.120
ที่ตั้งของโรงเรียน	-.327	.612	.285	1	.593	.721
การมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเอง	.077	.383	.041	1	.840	1.080
การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	-.641	.615	1.086	1	.297	.527
การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา	-1.509	.460	10.734	1	.001	.221
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1.380	.568	5.908	1	.015	3.976
การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา	.099	.608	.026	1	.871	1.104
Constant	2.469	2.364	1.091	1	.296	11.816

- 2 Log likelihood = 168.129 , Cox & Snell R Square = .151 , Nagelkerke R Square = .226

Percentage Correct (Overall Percentage) = 76.0

จากตารางที่ 4.13 ค่า Nagelkerke R Square = .226 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการรับรองคุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 22.60 ผลการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ที่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน (B=.113, p=.007, Odd Ratio=1.120) การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา (B= -1.509, p=.001, Odd Ratio=0.221) และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (B=1.380, p=.015, Odd Ratio=3.976)

อัตราส่วนครูต่อนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.113 และ Odd Ratio เท่ากับ 1.120 หมายความว่า ถ้าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงขึ้น 1 หน่วย โรงเรียนมีโอกาที่จะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น เท่ากับ 1.120 เท่า

การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -1.509 และ Odd Ratio เท่ากับ 0.221 หมายความว่า ถ้าการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น 1 หน่วย โรงเรียนมีโอกาที่จะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาลดลง เท่ากับ 0.221 เท่า

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.380 และ Odd Ratio เท่ากับ 3.976 หมายความว่า ถ้าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสูงขึ้น 1 หน่วย โรงเรียนมีโอกาสที่จะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น เท่ากับ 3.976 เท่า

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ระบุเพิ่มเติมในแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ซึ่งเป็นการรวบรวมความคิดเห็นในมุมมองด้านปัญหาการดำเนินงานต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถเพิ่มศักยภาพที่มีอยู่ นำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนั้น มีประโยชน์อย่างมากในการนำมา กำหนดทิศทางการทำงานของสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ที่จะสามารถนำไปเป็นข้อมูล สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปในอนาคตได้ เนื่องจาก ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานเอง

ทั้งนี้ สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญในประเด็นการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพและช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาได้ แบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของกลุ่มครู

4.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งได้สรุปประเด็นหลักๆ ได้ 3 ประเด็น ได้แก่ เรื่องการบริหารจัดการ การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาและด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา รวมถึงมีข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยสรุปดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการจากผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีประเด็นเกี่ยวกับความอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการ โรงเรียนยังขาดอิสระในการบริหารจัดการ การสั่งการยังขึ้นตรงกับต้นสังกัด ในส่วนของการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา พบว่า บางโรงเรียน ยังขาดแคลนห้องปฏิบัติการต่างๆ ห้องคอมพิวเตอร์ และขาดการส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา พบว่า บางโรงเรียนก็ได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นอย่างดี ในขณะที่ยังมีโรงเรียนส่วนหนึ่งไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้บริหาร ก็ยังมีหลากหลายประเด็น เช่น ข้อเสนอเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ข้อเสนอเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำด้านงบประมาณของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ข้อเสนอเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรมีไม่พอเพียงเป็นต้น รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่	จำนวน
ด้านการบริหารจัดการ		
1	ควรมีอิสระในการบริหารจัดการ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง เพราะต้องดำเนินการภายใต้ต้น โขบายจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด	1
2	การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มงานของโรงเรียนมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานเพียงกลุ่มงานบริการวิชาการเท่านั้น ส่วนกลุ่มงานอื่นขาดอิสระในการปฏิบัติค่อนข้างมากเนื่องจากสายบังคับบัญชาโดยตรงจากหน่วยเหนือขึ้นไป	1
3	โรงเรียนควรมีอิสระในการกำกับดูแลครู-ผู้ปกครอง-นักเรียน ภายใต้การกำกับดูแลจากกรรมการสถานศึกษา	1
4	ควรมีระบบตรวจสอบประเมินการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากกรรมการสถานศึกษา	1
5	การดำเนินการภายใต้กฎระเบียบของทางราชการยังมีข้อจำกัด เช่น ความจำกัดของงบประมาณ การจำกัดโควตาความดีความชอบ ร้อยละ 15 แต่ครูก็มีผลงานที่ควรจะได้รับมากกว่า ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่	จำนวน
6	การบริหารจัดการถ้าหากมีอิสระมากขึ้นจะทำให้การศึกษาไทยก้าวหน้าไปมากกว่านี้ โดยควรให้อิสระในการจัดการ อย่าเข้าไปครอบงำ ควรเน้นการสนับสนุนให้มากๆ ความคิดใหม่ๆจึงจะเกิด	1
7	การบริหารจัดการศึกษาส่วนใหญ่ทางโรงเรียนยังต้องดำเนินการตามนโยบายที่ภาครัฐกำหนดมาเป็นหลักใน ส่วนโรงเรียนอาจพัฒนาในด้านที่มีความพร้อม โดยมีบ้าน วัด และชุมชนคอยช่วยเหลือเป็นหลัก	1
8	ควรจัดให้มีการบริหารงานตามรูปแบบ โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) อย่างชัดเจน	1
9	โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยกลไกที่ไม่ต้องยุ่งยากมาก	1
10	โรงเรียนที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจะไม่มีอิสระเรื่องการใช้งบประมาณ	1
11	ปัจจุบันยังไม่ได้มีการกระจายอำนาจการบริหารงานด้านงบประมาณ,บุคลากรอย่างจริงจัง การบริหารการจัดการของสถานศึกษาเป็นไปแบบทำตามนโยบายส่วนกลางไม่สอดคล้องกับบริบท ความจำเป็นของแต่ละสถานศึกษา อำนาจรวมอยู่ที่ศูนย์กลาง	1
	ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา	
1	โรงเรียนยังขาดการสนับสนุนในเรื่องของห้องพิเศษต่างๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ เป็นต้น	1
2	ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นผู้นำในการจัดทำแผนปฏิบัติการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต	1
	ด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา	
1	การบริหารจัดการสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากชุมชนค่อนข้างน้อย เนื่องจากวุฒิการศึกษาคนในชุมชนค่อนข้างต่ำ และไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ	

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่	จำนวน
2	การส่งเสริมการจัดการศึกษาภายในชุมชนทุกอย่างมีการร่วมมือกันดีเป็น"บวร" ที่ค่อนข้างเข้มแข็งแต่ปัญหาการขาดบุคลากรภายในหน่วยงานที่เป็นครูสายการ สอน ก็เป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1
3	โรงเรียนส่วนใหญ่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการเรียนแต่ ผู้ปกครองและชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญและความสนใจค่อนข้างน้อย เนื่องจากต้องประกอบอาชีพไม่มีเวลาให้กับนักเรียนมากนัก	1
	ด้านอื่นๆ	
1	การปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปทั้งระบบ ไม่ใช่มีแค่แนวนโยบายที่สวยหรู แต่ยาก แก่การปฏิบัติเพราะผู้จัดทำนโยบายไม่มีข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความเป็นจริง คุณภาพของผู้เรียนต้องดำเนินการ โดยสถานศึกษา	1
2	การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องควรมีการจัดสรร บุคลากรที่เพียงพอต่อการบริหารและจัดการเรียนการสอนให้มีการพัฒนาได้ อย่างชัดเจน	1
3	การศึกษาของไทยยังมีความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะเรื่องงบประมาณจะเห็นได้จาก ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนระดับ สพฐ. จะน้อยกว่าระดับอุดมศึกษาอย่างมาก เพราะกระทรวงมีการบริหารงบประมาณแบบพิระมิดหัวกลับโดยเฉพาะโรงเรียน ขนาดเล็ก	1
4	การศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ในทุกด้านฉะนั้นการศึกษาต้องเป็นอิสระใน ทุกมิติโดยความดูแลของผู้รัฐจริงและปฏิบัติจริงเท่านั้นไม่ใช่ข้าราชการที่ไม่ได้ ลงมือปฏิบัติจริงในเรื่องของการศึกษาแล้วนำมาให้ผู้ปฏิบัติ	1
5	การให้ครูผู้สอนต้องปฏิบัติงานสนับสนุนด้านอื่นๆหลายอย่างบางครั้ง ทำให้การ ทำงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรตามที่คาดหวัง	1
6	ควรมีเกณฑ์การประเมินตามขนาดโรงเรียน แล้วจึงหาแนวทางหรือกลยุทธ์ใน การพัฒนาเพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพทางการศึกษา	1
7	แนวนโยบายกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาควรเป็นเอกภาพและต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามผู้บริหารที่มาดำรงตำแหน่งแต่ละยุคสมัย	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่	จำนวน
8	เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมาก บุคลากรมีจำนวนน้อย แต่อยู่กันแบบพี่น้อง คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และส่วนใหญ่เป็นครูอยู่ในพื้นที่จึงช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของบุคลากร	1
9	ควรลดการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาจากรูปแบบกระบวนการมาให้ ความสนใจที่ผลลัพธ์โดยการจัดทำเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานมาตรวจสอบเพราะ โรงเรียนต่างๆรู้ว่าความต้องการของหลักสูตรคืออะไร ควรทำอย่างไร	1

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของกลุ่มครู

ครูได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่และด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยสรุปดังนี้

ข้อเสนอด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ครูได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรว่ามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป ในขณะที่ครูบางโรงเรียนก็เห็นควรให้มีการปรับปรุงหลักสูตรทุกปีเพื่อให้เกิดความทันสมัย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูให้ข้อเสนอว่าควรจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชุมชน และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้ความรู้ ตลอดจนควรทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่

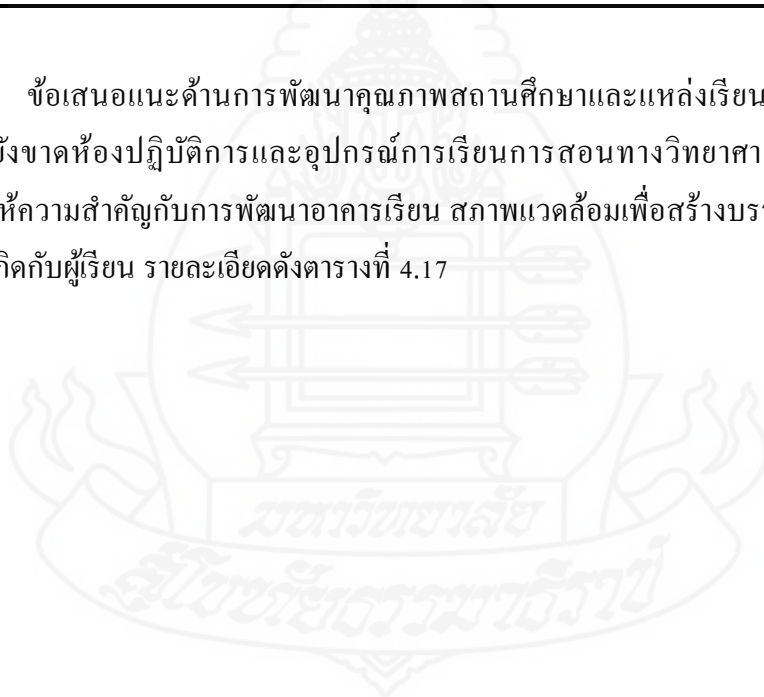
ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่	จำนวน
การจัดหลักสูตร การจัดการกรรมการเรียนการสอน		
1	ควรมุ่งแก้ปัญหาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมเป็นปัจจัยในการจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	1
2	ควรปฏิรูปคนก่อนเป็นอันดับแรก เน้นด้านคุณธรรม จริยธรรมให้มากขึ้น เพราะในปัจจุบันยังขาดเรื่องนี้มาก	1
3	ในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่นยังขาดวิทยากรท้องถิ่นหรือผู้เชี่ยวชาญในบางเนื้อหา	1
4	โรงเรียนเน้นการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการกรรมการเรียน	1
5	สถานศึกษาควรตั้งคณะทำงานปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษาเพื่อให้มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์	1
6	หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป	1

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ส่วนใหญ่มีประเด็นเรื่องครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดครูที่สอนตรงตามสาขา และครูมีภาระอื่นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมาก ทำให้สอนได้ไม่เต็มที่ รายละเอียดดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่	จำนวน
การพัฒนาและการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา		
1	ครูไม่ครบชั้นเรียน เพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก	5
2	ขาดครูสาขาวิชาเอกเช่น อังกฤษ คณิตศาสตร์ จึงอยากให้มีครูสอนตรงตามเอก ทุกกลุ่มสาระ	3
3	ครูมีภาระงานหลายอย่างทำให้สอนได้ไม่เต็มที่	1
4	ครูพันธุ์ใหม่มีการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีหากส่งเสริมพัฒนาสถาบัน วิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับนับถือมีสวัสดิการในการทำงานครบถ้วน บุคลากรมี ขวัญและกำลังใจจะชักจูงผู้มีความรู้ความสามารถเข้าสู่วิชาชีพนี้ได้มากยิ่งขึ้น	1

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ส่วนใหญ่
โรงเรียนยังขาดห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์การเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ ในขณะที่บาง
โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาคารเรียน สภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่	จำนวน
1	ไม่มีห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานและจำนวนที่เหมาะสมเช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ขาดแคลนอุปกรณ์ทางการเรียนด้านวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก	3
2	การพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมทั้งด้านอาคารเรียนสภาพแวดล้อม เพราะโรงเรียนระดับประถมศึกษา อาคารเรียนเก่าต้องซ่อมแซมบ่อย	1
3	รัฐควรสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีให้เหมาะกับจำนวนผู้เรียน	1
4	โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามบริบทของโรงเรียน	1
5	อินเทอร์เน็ตเร็วมากสะดวกในการสืบค้นข้อมูล ทำให้นักเรียนมีความรู้มากมาย ได้ค้นคว้าอย่างกว้างขวางทำให้ผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นจริงๆ จากการเข้าไปทำข้อสอบ online ในเว็บไซต์ต่างๆทำให้คะแนนสูงมากติดต่อกันหลายปี	1

นอกจากนี้ ครูยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการบริหารจัดการและงบประมาณเกี่ยวกับงบประมาณการจัดการศึกษาที่ได้น้อย และไม่พอเพียงต่อการดำเนินการ รายละเอียดดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการและงบประมาณ	จำนวน
1	โรงเรียนขนาดเล็กงบประมาณการจัดการศึกษาน้อยควรเพิ่มงบให้มากกว่านี้ และให้โอกาสแก่เด็กยากจนเพิ่มขึ้น	1
2	เป็นโรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณการจัดการสอนน้อย การจัดกิจกรรมไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรเช่น กิจกรรมกลุ่ม ชุมนุม เป็นต้น	1
3	เป็นโรงเรียนขนาดเล็กค่อนข้างขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ	1
4	โรงเรียนในสังกัดอปท.มีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพได้ไม่เท่าเทียมกับโรงเรียนสังกัด สพฐ.เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนักการเมือง	1

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการรวบรวมและประมวลบทสัมภาษณ์นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารองค์กรระดับสูงทางการศึกษา เป็นการรวบรวมบทสัมภาษณ์ในมุมมองและแนวคิดของทิศทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาในการที่จะทำให้สถานศึกษามีโอกาสได้รับรองคุณภาพการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพที่จะนำไปสู่การแข่งขันในระดับนานาชาติต่อไป ซึ่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารองค์กรระดับสูงต่างๆ มีประโยชน์อย่างมากในการกำหนดทิศทางการทำงานของสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปในอนาคต

ทั้งนี้จากการรวบรวมบทสัมภาษณ์ของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารองค์กรระดับสูง จำนวน 5 ท่าน สามารถวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญในประเด็นการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานแต่ละด้านแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบโดยแบ่งเป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

5.1 ความคิดเห็นในประเด็นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

จากการประมวลผลการวิเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพนั้น ทุกคนมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะอยู่ในชนบทหรือในเมืองก็ตาม ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ สถานศึกษานั้นย่อมเกิดคุณภาพอย่างแน่นอน 2) ครูผู้สอนต้องรู้จักปรับปรุงรูปแบบการสอนให้เกิดความหลากหลาย เพื่อใช้บูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นตัวตั้ง 3) สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ตนเอง (SWOT) มีการสำรวจความต้องการจำเป็น 4) รู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะกับผู้เรียน โดยจัดแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการดำเนินการต่างๆ จำเป็นต้องดูตามบริบทของสถานศึกษาด้วยว่าเหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าเพื่อการศึกษาได้หรือไม่

ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องมีแผนดำเนินการพัฒนาเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น หรืออาจจัดกิจกรรมศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพได้ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญอีกส่วนหนึ่งก็คือ ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพได้

นอกจากนี้ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบซีดี หรือการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียมวงไกลกังวล ยังมีความจำเป็นอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการเพื่อให้สื่อการเรียนรู้เหล่านี้เข้าถึงสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล รูปแบบการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องมีความชัดเจน โดยควรเน้นการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management – KM) มาเป็นเครื่องมือในการรวบรวมประเด็นปัญหา รวมทั้งหาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม

จากการประมวลผลการวิเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพนั้น สามารถสรุปใจความบางตอนที่สำคัญได้ดังนี้

นักวิชาการคนที่ 1 “ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะอยู่ในชนบทหรือในเมืองก็ตามถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการ สถานศึกษานั้นย่อมเกิดคุณภาพอย่างแน่นอน”

“ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ในอันที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพได้”

“สถานศึกษาจะต้องมีการวิเคราะห์ตนเอง (SWOT) มีการสำรวจความต้องการจำเป็น และรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ให้เหมาะกับผู้เรียน โดยจัดแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก”

“วิธีการที่จะทำให้มีแหล่งเรียนรู้ มีตำรา สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย ควรกำหนดเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เป็นกลุ่ม โรงเรียนเพราะหากจะให้มีความพร้อม/มีความทันสมัยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละโรงเรียนมีความเป็นไปได้ยากมาก”

นักวิชาการคนที่ 2 “การจะทำให้เกิดคุณภาพภายในสถานศึกษาได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องเป็นผู้ผลักดัน มิฉะนั้นก็จะไม่เกิดผลสำเร็จ”

“การดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพจำเป็นต้องดูตามบริบทของสถานศึกษาด้วยว่าเหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าเพื่อการศึกษาได้หรือไม่”

“รูปแบบการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องมีความชัดเจน โดยควรเน้นการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management – KM) มาเป็นเครื่องมือในการรวบรวมประเด็นปัญหา รวมทั้งหาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของ

สถานศึกษาให้เกิดคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม”

นักวิชาการคนที่ 3 “สถานศึกษาจะต้องมีแผนดำเนินการพัฒนาเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น หรืออาจจัดกิจกรรมศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพได้”

5.2 ความคิดเห็นในประเด็นแก้ปัญหาการขาดแคลนครู หรือสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การที่จะทำให้เกิดคุณภาพการสอนของครูได้นั้น จำเป็นต้องหากัดสรรคนเก่งเข้ามาเป็นครูให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มค่าตอบแทน หรือความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เข้ามาเป็นครู ซึ่งการคัดสรรครูจะต้องมีแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีความเข้มแข็งในการรับสมัคร ต้องรับครูให้ตรงกับสาขาวิชาที่เปิดรับสมัครเท่านั้น ต้องมีฐานข้อมูลการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรครู ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง อาจจะมีการวางแผนการบรรจุแต่งตั้งไว้คราวละ 10 ปี เพื่อใช้ทดแทนอัตราตำแหน่งที่หายไปในส่วนของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตครู จะต้องมีการวางแผนการผลิตบุคลากรด้านครูเพื่อให้ตรงความต้องการของสถานศึกษาหรือชุมชน เมื่อเรียนจบมาสามารถนำมาทดแทนสาขาวิชาที่ขาดแคลนได้ หรือจัดทุนการศึกษาโดยการคัดเลือกเด็กในชุมชนไปเรียน แล้วกลับมาใช้ทุนในท้องถิ่นที่ตัวเองอาศัย เสมือนเป็น โครงการสำนึกกรบ้านเกิด รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหาทุนนำมาจัดหาครูอัตราจ้าง

กรณีสถานศึกษาที่มีจำนวนครูไม่เพียงพอ นั้น จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรครูที่มีอยู่ให้เกิดความรู้และมีคุณภาพในวิชาที่สอนถึงแม้จะไม่ใช่สาขาวิชาเอกก็ตาม ซึ่งการอบรมพัฒนาครู จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และควรเน้นการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการบูรณาการในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยอาจจัด โครงการโรงเรียนต้นแบบ เพื่อใช้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จัดการสอนของครู สร้างเป็นเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง หรืออาจใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ช่วยในการจัดการเรียนการสอน ในกรณีขาดแคลนครู รวมทั้งปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน โดยให้การสอนแบบบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบช่วงชั้น โดยการเรียนร่วมแบบคละชั้น กำหนดการเรียนรายวิชาแบบเก็บหน่วยกิต และประเมินผลแยกระดับชั้น เพื่อช่วยเหลือสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู

จากการประมวลผลการวิเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครู หรือสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอกนั้น สามารถสรุปใจความบางตอนที่สำคัญได้ดังนี้

นักวิชาการคนที่ 1 “การคัดสรรครูจะต้องมีแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีความเข้มแข็งในการรับสมัคร กล่าวคือจะต้องรับครูให้ตรงกับสาขาวิชาที่เปิดรับสมัครเท่านั้น”

“วิธีแก้ปัญหาคครูไม่เพียงพอหรือครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอกนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรครูที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดความรู้และมีคุณภาพในวิชาที่สอนถึงแม้จะไม่ใช่สาขาวิชาเอกก็ตาม”

“ชุมชนอาจจะเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาคครูขาดแคลนครู โดยจัดเป็นโครงการให้ทุนการศึกษาคัดเลือกเด็กในชุมชนไปเรียนต่อด้านครู แล้วกลับมาใช้ทุนในท้องถิ่นที่ตัวเองอาศัยเสมือนเป็นโครงการสำนึกรักบ้านเกิด รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดหาทุนนำมาจัดหาคครูอัตราจ้าง”

นักวิชาการคนที่ 2 “กระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีฐานข้อมูลการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรครูให้สอดคล้องกับความเป็นจริง อาจจะมีการวางแผนการบรรจุแต่งตั้งไว้คราวละ 10 ปี เพื่อใช้ทดแทนอัตราตำแหน่งที่หายไป ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาคครูขาดแคลนครูได้”

“สถานศึกษาจะต้องมี การอบรมพัฒนาบุคลากรครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการอบรมพัฒนาครูนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และควรเน้นการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการบูรณาการในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยอาจจัดโครงการโรงเรียนต้นแบบ เพื่อใช้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จัดการสอนของครู สร้างเป็นเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง หรืออาจใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆช่วยในการจัดการเรียนการสอนในกรณีขาดแคลนครู”

นักวิชาการคนที่ 3 “กระบวนการที่จะทำให้เกิดคุณภาพการสอนของครูได้นั้น จำเป็นต้องหาดัศสรคนเก่งเข้ามาเป็นครูให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มค่าตอบแทน หรือความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เข้ามาเป็นครู”

“ครูผู้สอนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เกิดความหลากหลาย โดยใช้การสอนแบบบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบช่วงชั้น โดยการเรียนรู้แบบคละชั้น กำหนดการเรียนรายวิชาแบบเก็บหน่วยกิต และประเมินผลแยกระดับชั้นเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู”

นักวิชาการคนที่ 4 “ควรให้ครูผู้สอนได้รับความรู้โดยการเรียนแบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะต้องจัดเตรียมกำหนดการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน/รายปี สำหรับครูผู้สอนในการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนให้เกิดคุณภาพได้”

5.3 ความคิดเห็นในประเด็นการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น จะต้องดำเนินการคัดแยกประเภทของเด็กด้อยโอกาสในด้านต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเด็กตามความต้องการจำเป็นของ

แต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก โดยการจัดการศึกษาเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายบุคคลก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับจุดที่ด้อยโอกาส หน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการสำรวจความพร้อมของสถานศึกษาก่อนที่จะมีการเปิดรับเด็ก ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอน

ประเด็นที่สำคัญคือ นโยบายทางการศึกษาต่างๆที่กำหนดไว้ต้องทำให้เกิดผล ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ถ้าหากสถานศึกษามีการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ รวมทั้งครูผู้สอนมีความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ก็จะไม่เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพในการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษา รวมทั้งอาจนำเอาระเบียบ หลักเกณฑ์ต่างๆที่ยังเป็นปัญหาในการบังคับใช้ในการ ส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มาปรับปรุงแก้ไขให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ การขยาย โอกาสทางการศึกษาต้องมีผลบังคับใช้อย่างทั่วถึง จะต้องไม่มีการกีดกันโอกาสทางการศึกษา ควรมี การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเน้นการขยายคุณภาพควบคู่กันไป ด้วย ซึ่งรัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดหลักเกณฑ์การขยายโอกาสทางการศึกษาทั้ง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาเกิน ขอบเขตที่ตัวเองได้รับมอบหมาย เช่น อาชีวศึกษา มีการเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี เป็นต้น

จากการประมวลผลการวิเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นการส่งเสริมการเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น สามารถสรุปใจความบางตอนที่สำคัญได้ดังนี้

นักวิชาการคนที่ 1 “การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น ขั้นตอนแรก จะต้องดำเนินการคัดแยกประเภทของเด็กด้อยโอกาสในด้านต่างๆเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการ จัดการเรียนการสอน และพัฒนาเด็กตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการจัดการ เรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก โดยการจัดการศึกษาเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลก็ได้ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับจุดที่ด้อยโอกาส”

นักวิชาการคนที่ 2 “หน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการสำรวจความพร้อมของ สถานศึกษาก่อนที่จะมีการเปิดรับเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และครูผู้สอนจะต้องมี ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอนได้”

นักวิชาการคนที่ 3 “หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดเป็นนโยบายลงสู่การปฏิบัติ โดยการสำรวจข้อมูลเพื่อนำมาวางแผน นำไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาต่อไป และพัฒนาให้

บุคลากรที่รับผิดชอบในระดับปฏิบัติมีความรู้ ความเข้าใจสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน”

นักวิชาการคนที่ 4 “ประเด็นที่สำคัญของการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพก็คือ นโยบายทางการศึกษาต่างๆ ที่กำหนดไว้ต้องทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติให้เป็นจริง เพราะถ้าหากสถานศึกษามีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ รวมทั้งมีครูผู้สอนที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพก็จะไม่เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้มีคุณภาพได้”

ทั้งนี้อาจนำเอาระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ยังเป็นปัญหาในการบังคับใช้ในการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มาปรับปรุงแก้ไขให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ การขยายโอกาสทางการศึกษาจะต้องมีผลบังคับใช้อย่างทั่วถึง ซึ่งนักวิชาการคนที่ 1 กล่าวในเรื่องนี้ไว้ว่า “หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องไม่มีการกีดกันโอกาสทางการศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเน้นการขยายคุณภาพควบคู่กันไปด้วย ซึ่งรัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดหลักเกณฑ์การขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาเกินขอบเขตที่ตัวเองได้รับมอบหมาย เช่น อาชีวศึกษา มีการเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี เป็นต้น”

5.4 ความคิดเห็นในประเด็นการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าสถานศึกษาควรมีการคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา มีการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมจัดการศึกษาอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจดำเนินการ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันประเมินและปรับปรุง โดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหาร นำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาสถานศึกษาระยะยาว 10 ปี เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ในการที่จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อทำให้ผู้ปกครองและชุมชน มองเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษามากขึ้น ควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์โครงการ กิจกรรม

ที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นถึงความตั้งใจของสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนมากขึ้น

จากการประมวลผลการวิเคราะห์ผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษานั้น สามารถสรุปใจความบางตอนที่สำคัญได้ดังนี้

นักวิชาการคนที่ 1 “สถานศึกษาควรมีการคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา”

นักวิชาการคนที่ 2 “สถานศึกษาจะต้องมีการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมจัดการศึกษาอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาโดยมีการร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจดำเนินการ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันประเมินและปรับปรุง โดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหาร นำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาสถานศึกษา ระยะยาว 10 ปี เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน”

นักวิชาการคนที่ 3 “สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินการของสถานศึกษาในทุกเรื่อง เริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนินการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงจุดเด่นเพื่อส่งเสริมและจุดบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป”

ซึ่งในการที่จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกฝ่ายมองเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษามากขึ้น

นักวิชาการคนที่ 1 “สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์ โครงการ/กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่ให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นถึงความตั้งใจของสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนมากขึ้น”

นักวิชาการคนที่ 2 “สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จให้สถานศึกษาใกล้เคียงและบุคคลทั่วไปรับรู้จะส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความภาคภูมิใจที่ตนมีส่วนร่วมประสบผลสำเร็จ และอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการอีก”

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดสังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา 2) ศึกษาผลของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 และได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกครบทั้ง 3 รอบการประเมินแล้วจำนวน 8,193 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 381 แห่งด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู แห่งละ 2 คนเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 1 ฉบับ และครู 1 ฉบับ โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 216 แห่ง คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 56.69

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จำนวน 3 รอบ (รอบแรก-รอบสาม) 2) แบบสอบถามการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จำนวน 2 ฉบับ และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับแบบสอบถามมีผู้ให้ข้อมูลแห่งละ 2 ท่าน ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาแบบเจาะจง จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้การวิเคราะห์ดัชนีชี้ การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก และการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ มีดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษาที่ต่างกันมีดังนี้

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548), รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนี จินีที่แสดงความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยในภาพรวม การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมีค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.1176 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง มีค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.1069 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามมีค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0719

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0019 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดกลาง แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลางมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าขนาดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0006 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0004 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าขนาดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0001 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ค่าสูงสุดของค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0014 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าขนาดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีจินี เท่ากับ 0.0002 อยู่ที่สถานศึกษาขนาดเล็ก แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

1.1.2 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548), รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนี จินีที่แสดงความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลงและมีการ

เปลี่ยนแปลงสลับขึ้นลงโดยในภาพรวมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0089 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองมีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0050 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม มีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0054

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ค่าสูงสุดของค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0024 อยู่ที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสังกัดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0003 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ค่าสูงสุดของค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.5000 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสังกัดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0001 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ค่าสูงสุดของค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0026 อยู่ที่ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสังกัดอื่น และค่าต่ำสุดของค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0000 อยู่ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกรุงเทพมหานคร แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกรุงเทพมหานคร มีความเท่าเทียมกัน (ไม่มีความเหลื่อมล้ำ)

1.1.3 ผลการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2548),รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า ค่าดัชนีชี้ ที่แสดงความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลง โดยในภาพรวมการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกมีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.1398 การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองมีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.1189 และการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามมีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0545 ตามลำดับ

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกเมื่อพิจารณาค่าดัชนีชี้ พบว่า สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเมือง มีค่าดัชนีชี้ เท่ากับ 0.0018 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีค่า

ดัชนีนี้ เท่ากับ 0.0010 แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง เมื่อพิจารณาค่าดัชนีนี้พบว่า สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเมืองมีค่าดัชนีนี้ เท่ากับ 0.0009 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีค่าดัชนีนี้ เท่ากับ 0.0004 แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง

ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม เมื่อพิจารณาค่าดัชนีนี้พบว่า สถานศึกษาที่ตั้ง อยู่ในเมืองมีค่าดัชนีนี้ เท่ากับ 0.0013 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมือง มีค่าดัชนีนี้ เท่ากับ 0.0000 แสดงว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองมีความเหลื่อมล้ำกัน แต่คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองไม่มีความเหลื่อมล้ำกัน

1.2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) มีดังนี้

การดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

ถ้าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1 เท่า

ถ้ามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในสถานศึกษามากขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจะเพิ่มขึ้น ประมาณ 2 เท่า

การดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน การส่งเสริมการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ถ้าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงขึ้น โอกาสที่โรงเรียนจะได้รับการรับรองคุณภาพ การศึกษาจะเพิ่มขึ้น ประมาณ 1 เท่า

ถ้ามีการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับ การรับรองคุณภาพจะลดลงเท่ากับ 0.221 เท่า

ถ้ามีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โอกาสที่ สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาจะเพิ่มขึ้น ประมาณ 4 เท่า

1.3 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้าน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการรวบรวมบทสัมภาษณ์ของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารองค์กร ระดับสูงทางการศึกษาในมุมมองและแนวคิดของทิศทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาในการที่จะทำให้สถานศึกษามีโอกาสได้รับรอง คุณภาพการศึกษาและได้ข้อมูลที่เป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพิ่มศักยภาพที่จะนำไปสู่ การแข่งขันในระดับสากลต่อไปซึ่งสามารถวิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญในประเด็นต่างๆ อันเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพหรือการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน ที่รับผิดชอบ รวมทั้งเป็นข้อมูลให้กับฝ่ายบริหารในการวางแผนการดำเนินงานแต่ละด้านอย่าง เป็นระบบไว้ 4 ประเด็นดังนี้

1.3.1 การที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะการจะทำให้เกิดคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องเป็นผู้ผลักดัน มิฉะนั้นก็จะไม่เกิดผลสำเร็จ สำหรับครูผู้สอน จะต้องรู้จักปรับปรุงรูปแบบการสอนให้เกิดความหลากหลาย มีการบูรณาการด้านการจัดการเรียน การสอนให้เกิดห้องเรียนคุณภาพ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นตัวตั้ง และครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ในอันที่จะทำให้เด็กเกิด การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพได้ ส่วนสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็น ระบบ มีการวิเคราะห์ตนเอง (SWOT) มีการสำรวจความต้องการจำเป็น และรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียน รู้ให้เหมาะกับผู้เรียน โดยจัดแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการดำเนินการ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องดูตามบริบทของสถานศึกษา ด้วยว่าเหมาะที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าเพื่อการศึกษาได้หรือไม่ รวมทั้ง สถานศึกษาจะต้องมีแผนดำเนินการพัฒนาเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

เพิ่มขึ้น หรืออาจจัดกิจกรรมศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพได้

นอกจากนี้ วิธีการที่จะทำให้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามีตำราเรียน สื่อการเรียนรู้อื่นๆ รวมทั้งห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย ควรสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เป็นกลุ่ม โรงเรียน เพราะหากจะให้ความพร้อม/มีความทันสมัยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละโรงเรียนนั้น มีความเป็นไปได้ ยากมาก ทั้งนี้ รูปแบบการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องมีความชัดเจน โดยควรเน้นการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management - KM) มาเป็นเครื่องมือในการรวบรวมประเด็นปัญหา รวมทั้งหาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร คุรุคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม

1.3.2 การแก้ปัญหาการขาดแคลนครูหรือสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอกนั้น หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องมีระบบการคัดสรรบุคลากรครูที่มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของสถานศึกษาอย่างแท้จริงในการที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดคุณภาพ และต้องสร้างแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าตอบแทน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รวมทั้งเรื่องสวัสดิการด้านต่างๆ และจะต้องมีฐานข้อมูลการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรครูให้สอดคล้องกับความเป็นจริง อาจจะมีการวางแผนการบรรจุแต่งตั้งไว้คราวละ 10 ปี เพื่อใช้ทดแทนอัตราตำแหน่งที่หายไป ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ ทั้งนี้ ในส่วนของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตครู จะต้องมีการวางแผนการผลิตบุคลากรด้านครูเพื่อให้ตรงความต้องการของสถานศึกษาหรือชุมชน เมื่อเรียนจบมาสามารถนำมาทดแทนสาขาวิชาที่ขาดแคลนได้ กรณีสถานศึกษาที่มีจำนวนครูไม่เพียงพอหรือครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอกนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรครูที่มีอยู่ในสถานศึกษาให้เกิดความรู้และมีคุณภาพในวิชาที่สอนถึงแม้จะไม่ใช่สาขาวิชาเอกก็ตาม และจะต้องมีการอบรมพัฒนาบุคลากรครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการอบรมพัฒนาครูนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และควรเน้นการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการบูรณาการ ในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยอาจจัดโครงการโรงเรียนต้นแบบ เพื่อใช้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จัดการสอนของครู สร้างเป็นเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องหรืออาจใช้สื่อการเรียนรู้อื่นๆ ช่วยในการจัดการเรียนการสอนในกรณีขาดแคลนครูหรือใช้การสอนแบบบูรณาการ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบช่วงชั้น เรียนร่วมแบบคละชั้น กำหนดการเรียนรายวิชาแบบเก็บหน่วยกิต และประเมินผลแยกระดับชั้น เพื่อช่วยเหลือสถานศึกษาที่ขาดแคลนครู หรือให้ครูผู้สอนได้รับความรู้โดยการเรียนแบบออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะต้องจัดเตรียมกำหนดการเรียนรู้อื่นๆ

รายนามครู/รายปี สำหรับครูผู้สอนในการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนให้เกิดคุณภาพได้

1.3.3 การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น ขั้นตอนแรกหน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการสำรวจความพร้อมของสถานศึกษาก่อนที่จะมีการเปิดรับเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอนได้ โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินการคัดแยกประเภทของเด็กด้อยโอกาสในด้านต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเด็กตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก อาจจัดการศึกษาเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาค้นคว้าที่ด้อยโอกาสทั้งนี้ หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดเป็นนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติ โดยการสำรวจข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนนำไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบในระดับปฏิบัติการ ให้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน และประเด็นที่สำคัญของการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพก็คือ นโยบายทางการศึกษาต่างๆที่กำหนดไว้ต้องทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพราะถ้าหากสถานศึกษามีการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ รวมทั้งครูผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพก็จะไม่เกิดปัญหาเรื่องคุณภาพในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาทั้งนี้อาจนำเอาระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆที่ยังเป็นปัญหาในการบังคับใช้ในการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มาปรับปรุงแก้ไขให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ เพราะการขยายโอกาสทางการศึกษาจะต้องมีผลบังคับใช้อย่างทั่วถึง และควรมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเน้นการขยายคุณภาพควบคู่กันไปด้วย

1.3.4 การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาควรมีการคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้าร่วมจัดการศึกษาอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาโดยมีการร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจดำเนินการ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันประเมินและปรับปรุงโดยมุ่งหวังเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหาร นำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาสถานศึกษา ระยะยาว 10 ปี เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อีกทั้งสถานศึกษาควร

ให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินการของสถานศึกษาในทุกเรื่อง เริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการดำเนินงาน การสรุปผลการดำเนินการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดเด่นเพื่อส่งเสริมและจุดบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการที่จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทุกฝ่ายมองเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษามากขึ้น โดยควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่ให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นถึงความตั้งใจของสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนมากขึ้น รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จให้สถานศึกษาใกล้เคียงและบุคคลทั่วไปรับรู้จะส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความภาคภูมิใจที่ตนมีส่วนร่วมประสบผลสำเร็จ และอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการอีก

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยเสนอประเด็นการอภิปรายผลที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 สถานศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย ควรมีผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากเป็นดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งมีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาแบบเดียวกันทั่วประเทศ แต่ผลผลิตที่ได้เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาเมื่อพิจารณาตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา กลับพบว่ามี ความแตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เท่าเทียมกัน จึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของประเทศ ต้องร่วมกันหาแนวทางที่จะทำให้สถานศึกษาทั่วประเทศสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพใกล้เคียงกัน และสามารถกระจายโอกาสในการเข้ารับการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมากที่สุด เพื่อให้ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศลดลงทั้งนี้จากการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก (พ.ศ.2544-2548), รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) และรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) เมื่อจำแนกตามขนาดของ

สถานศึกษา พบว่า ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาตามสังกัดของสถานศึกษา พบว่า ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลงและมีการเปลี่ยนแปลงสลับขึ้นลง และเมื่อพิจารณาตามที่ตั้งของสถานศึกษาพบว่าความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชดา พรหมหนองแสน (2548) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของไทย จากประชากรวัยแรงงานอายุระหว่าง 15-59 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของไทยยังคงมีอยู่แต่มีแนวโน้มลดลง ยกเว้นภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมีภัทร พงษ์ขาว (2549) ที่ศึกษาเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542-2546 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับโอกาสทางการศึกษาในด้านการศึกษาต่อในอัตราที่สูงขึ้น ในช่วงปีการศึกษา 2542 และ 2545 ทั้งนี้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับโอกาสทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนในสังกัดเอกชนและโรงเรียนอื่นๆในสังกัดรัฐบาลซึ่งการได้รับโอกาสในการศึกษาต่อที่สูงขึ้นแสดงถึงการมีโอกาสเข้าถึงการศึกษามากขึ้น แนวโน้มความไม่เสมอภาคทางการศึกษาจึงลดลง ให้ผลในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของผู้วิจัยทั้งนี้ จากแนวโน้มความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาที่ลดลง เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกฯ ทั้ง 3 รอบการประเมิน อาจอธิบายได้ว่าการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศไทยมีคุณภาพด้านการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะสถานศึกษาดำเนินการตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และการมีระบบประกันคุณภาพภายในเป็นตัวกำกับควบคุมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การทดสอบระดับชาติและนานาชาติ เป็นสิ่งที่ จะช่วยสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาของตนเองให้มีความสามารถตามมาตรฐานที่ยอมรับได้และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้เรียนในเวทีระดับชาติหรือนานาชาติ จึงทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพเพิ่มขึ้น แนวโน้มความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาจึงลดลงตามลำดับ

2.2 การปฏิรูปการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพึงปฏิบัติตามกรอบแนวทางการปฏิรูปอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองประสบผลสำเร็จ นำมาซึ่งคุณภาพของการจัดการศึกษา หากย้อนมาพิจารณาผลการปฏิรูปการศึกษารอบแรก พบว่า หลายเรื่องประสบความสำเร็จ เช่น การปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีเอกภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างบูรณาการและเชื่อมโยงกัน อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายเรื่องที่ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุงและต่อยอดโดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่พบว่ามีสถานศึกษาจำนวนมากยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การศึกษาของชาติ ขาดแคลนครูไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการและการขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่มีเป้าหมายหลัก 3 ประการภายในปี พ.ศ. 2561 คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ซึ่งหากการปฏิรูปสำเร็จตามเป้าหมาย เชื่อได้ว่าจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษา และทำให้สถานศึกษาทุกแห่ง สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพโดยทั่วถึง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติและนานาชาติสูงขึ้นตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สำหรับการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภภัตรา โอเดเทิง (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ของโรงเรียนได้มีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ สำหรับด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่พบว่า โรงเรียนมีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคมซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของผู้วิจัยว่าตัวแปรที่

สามารถพยากรณ์ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาฯ เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ถ้าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนสูงขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น อาจจะเป็นเนื่องจากจำนวนครูที่พอเพียงและเหมาะสม มีผลต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านต่างๆ ให้เกิดคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นได้ เช่น การคุมชั้นเรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล การแก้ไขพฤติกรรม ไม่เพียงประสงคระหว่างครูและนักเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เป็นต้น

ถ้ามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ภายในสถานศึกษามากขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น อาจจะเป็นเพราะว่าแหล่งการเรียนรู้ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้างสถานการณ์จากสถานทีนั้นๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ทุกสาระการเรียนรู้ และเป็นการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

ถ้ามีการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาลดลงนั้น อาจเป็นเพราะว่าการเปิดโอกาสในด้านต่างๆ ทางการศึกษาอย่างทั่วถึงแก่บุคคลทุกคนนั้น อาจจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีได้ เช่น ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเพียรพยายาม เป็นต้น ซึ่งการที่ทุกคนจะไปถึงจุดมุ่งหมายหรือความสำเร็จทางการศึกษาได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผลการกระทำของตัวเองด้วย หรือหากสถานศึกษาผู้มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนไม่มีการสำรวจความพร้อมของตนเองก่อน ไม่ว่าจะเป็ด้านครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การมีพื้นที่จัดการศึกษา มีทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับเด็กด้อยโอกาสพิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งมีการคัดแยกประเภทของเด็กด้อยโอกาส เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเด็กตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อจัดการแก้ปัญหาให้ตรงกับจุดที่ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง หากสถานศึกษาไม่มีการเตรียมความพร้อมตามที่กล่าวมา จึงอาจส่งผลทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากจัดการศึกษามีคุณภาพลดลง

ถ้ามีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น อาจเนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หลายภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐและชุมชน ซึ่งควรมีบทบาทในการช่วยเหลือครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้

ให้กับนักเรียน และการประสานงานต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ครู และโรงเรียน รวมทั้งร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางจัดกิจกรรมให้สามารถสนองความต้องการในการเรียนของเด็กและผู้ปกครองในชุมชนนั้นๆ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นส่วนผลักดันสำคัญที่จะทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนตลอดไปได้

2.3. คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังมีความแตกต่างกันระหว่างขนาดของสถานศึกษา สังกัด รวมถึงที่ตั้งของสถานศึกษา ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวของคุณภาพการศึกษาที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างเขตเมืองและชนบท ถึงแม้ว่าแนวโน้มความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยดูได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตั้งแต่รอบแรกจนถึงรอบสาม ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามีกระจายโอกาสทางการศึกษามากขึ้นแต่คุณภาพที่ได้นั้นก็กลับตกต่ำลง สวนทางกับทรัพยากรทางการศึกษาของประเทศที่เพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จึงได้รวบรวมบทสัมภาษณ์ของนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารระดับสูงขององค์กรทางการศึกษา นำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี โอกาสเข้าถึงคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งถึง และเท่าเทียมกัน ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ที่ใดก็ตาม เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การแข่งขันในระดับสากลต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ และครูผู้สอนต้องรู้จักปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เกิดความหลากหลาย 2) มีการวิเคราะห์ตนเองโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ 3) สร้างเครือข่ายโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องเพื่อเป็นต้นแบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของครู 4) จัดการเรียนการสอนแบบช่วงชั้น โดยใช้การเรียนร่วมแบบคละชั้น และประเมินผลแยกระดับชั้น 5) จัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาแบบเก็บหน่วยกิต 6) ควรคัดแยกประเภทของเด็กก่อนการสอน โดยนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคลในการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาให้เกิดคุณภาพ 7) เน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาควบคู่กับการขยายคุณภาพทางการศึกษา และ 8) คณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีบทบาทอย่างแท้จริงในการเข้ามาร่วมจัดการศึกษาและบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยที่จำแนกตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษานั้น มีแนวโน้มลดลง ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยมีการกระจายคุณภาพการศึกษาของทั่วถึงมากขึ้น มีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้น ถึงแม้ว่าคุณภาพการจัดการศึกษาจะมีความเสมอภาคกันมากขึ้นและมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต แต่ก็ไม่อาจอ้างอิงได้ว่าคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันนั้นดีขึ้นจริง เนื่องจากผลการวิจัยนี้เป็นการวัดการกระจายคุณภาพการศึกษาตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา โดยเป็นการวิเคราะห์ว่าภาพรวมของประเทศไทยมีการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาคกันหรือไม่ ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้จะประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในการนำไปใช้วางแผนและดำเนินนโยบายในเชิงรุก เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการศึกษาของประเทศไทยได้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาสถานศึกษาตามขนาด สังกัดหรือที่ตั้งของสถานศึกษาที่พบว่ายังมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษามาก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อให้เกิดความเสมอภาคมากขึ้น เมื่อลดความเหลื่อมล้ำได้ ก็จะนำไปสู่โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพการศึกษาเป็นลำดับต่อไป

3.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มีปัจจัยที่สามารถพยากรณ์โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ อัตราส่วนครูต่อนักเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้วางแผนแนวทางการบริหารจัดการด้วยการกำหนดอัตราส่วนครูต่อนักเรียนที่เพียงพอและเหมาะสม มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้มีตำรา หนังสือ ห้องปฏิบัติการ สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัย มีอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมสวยงาม ถูกสุขลักษณะ และมีการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชนหรือองค์กรต่างๆ ภายนอกสถานศึกษา สำหรับปัจจัยที่สามารถพยากรณ์โอกาสที่สถานศึกษาจะได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาลดลง ได้แก่ การส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น ก่อนการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในด้านต่างๆอย่างทั่วถึงแก่บุคคลทุกคนนั้น สถานศึกษาควรมีการสำรวจความพร้อมของตนเองก่อน ไม่ว่าจะ

จะเป็นด้านครูผู้สอน พื้นที่จัดการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับเด็กด้อยโอกาส พิกัดหรือคุณภาพ รวมทั้งมีกระบวนการคัดแยกประเภทของเด็กด้อยโอกาส เพื่อนำมาวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดที่ด้อยโอกาสอย่างแท้จริง และเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

3.1.3 จากแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้เสนอไปนั้น สถานศึกษาควรนำข้อมูลสารสนเทศเหล่านี้ไปปรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำทางวิชาการและครูผู้สอนต้องปรับปรุงรูปแบบการสอนให้เกิดความหลากหลาย เพื่อบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นตัวตั้ง ดำเนินการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูหรือมีครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก ด้วยการสร้างแรงจูงใจในการเข้ามาเป็นครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าตอบแทน สวัสดิการต่างๆ และต้องมีระบบคัดสรรบุคลากรครูที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ทรัพยากรครูที่มีคุณภาพ จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรครูที่มีอยู่ให้เกิดความรู้และมีคุณภาพในวิชาที่สอน ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่สาขาวิชาเอกก็ตาม มีการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส พิกัดหรือคุณภาพตามความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับจุดที่ด้อยโอกาส รวมทั้งการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเข้ามาร่วมกันวางแผน ตัดสินใจดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุง เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นถึงความตั้งใจของสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้การจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาเกิดคุณภาพอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับประเมินในปีงบประมาณ 2554 จำนวน 8,193 แห่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม จากสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด จำนวน 33,448 แห่ง ทั้งนี้ การประเมินรอบสามจะสิ้นสุดลงในปีงบประมาณ 2558 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หลังเสร็จสิ้นการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามครบตามวงรอบ การประเมินแล้ว ควรมีการศึกษาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมทั้งระบบ เพื่อสะท้อนข้อมูลคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยว่ามีการกระจายคุณภาพ

การศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาคมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาไว้หรือไม่อย่างไร

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำ ด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2556 ซึ่งนับเป็นครั้งทางของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) พอดี ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการศึกษาถึงผลของการปฏิรูปการศึกษาภายหลังการปฏิรูปเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2561 อีกครั้งหนึ่ง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการปฏิรูปการศึกษาในรอบแรก เพื่อให้ทราบว่า การปฏิรูปการศึกษาในทุกๆ ครั้งที่ผ่านมา ช่วยทำให้คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

3.2.3 การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารระดับสูงขององค์กรทางการศึกษาใน 4 ประเด็นหลัก ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) เพื่อหาแนวทางดำเนินการให้แก่สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปปฏิบัติในการที่จะทำให้เกิดการลดช่องว่างด้านคุณภาพการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถแข่งขันในระดับมาตรฐานสากลได้ แต่ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางภาพกว้างในเชิงนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและลงลึกในรายละเอียด ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการศึกษาแนวทางดำเนินการของสถานศึกษา ที่เน้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) การแก้ปัญหาการขาดแคลนครูหรือสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก 3) การส่งเสริมการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4) การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นแนวทางให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2542) *การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ*
กรุงเทพมหานคร เซเวน 프린ติ้ง กรุ๊ป
- _____. (2545) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*
พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กัลยา วาณิชย์บัญชา (2546) *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับ
ปรับปรุงแก้ไข กรุงเทพมหานคร ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กัลยา วาณิชย์บัญชา (2551) *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* กรุงเทพมหานคร
ธรรมสาร
- จรูญศรี มาดิลกโกวิท (2544) “การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาค
ในโอกาสทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เขาวรัตน์ รัตนประโลม (2542) “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณัฐจรีย์ กาญจนจรูญ (2544) “ความไม่เสมอภาคของการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของ
โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชม ศรีสะอาด (2543) *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร
สุวีริยาสาส์นการพิมพ์
- เบญจมีภัทร์ พงษ์ขาว (2549) “ความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประไพร์พรรณ ภาวะวัฒน์ (2556) “โจทย์และโจทย์ในการปฏิรูปการศึกษา” เดลินิวส์ 23
- เป็รื่อง กิจรัตน์ภร (2555) *การประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เรื่องความเหลื่อมล้ำทางการ
ศึกษาไทย : ที่มาและทางออกจัด* โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 23 กุมภาพันธ์ 2555
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุลและสุภาพ ฉัตรภรณ์ (2549) *การออกแบบการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- พัชรี บุญเจด (2554) “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษารอบสอง : โรงเรียนบ้านโนนตาลหนามแท่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- พิเชษฐ์ สมชัย (2551) “สภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ฟาติมา วงศ์เลขา (2556) “ยุบไม่ยุบโรงเรียนขนาดเล็ก” เดลินิวส์ 23
- รุ่งแก้วแดง (2555) “ทิศทางการศึกษาไทยภายใต้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2” ปาฐกถาพิเศษ วชิรবারมี วันที่ 25 กรกฎาคม 2555
- รัชดา พรหมหนองแสน (2548) “ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของไทย” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- รัตนะ บัวสนธ์ (2554) “วิธีการวิจัยเชิงผสมผสานทางการศึกษา” *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์* วิจัย 2,2 (มกราคม – มิถุนายน): 7 - 20
- เรืองอุไร อมรชัย (2541) “การวัดการกระจายและแนวโน้มการกระจายของผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยใช้ดัชนีความไม่เสมอภาค” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรรณพงษ์ ศิริเจียรนัย (2545) “การศึกษาความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิโรจน์ สารรัตน์ (2555) *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติและโม นีเตอร์ของผู้อยู่เกี่ยวข้อง (Mix Method Research)* กรุงเทพมหานคร โฉมติดการพิมพ์
- ศุภัตรา โอดเทิง (2554) “การบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ของโรงเรียนจอมทองจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศิริชัย กาญจนวาสี (2544) *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร (2548) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (ออนไลน์) สืบค้นจาก http://www.thairenu.com/logistic.htm
- สุวัฒน์ วิวัฒน์นันท์ (2546) “ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทย” วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2,5 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 18 - 21
- สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (2554) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 – 2561 กรุงเทพมหานคร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550) รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร จุดทอง
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2551) มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ.2549 – 2553) พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร จุดทอง
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2553) รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง กรุงเทพมหานคร แม่ทัพพอยท์
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน พ.ศ. 2554) พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ออฟเซ็ท พลัส
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 กรุงเทพมหานคร สำนักงานการรูปการศึกษา (สปศ) องค์การมหาชนเฉพาะกิจ
- สำนักนโยบายด้านการศึกษามหภาค (2555) นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์และปัทมา อมรสิริสมบุญ (2550) ความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษา: เมืองและชนบท นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

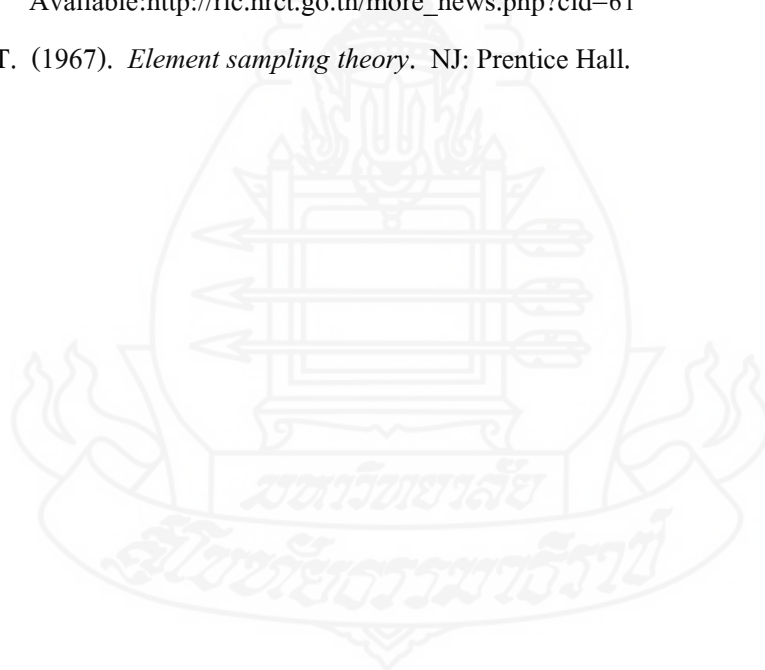
อัมมาร สยามวาลา, ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์และสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2554) “การปฏิรูปการศึกษา
 รอบใหม่ : ผู้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง” ใน *ยกเครื่องการศึกษาไทย: ผู้
 การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง* ใน การสัมมนาวิชาการประจำปี 2554 วันที่ 15
 กุมภาพันธ์ 2555 ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ บี ชั้น 22 โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์
 และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร มูลนิธิชัยพัฒนา
 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการ
 สถานการศึกษา คณะกรรมการ สมัชชาปฏิรูป และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา
 ประเทศไทยหน้า 3 - 28

อัจฉริย์ ทิพนธธรณินทร์ (2556) *ความเท่าเทียมทางการศึกษารากฐานการพัฒนาการศึกษาไทย
 ผู้สากล* วารสารการเมืองการปกครอง การจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
 ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 มีนาคม-สิงหาคม 2556

อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล (2553) การวิเคราะห์ถดถอยพหุ โลกีสติก (ออนไลน์) สืบค้นจาก

Available:http://rlc.nrct.go.th/more_news.php?cid=61

Yamane, T. (1967). *Element sampling theory*. NJ: Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

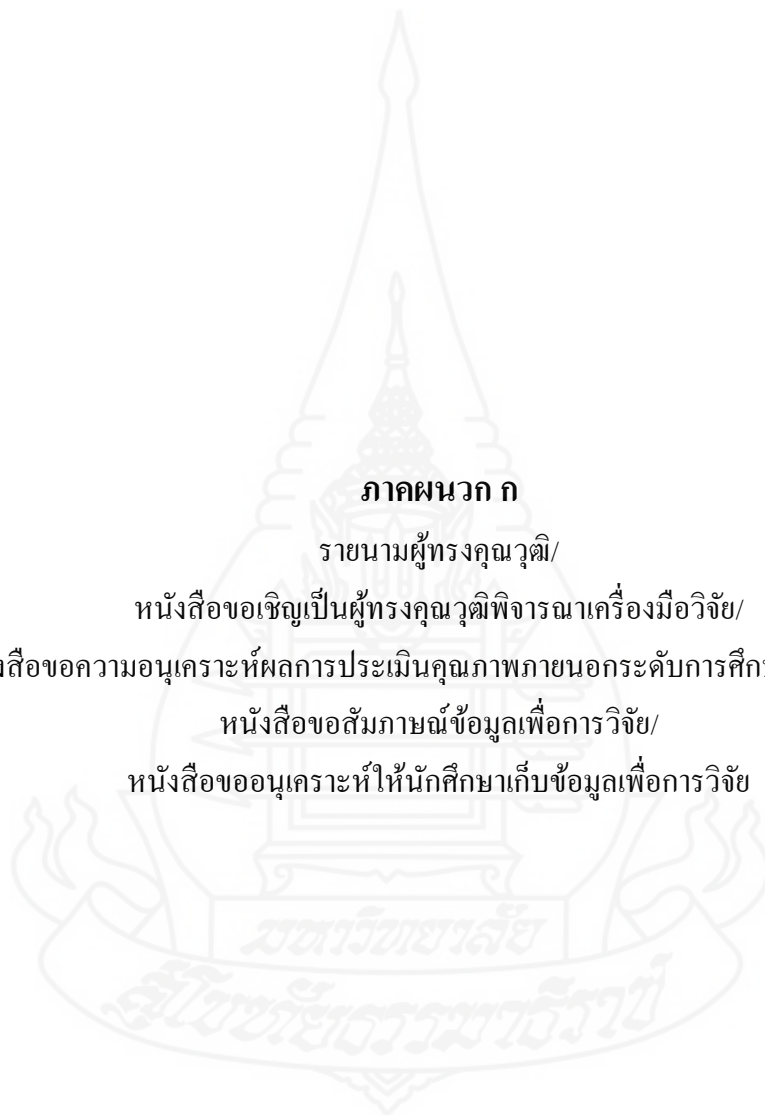
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ/

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย/

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/

หนังสือขอสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัย/

หนังสือขออนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

1. ดร.คมศร วงษ์รักษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
 วุฒិการศึกษาศ.ค. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบิน บุระรัช
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 วุฒิการศึกษาศ.ค. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.พิมล วิเศษสังข์
 สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมิน
 ผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
 วุฒิการศึกษาศ.ค.ค. สาขาวิจยและประเมินผลการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 ศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
4. ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 วุฒิการศึกษาศ.ค. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ดร.ปิยะธิดา ทองอร่าม
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 วุฒิการศึกษาศ.ค. (การวัดและประเมินผลการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่.....

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายธนัญชัย ไชยหงษ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทยจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 087-8808774

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการทำวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ด้วย นายธนัญชัย ไชยพงษ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทยจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี อาจารย์ ดร.สังวรณี ังดกระโทก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.นลินี ณ นคร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ จึงขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจถึงสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แยกตามขนาด สังกัด และที่ตั้งของสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการศึกษาต่อไป ตามรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบแรก (พ.ศ. 2544-2548)
2. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553)
3. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 08-7880-8774

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่.....

เรื่อง ขอสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายธนัญชัย ไชยหงษ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทยจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการนี้ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายธนัญชัย ไชยหงษ์ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดเก็บข้อมูลและเรียบเรียงเป็นส่วนหนึ่งเพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการติดต่อให้สัมภาษณ์ในวันและเวลาที่ท่านสะดวก จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 087-8808774

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 2 ชุด

เนื่องด้วย นายธนัญชัย ไชยหงษ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา วิชาเอกการประเมินการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การประเมินความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพสถานศึกษาของประเทศไทยจาก ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี อาจารย์ ดร.สังวรณัฏ์ จักรกะโทก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ อาจารย์ ดร.นลินี ณ นคร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาจาก สถานศึกษาของท่าน เพื่อให้ทราบข้อมูลที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำทางด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำ ข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลให้เกิดเป็นสารสนเทศที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการบริหาร และการตัดสินใจกำหนดนโยบายต่างๆขององค์กรทางการศึกษา ที่จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันทางการศึกษา อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการตอบ แบบสอบถามตามรายละเอียดที่นักศึกษาส่งมาด้วย ทั้งนี้ ขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อและโปรดส่ง แบบสอบถามกลับมาตามที่อยู่ที่แนบมาพร้อมนี้ ภายในวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ทางสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

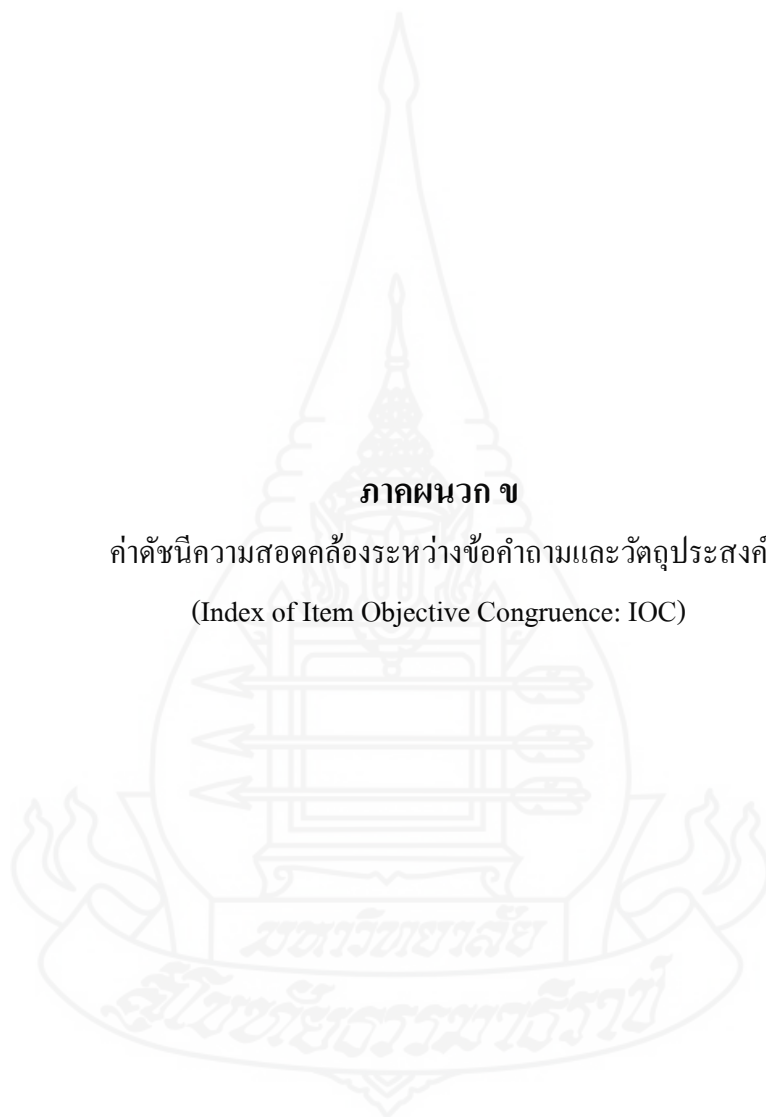
โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 08-7880-8774

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

(Index of Item Objective Congruence: IOC)

การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

(Index of objective Congruence)

เรื่อง

การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
R	คือ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(กรมวิชาการ. 2545 : 65)

*ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ทั้งในด้านการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ	รายการ	ความเห็น					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่	1	2	3	4			
1	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4	ผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียนปีที่ผ่านมา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5	ผลการประเมินระดับนานาชาติ เช่น PISA, TIMSS	1	1	0	1	0	3	0.60	ใช้ได้
6	ผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความเห็น					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1	2	3	4	5			
7	วิเคราะห์ความต้องการของสังคมและชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบการจัดหลักสูตร	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	ประเมินองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรเพื่อดูความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	ประเมินผลหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมมากขึ้น	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
12	วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	พัฒนาผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
15	จัดบริบทและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	จัดหาสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	ใช้วิธีวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19	จัดการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	จัดการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางความคิด กระบวนการกลุ่มและสร้างความรู้ด้วยตนเอง	1	0	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
21	เชื่อมโยงเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกับโลกภายนอกและเป็นมาตรฐานสากล	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
22	พัฒนาผู้เรียนให้มีความรักชาติ ศาสน์พระมหากษัตริย์	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	พัฒนาผู้เรียนให้มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเองและผู้อื่นทั้งกาย วาจา ใจ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24	พัฒนาผู้เรียนให้มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
25	พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักแสวงหาความรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	พัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	พัฒนาผู้เรียนให้มุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
28	พัฒนาผู้เรียนให้มีความภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
29	พัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยด้วยความเต็มใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

2. ด้านการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ หมายถึง การจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในด้านการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และการใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้ทำหน้าที่สอนอย่างเต็มที่

ข้อ	รายการ	ความเห็น					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		ผู้เชี่ยวชาญคนที่							
		1	2	3	4	5			
1	ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	สนับสนุนบุคลากรเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	พัฒนาครูที่สอนไม่ตรงตามวิชาเอก ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ	1	0	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
4	ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคการสอนและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
5	มีโครงการหรือกองทุนพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
6	จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
7	ประเมินคุณภาพการสอนของครู และดำเนินการพัฒนาครู ที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	เปิดโอกาสให้ครูได้สอนตรงตามสาขาวิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	ครูมีความอิสระ คล่องตัวในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	มีการกำหนดตำแหน่ง ความรับผิดชอบตามบทบาทภาระหน้าที่ชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	มีการนิเทศและสนับสนุนการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	มีการจัดสรรเวลาให้ครูได้พัฒนาตนเอง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
13	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีครูมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างกัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

3. ด้านการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การส่งเสริมการเรียนรู้นอกสถานศึกษา และส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
1	ความเพียงพอและทันสมัยของตำรา หนังสือ สื่อการเรียนรู้ ภายในห้องสมุด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	ความเพียงพอและทันสมัยของห้องปฏิบัติการ ต่างๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ทางภาษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3	ความเพียงพอและทันสมัยของอินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนรู้ ค้นคว้า หาข้อมูล	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
4	การศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกพื้นที่สถานศึกษา	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
5	การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ ชาวบ้าน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	การส่งเสริมการอ่านหนังสือนอกเวลา เช่น ห้องสมุดประชาชน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	การเข้าค่ายคุณธรรมที่วัดต่างๆ ทั้งในพื้นที่และ นอกพื้นที่	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
8	การเข้าค่ายกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ไทย	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
9	มีการกำหนดจำนวนผู้เรียนต่อครู ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	จัดหาสื่อ อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11	จัดพื้นที่ภายในสถานศึกษาแบ่งเป็นสัดส่วน สำหรับทำกิจกรรมได้หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	พัฒนาพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	ดูแลสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ถูก สุขลักษณะเป็นระเบียบ เรียบร้อย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14	สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมการ เรียนรู้ร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	สร้างบรรยากาศให้เกิดความเป็นมิตรระหว่าง ผู้เรียนกับครู	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

4. ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการของ สถานศึกษาที่ดำเนินการตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในด้านการ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การเพิ่มโอกาสทาง การศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และการบริหารจัดการ ทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
1	มีอิสระในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางและ นโยบาย ในการจัดการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
2	มีอิสระในการคัดเลือกครูผู้สอน	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
3	มีอิสระในการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
4	มีอิสระในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
5	มีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเกี่ยวกับการให้รางวัลหรือลงโทษครู	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
6	มีอิสระในการกำหนดหลักสูตรของตนเองให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
7	มีอิสระในการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
8	มีอิสระในการจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9	กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเหมาะสมและเป็นธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
10	สร้างค่านิยมที่ดีงามในสถานศึกษา โดยการรณรงค์ให้บุคลากรยึดถือปฏิบัติ	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
11	ระบบการทำงานมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
12	การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
13	มีระบบการพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติงานที่ยึดธรรม โปร่งใส	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
14	มีการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
15	ผู้บริหารและบุคลากรมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนและ พร้อมปรับปรุงแก้ไข	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16	บริหารจัดการทรัพยากร โดยยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17	ส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18	มีทุนสนับสนุนการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อ	รายการ	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
	พิจารณาหรือทบทวนภาพ								
19	รับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ เข้าศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
20	จัดหาพื้นที่สำหรับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพระหว่างเข้ารับการศึกษ	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
21	จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22	เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง เข้าร่วมวางแผนการจัดการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
23	จัดการศึกษาและการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันศาสนาและสถาบัน องค์กรในชุมชน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
24	สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
25	ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
26	รวบรวมข้อมูลทรัพยากรที่ต้องการใช้ปฏิบัติงาน นำมาจัดเรียงความสำคัญก่อน-หลังเพื่อจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
27	มีการระดมทุนและทรัพยากร เพื่อนำมาใช้จัดการศึกษา	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
28	ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการปฏิบัติงาน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
29	พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากร	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30	ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพยากร	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
31	ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
การตรวจสอบค่าความเที่ยง

การตรวจสอบความเที่ยงแบบสอบถามฉบับผู้บริหาร

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	27	90.0
	Excluded ^a	3	10.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.898	31

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
มีอิสระในการกำหนดนโยบาย	127.04	114.422	.252	.899
มีอิสระในการคัดเลือกครู	127.44	105.872	.539	.894
มีอิสระในการเลือกสรรสื่อ	127.04	113.652	.346	.897
มีอิสระในการจัดสรรงบประมาณ	127.52	113.105	.229	.902
มีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการให้ควมดี/ความชอบ	127.04	113.422	.333	.897
มีอิสระในการกำหนดหลักสูตร	126.85	112.746	.428	.895

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
มีอิสระในการเลือกวิธีการ ประเมินผล	126.67	115.231	.304	.897
มีอิสระในการจัดซื้อ จัดหาสื่อ และอุปกรณ์	127.00	110.308	.649	.891
กฎ ระเบียบข้อบังคับมีความ เหมาะสม	126.74	114.199	.473	.895
สร้างค่านิยมที่ดีงามใน สถานศึกษา	126.59	112.712	.546	.893
ระบบการทำงานมีความโปร่งใส	126.22	115.256	.430	.895
การดำเนินงานสอดคล้องความ ต้องการ	126.63	110.165	.627	.892
มีระบบประเมินเพื่อพิจารณา ความดีความชอบ	126.30	115.370	.385	.896
มีการบริหารสถานศึกษาในรูป คณะกรรมการ	126.33	114.462	.463	.895
ผู้บริหารและบุคลากรรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	126.30	112.832	.638	.893
บริหารทรัพยากร โดยหลักความ ประหยัดและคุ้มค่า	126.33	113.000	.521	.894
ส่งเสริมผู้ด้อยโอกาส	126.78	113.795	.286	.898
มีทุนสนับสนุนผู้ด้อยโอกาส	127.00	110.154	.457	.895
รับผู้ด้อยโอกาสเข้าศึกษาอย่าง เสมอภาค	126.85	114.670	.231	.899
จัดหาพื้นที่สำหรับผู้ด้อยโอกาส	127.11	108.487	.575	.892
จัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	127.19	105.234	.670	.890
เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง เข้าร่วมวางแผนจัดการศึกษา	126.74	110.815	.563	.893

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
บูรณาการจัดการศึกษาและ เรียนรู้กับสถาบันในชุมชน	126.48	110.798	.692	.891
สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ชุมชน	126.52	111.105	.669	.892
ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเป็น กรรมการในการบริหารจัดการ	126.52	112.567	.485	.894
รวบรวมข้อมูลทรัพยากรที่ ต้องการใช้ปฏิบัติงาน นำมา เรียงความสำคัญ เพื่อจัดสรร อย่างคุ้มค่า	126.67	115.615	.374	.896
มีการระดมทุนและทรัพยากร ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น	126.78	113.487	.430	.895
พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการ บริหารจัดการ	126.74	115.199	.201	.900
ติดตามและประเมิน ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ	126.56	111.256	.535	.893
มีระบบตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงาน	126.48	111.413	.639	.892
	126.44	112.026	.676	.892

การตรวจสอบความเที่ยงแบบสอบถามฉบับครู

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	20	66.7
	Excluded ^a	10	33.3
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.933	60

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ใช้หลักสูตรแกนกลาง	217.05	409.103	.000	.933
ใช้คู่มือ แผน/โครงการ	217.10	407.568	.164	.933
ใช้ผลการสอบ O-net	217.35	403.187	.302	.932
ใช้ผลประเมินระดับนานาชาติ	217.95	407.208	.145	.933
ใช้ผลการประกันคุณภาพภายใน	217.35	399.397	.505	.931
ใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก	217.25	404.303	.281	.932
วิเคราะห์ความต้องการสังคมและชุมชน	214.00	400.211	.307	.932
จัดทำหน่วยการเรียนรู้	213.85	393.818	.536	.931
บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น	214.20	393.432	.511	.931

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ประเมินองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตร	213.65	397.082	.489	.931
มีระบบประเมินผลหลักสูตร	214.10	385.989	.599	.930
วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งผู้เรียน	213.70	392.537	.697	.930
วิเคราะห์ความต้องการผู้เรียน	213.90	393.568	.652	.930
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กระตือรือร้น ใฝ่รู้	213.45	400.576	.341	.932
จัดบริบทและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	213.55	393.524	.632	.931
จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้	213.45	396.155	.529	.931
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน	213.45	394.366	.726	.930
ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	213.60	389.621	.702	.930
จัดการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง	213.45	398.892	.496	.931
จัดการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด	213.60	393.095	.571	.931
เชื่อมโยงเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องโลกภายนอก	213.60	397.621	.461	.931
พัฒนาผู้เรียนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	213.65	383.608	.479	.932
พัฒนาผู้เรียนให้ซื่อสัตย์สุจริต	213.65	385.187	.483	.931
พัฒนาผู้เรียนให้มีวินัย	213.60	388.253	.433	.932
พัฒนาผู้เรียนให้แสวงหาความรู้	213.60	387.200	.457	.932
พัฒนาผู้เรียนให้ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ	213.75	381.250	.577	.930
พัฒนาผู้เรียนให้มุ่งมั่นในการทำงาน	213.70	386.958	.466	.932

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
พัฒนาผู้เรียนให้ภาคภูมิใจใน ขนบธรรมเนียม	213.60	384.358	.500	.931
พัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ	213.95	386.471	.350	.934
ส่งเสริมบุคลากรเข้าอบรม พัฒนาตนเองด้านการสอน	213.50	397.421	.469	.931
สนับสนุนบุคลากรศึกษาต่อ	213.65	396.871	.434	.932
มีกระบวนการพัฒนาครูไม่ตรง ตามวิชาเอก	213.75	392.618	.617	.931
ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคการ สอน	213.45	394.050	.619	.931
มีโครงการหรือกองทุนพัฒนาครู	214.20	392.168	.408	.932
จัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนา คุณภาพของบุคลากร	213.55	390.471	.668	.930
มีการประเมินคุณภาพการสอน ของครู	213.70	389.063	.558	.931
ส่งเสริมให้ครูสอนตรงตาม ความสามารถและสาขาวิชา	213.45	402.471	.316	.932
ครูมีความอิสระและคล่องตัว	213.45	397.103	.488	.931
มีการกำหนดตำแหน่งและความ รับผิดชอบชัดเจน	213.45	396.050	.533	.931
มีการนิเทศและสนับสนุนการ ทำงานของครู	213.55	391.313	.636	.930
มีการจัดสรรเวลาให้ครูได้พัฒนา ตนเอง	213.60	388.674	.737	.930
ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้	213.75	386.724	.690	.930
ความเพียงพอของตำรา	213.95	406.366	.067	.934
ความเพียงพอของ ห้องปฏิบัติการ	214.45	395.208	.326	.933

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความเพียงพอของจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	214.35	411.187	-.081	.935
ความทันสมัยของตำรา	214.30	400.853	.307	.932
ความทันสมัยของห้องปฏิบัติการ	214.40	411.095	-.078	.935
ความทันสมัยของจุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	214.35	413.608	-.158	.935
ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้	217.05	409.103	.000	.933
เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	217.35	409.292	-.022	.934
ส่งเสริมการอ่านหนังสือนอกเวลา	217.35	405.818	.162	.933
เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม	217.30	402.958	.333	.932
เข้าค่ายกิจกรรม	217.50	394.158	.725	.930
จำนวนผู้เรียนต่อครูเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด	213.85	397.608	.300	.933
จัดหาสื่อ อุปกรณ์	213.80	391.432	.605	.930
จัดพื้นที่ภายในสถานศึกษาเป็นสัดส่วน	213.95	387.945	.662	.930
พัฒนาพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม	213.95	391.103	.616	.930
ดูแลสภาพแวดล้อมของ	213.75	395.987	.563	.931
สถานศึกษาให้ถูกสุขลักษณะ				
สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม	213.65	392.029	.706	.930
สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความเป็นมิตรระหว่างผู้เรียนกับครู	213.50	396.579	.603	.931

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

(พ.ศ. 2552-2561)

ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในการนี้ จึงขอความร่วมมือจากท่านผู้บริหารสถานศึกษา โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพความเป็นจริง โดยข้อมูลที่ได้รับจะไม่ส่งผลใดๆ ต่อสถานศึกษาของท่าน

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง ข้อคำถามประกอบด้วย 2 ส่วน กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ .....ปี

3. ตำแหน่ง

 1) ผู้อำนวยการ/ผู้จัดการ
ผู้อำนวยการ 2) รองผู้อำนวยการ 3) ผู้ช่วย

4. วุฒิการศึกษา

 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท 3) ปริญญาเอก

5. ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา .....ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

1. ชื่อโรงเรียน..... จังหวัด.....

2. เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น.....

3. โรงเรียนของท่านอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานใด

 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

4. โรงเรียนของท่านอยู่ในสังกัดหน่วยงานใด

 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 3) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) กรุงเทพมหานคร

5. ที่ตั้งของโรงเรียน

 1) ในเมือง 2) นอกเมือง

6. จำนวนนักเรียนทั้งหมด.....คน

7. จำนวนนักเรียนที่เป็นผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ มีทั้งหมด.....คน

8. จำนวนครูทั้งหมด.....คน

9. โรงเรียนของท่านมีครูเพศชาย จำนวน.....คน เพศหญิง จำนวน.....คน

10. การศึกษาสูงสุดของครูในโรงเรียน

10.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน.....คน

10.2 ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท จำนวน.....คน

10.3 ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก จำนวน.....คน

11. โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน จำนวน.....เครื่อง

12. โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ จำนวน.....เครื่อง

13. ระบุร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่อไปนี้ (ผลรวม 100%)

13.1 รับราชการ.....% 13.4 ค้าขาย/ธุรกิจ.....%

13.2 รัฐวิสาหกิจ.....% 13.5 รับจ้าง.....%

13.3 เกษตรกร.....% 13.6 อื่นๆ (ระบุ).....%

14. โรงเรียนของท่านได้รับงบประมาณทั้งหมดต่อปี มีจำนวนเท่าไร

 1) เงินงบประมาณแผ่นดิน จำนวน.....บาท 2) เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน จำนวน.....บาท 3) อื่นๆ ระบุ..... จำนวน.....บาท

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่างๆ

ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ด้านผู้บริหารสถานศึกษา)

คำนิยาม กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง หมายถึง ขอบเขตการปฏิบัติที่วางไว้ เป็นแนวทางของการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2561

2.1 การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งแต่ละระดับความคิดเห็น มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีการดำเนินการมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการดำเนินการมาก
3	หมายถึง	มีการดำเนินการปานกลาง
2	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อย
1	หมายถึง	มีการดำเนินการน้อยที่สุด

2.1.1 สถานศึกษาของท่านมีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการด้วยตนเอง มากน้อยในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการตัดสินใจ				
	5	4	3	2	1
1.มีอิสระในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางในการจัดการศึกษา					
2.มีอิสระในการคัดเลือกครูผู้สอนตามความเหมาะสม					
3.มีอิสระในการเลือกสรรสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน					
4.มีอิสระในการจัดสรรงบประมาณการศึกษา					

รายการคำถาม	ระดับการตัดสินใจ				
	5	4	3	2	1
5.มีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเกี่ยวกับการให้ความดี/ความชอบ/รางวัล หรือลงโทษครู ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด					
6.มีอิสระในการกำหนดหลักสูตรของตนเองให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
7.มีอิสระในการเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม					
8.มีอิสระในการจัดซื้อ จัดหาสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน					

2.1.2 สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาธิบาลในด้านต่อไปนี้ ในระดับใด
(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความเหมาะสมและเป็นธรรม					
2.สร้างค่านิยมที่ดีงามในสถานศึกษา โดยการรณรงค์ให้บุคลากรยึดถือปฏิบัติอย่างยั่งยืน					
3.ระบบการทำงานมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้					
4.การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน					
5.มีระบบการประเมินเพื่อพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติงานที่ยุติธรรม โปร่งใส					
6.มีการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย					
7.ผู้บริหารและบุคลากรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและพร้อมพัฒนาปรับปรุง					
8.บริหารจัดการทรัพยากร โดยยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า					

2.1.3 สถานศึกษาของท่านดำเนินการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1.ส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้มีโอกาสเข้ารับการการศึกษา					
2.มีทุนสนับสนุนการศึกษาให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ เป็นพิเศษ					
3.รับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ เข้าศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน					
4.จัดหาพื้นที่สำหรับผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพระหว่างเข้ารับการการศึกษา					
5.จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการศึกษาของผู้พิการหรือทุพพลภาพ					

2.1.4 สถานศึกษาของท่านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการส่งเสริม				
	5	4	3	2	1
1.เปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง เข้าร่วมวางแผนการจัดการศึกษา					
2.บูรณาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันศาสนาและสถาบันองค์กรในชุมชน					
3.สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ					
4.ชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการกำกับดูแลการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา					

2.1.5 สถานศึกษาของท่านมีการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา ในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการดำเนินการ				
	5	4	3	2	1
1.รวบรวมข้อมูลทรัพยากรที่ต้องการใช้ปฏิบัติงาน นำมาจัดเรียงความสำคัญ ก่อน-หลัง เพื่อจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า					
2.มีการระดมทุนและทรัพยากร เพื่อนำมาใช้จัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ					
3.ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการปฏิบัติงาน					
4.พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากร					
5.ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา					
6.มีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม*****

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับครูผู้สอน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในการนี้ จึงขอความร่วมมือจากครูผู้สอน โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสภาพความเป็นจริง โดยข้อมูลที่ได้รับจะไม่ส่งผลใดๆ ต่อสถานศึกษาของท่าน

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับครูผู้สอน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ .....ปี

3. ตำแหน่ง

1) ครู

2) ครูผู้ช่วย

3) ครูอัตราจ้าง

4. วุฒิการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) ปริญญาโท

3) ปริญญาเอก

4) อื่นๆ (ระบุ).....

5. ประสบการณ์ด้านการสอน .....ปี

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่างๆ

ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

ต่อความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(สำหรับครูผู้สอน)

คำนิยาม กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง หมายถึง ขอบเขตการปฏิบัติที่วางไว้ เป็นแนวทางของการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2561

ส่วนที่ 2.1 การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งแต่ละระดับความคิดเห็น มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

2.1.1 ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ท่านมีการใช้เอกสารใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
- คู่มือ แผน/โครงการ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียน ในรอบปีที่ผ่านมา
- ผลการประเมินระดับนานาชาติ เช่น PISA, TIMSS เป็นต้น
- ผลการประกันคุณภาพภายใน
- ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.1.2 ในการจัดทำหลักสูตรท่านได้ทำกิจกรรมต่อไปนี้ อยู่ในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
1.วิเคราะห์ความต้องการของสังคมและชุมชน					
2.จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน					
3.บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบการจัดทำหลักสูตร โดยให้ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร					
4.ประเมินองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรเพื่อดูความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้					
5.มีระบบประเมินผลหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมมากขึ้น					
6.วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ของผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา					

2.1.3 ในระหว่างจัดการเรียนการสอน ท่านได้ดำเนินการต่อไปนี้ ในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
1.มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
2.กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของความกระตือรือร้นในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน					
3.จัดบริบทและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
4.จัดหาสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
5.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
6.ใช้วิธีวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
7.จัดการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
8.จัดการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางความคิด กระบวนการกลุ่ม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง					
9.เชื่อมโยงเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกับโลกภายนอกและเป็นมาตรฐานสากลเพื่อเตรียมพร้อมรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน					

2.1.4 ในการจัดการสอนของท่านได้เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับใด
(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ไม่ได้ ทำ	ระดับการเน้นพัฒนา				
		5	4	3	2	1
1.พัฒนาผู้เรียนให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						
2.พัฒนาผู้เรียนให้มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งกาย วาจา ใจ						
3.พัฒนาผู้เรียนให้มีวินัย ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ						
4.พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักแสวงหาความรู้ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาด้วยการเลือกใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้อย่าง เหมาะสม						
5.พัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณและ ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข						
6.พัฒนาผู้เรียนให้มุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจและรับผิดชอบใน หน้าที่การงาน						
7.พัฒนาผู้เรียนให้มีความภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย						
8.พัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยด้วยความเต็ม ใจและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม						

ส่วนที่ 2.2 การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งแต่ละระดับความคิดเห็น มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

2.2.1 สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินการพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในระดับใด (5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
1.ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองด้านการสอน					
2.สนับสนุนบุคลากรเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น					
3.มีกระบวนการพัฒนาครูที่สอนไม่ตรงตามวิชาเอก ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ					
4.ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคการสอนและการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง					
5.มีโครงการหรือกองทุนพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ					
6.จัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ					
7.มีการประเมินคุณภาพการสอนของครู และดำเนินการพัฒนาครูที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หรือส่งเสริมยกย่องครูดีเด่นเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี					

2.2.2 สถานศึกษาของท่านมีการใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการปฏิบัติงาน				
	5	4	3	2	1
1. ส่งเสริมให้ครูได้สอนตรงตามความสามารถและสาขาวิชา					
2. ครูมีความอิสระและความคล่องตัวในการดำเนินการออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
3. มีการกำหนดตำแหน่งและความรับผิดชอบตามบทบาทภาระหน้าที่ชัดเจน					
4. มีการนิเทศและสนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน					
5. มีการจัดสรรเวลาให้ครูมีโอกาสดำเนินงานตนเอง					
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดี					

ส่วนที่ 2.3 การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งแต่ละระดับความคิดเห็น มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	เพียงพอ, ทันสมัยมากที่สุด
4	หมายถึง	เพียงพอ, ทันสมัยมาก
3	หมายถึง	เพียงพอ, ทันสมัยปานกลาง
2	หมายถึง	เพียงพอ, ทันสมัยน้อย
1	หมายถึง	เพียงพอ, ทันสมัยน้อยที่สุด

2.3.1 สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนและมีความทันสมัย ในระดับใด

(5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	เพียงพอ					ทันสมัย				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.ตำรา หนังสือ และสื่อการเรียนรู้ ภายในห้องสมุด										
2.ห้องปฏิบัติการต่างๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น										
3.จุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต สำหรับการค้นคว้าและหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้										

2.3.2 ท่านได้จัดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้นอกสถานศึกษาในลักษณะใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกพื้นที่สถานศึกษา
- เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน
- ส่งเสริมการอ่านหนังสือนอกเวลา เช่น ห้องสมุดประชาชน และแหล่งค้นคว้าอื่นๆ

เป็นต้น

- เข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่
- เข้าค่ายกิจกรรม หรือร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.3.3 สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินการส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ในระดับใด (5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด)

รายการคำถาม	ระดับการส่งเสริม				
	5	4	3	2	1
1. มีการกำหนดจำนวนผู้เรียนต่อครูให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด					
2. จัดหาสื่อ อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการต่างๆ อย่างเพียงพอ					
3. จัดพื้นที่ภายในสถานศึกษาแบ่งเป็นสัดส่วนสำหรับทำกิจกรรมได้หลากหลาย					
4. พัฒนาพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อผู้เรียน					
5. คุณภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย					
6. สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน					
7. สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความเป็นมิตรระหว่างผู้เรียนกับครู					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

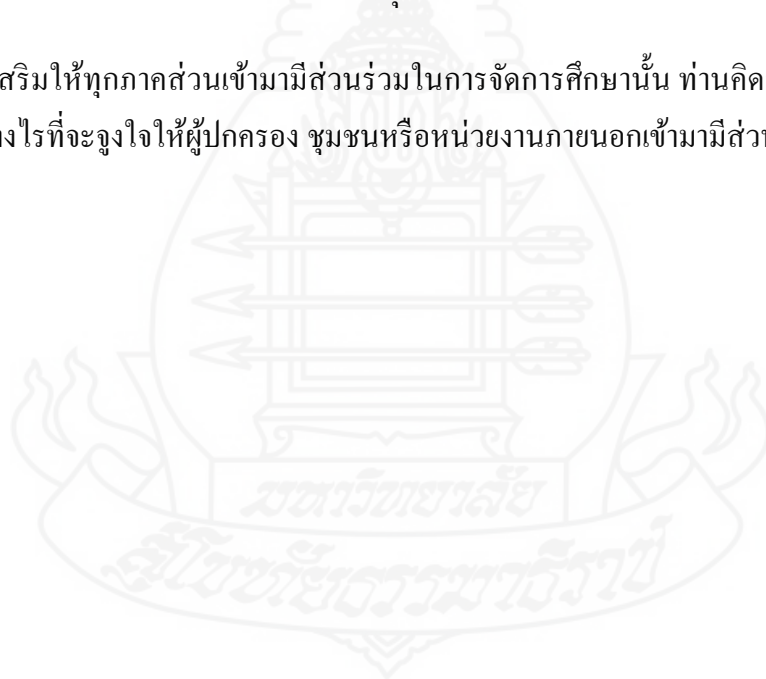
.....

***** ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม*****

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

- **ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย**

1. การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีตำราหนังสือ สื่อการเรียนรู้ และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ฯ ที่เพียงพอและทันสมัยนั้น ควรมีแนวทางดำเนินการอย่างไร จึงจะเกิดความเหมาะสมตามสภาพจริงของแต่ละโรงเรียน
2. ปัญหาการขาดแคลนครูที่สอนตรงตามสาขาวิชาเอก หรือมีจำนวนครูไม่เพียงพอ นั้น ควรมีแนวทางอย่างไรจึงจะทำให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพในระยะยาวได้
3. แนวทางใดที่จะทำให้การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ หรือทุพพลภาพเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุม และได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ
4. การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรมีวิธีการอย่างไรที่จะจูงใจให้ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายธนัญชัย ไชยหงษ์
วัน เดือน ปีเกิด	9 พฤศจิกายน 2524
สถานที่เกิด	อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2546
สถานที่ทำงาน	สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
ตำแหน่ง	นักวิชาการ ภารกิจประเมินและรับรองสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

